

EVROPSKÁ SOCIÁLNÍ CHARTA

TŘETÍ ZPRÁVA O PLNĚNÍ EVROPSKÉ SOCIÁLNÍ CHARTY

PŘEDKLÁDANÁ VLÁDOU ČESKÉ REPUBLIKY (za období 1.1. 2003 – 31.12. 2004)

ke všem přijatým ustanovením hard core
(články 1, 5, 6, 12, 13, 16, 19)

OBSAH

ZPRÁVA O PLNĚNÍ EVROPSKÉ SOCIÁLNÍ CHARTY

ČLÁNEK 1: PRÁVO NA PRÁCI	5
ČLÁNEK 1, Odstavec 1	5
<i>Otázka A</i>	5
<i>Otázka B</i>	7
<i>Otázka C</i>	16
ČLÁNEK 1, Odstavec 2	19
<i>Otázka A</i>	19
<i>Otázka B</i>	23
<i>Otázka C</i>	24
<i>Otázka D</i>	24
<i>Otázka E</i>	24
<i>Otázka F</i>	24
<i>Otázka G</i>	25
ČLÁNEK 1, Odstavec 3	26
<i>Otázka A</i>	26
<i>Otázka B</i>	29
<i>Otázka C</i>	29
<i>Otázka D</i>	30
<i>Otázka E</i>	30
ČLÁNEK 5: PRÁVO ORGANIZOVAT SE	40
<i>Otázka A</i>	40
<i>Otázka B</i>	41
<i>Otázka C</i>	41
<i>Otázka D</i>	42
<i>Otázka E</i>	42
ČLÁNEK 6: PRÁVO KOLEKTIVNĚ VYJEDNÁVAT	44
ČLÁNEK 6, Odstavec 1	44
ČLÁNEK 6, Odstavec 2	45
<i>Otázka A</i>	45
<i>Otázka B</i>	46
<i>Otázka C</i>	46
ČLÁNEK 6, Odstavec 3	47
<i>Otázka A</i>	47
<i>Otázka B</i>	47
<i>Otázka C</i>	47

ČLÁNEK 6, Odstavec 4	48
<i>Otázka A</i>	48
<i>Otázka B</i>	48
<i>Otázka C</i>	48
<i>Otázka D</i>	48
<i>Otázka E</i>	49
<i>Otázka F</i>	49
ČLÁNEK 12: PRÁVO NA SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ	54
ČLÁNEK 12, Odstavec 1	54
ČLÁNEK 12, Odstavec 2	60
<i>Otázka A</i>	60
<i>Otázka B</i>	66
ČLÁNEK 12, Odstavec 3	67
<i>Otázka A</i>	67
<i>Otázka B</i>	67
ČLÁNEK 12, Odstavec 4	70
<i>Otázka A</i>	70
<i>Otázka B</i>	72
<i>Otázka C</i>	72
ČLÁNEK 13: PRÁVO NA SOCIÁLNÍ A LÉKAŘSKOU POMOC	76
ČLÁNEK 13, Odstavec 1	76
<i>Otázka A</i>	76
<i>Otázka B</i>	77
<i>Otázka C</i>	80
<i>Otázka D</i>	80
ČLÁNEK 13, Odstavec 2	82
ČLÁNEK 13, Odstavec 3	83
ČLÁNEK 13, Odstavec 4	84
ČLÁNEK 16: PRÁVO RODINY NA SOCIÁLNÍ, PRÁVNÍ A EKONOMICKOU OCHRANU	95
<i>Otázka A</i>	95
<i>Otázka B</i>	96
<i>Otázka C</i>	97
<i>Otázka D</i>	99
<i>Otázka E</i>	99
<i>Otázka F</i>	99
<i>Otázka G</i>	100

ČLÁNEK 19: PRÁVO MIGRUJÍCÍCH PRACOVNÍKŮ A JEJICH RODIN NA OCHRANU A POMOC	109
ČLÁNEK 19, Odstavec 9	109

ČLÁNEK 1: PRÁVO NA PRÁCI

Článek 1, odstavec 1

„Aby zajistily účinný výkon práva na práci smluvní strany se zavazují:

že přijmou za jeden ze svých hlavních cílů a odpovědností dosažení a udržení co nejvyšší a nestabilnější úrovně zaměstnanosti směřující k dosažení plné zaměstnanosti;“

Otázka A

Uvedte, jakou politiku sleduje Vaše vláda v úsilí dosáhnout a udržet plnou zaměstnanost. Uvedte prosím podrobnosti o prováděných opatřeních a programech k dosažení co nejvyšší a nejstabilnější úrovně zaměstnanosti. Uvedte prosím, pokud je to možné, trend ve výdajích na politiku zaměstnanosti v posledních pěti letech, včetně podílů na „aktivní“ opatření (tvorba pracovních míst, výcvik, atd.) a „pasivní“ opatření (finanční náhrady, atd.).

Uvedte opatření aktivní politiky zaměstnanosti, která byla přijata s cílem zlepšit přístup k zaměstnání skupinám nejvíce vystaveným nebo nejvíce postiženým nezaměstnaností (například ženám, mladým lidem, starším pracovníkům, dlouhodobě nezaměstnaným, zdravotně postiženým, přistěhovalcům a/nebo etnickým menšinám). Uvedte počty osob majících prospěch z těchto opatření a informací a pokud možno důsledky těchto opatření na zaměstnanost.

Aktualizace:

Přijatá opatření aktivní politiky zaměstnanosti ke zlepšení přístupu k zaměstnání skupin osob nejvíce ohrožených nebo postižených nezaměstnaností:

Při stanovování směrů státní politiky zaměstnanosti vychází vláda z priorit Hlavních směrů politiky zaměstnanosti EU a z doporučení OECD. **Za základní dokument pro stanovení východisek a cílů aktivní politiky zaměstnanosti je považována Evropská strategie zaměstnanosti a Národní akční plán zaměstnanosti na léta 2004 – 2006.**

Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti k zajištění maximálně možné úrovně zaměstnanosti jsou nově definovány v zákonu č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Jedná se o tyto nástroje: rekvalifikace, investiční pobídky, veřejně prospěšné práce, společensky účelná pracovní místa, překlenovací příspěvek, příspěvek na dopravu zaměstnanců, příspěvek na zapracování a příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program. Součástí aktivní politiky zaměstnanosti jsou opatření na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením, dále poradenství a zprostředkování, příprava k práci a cílené programy k řešení zaměstnanosti, které mají regionální nebo celostátní charakter. Příspěvky poskytují úřady práce zaměstnavatelům na zřízení (popřípadě udržení) pracovních míst.

Zákon vymezuje rizikové skupiny osob, kterým náleží - při zajištění rovného zacházení - zvýšená péče z důvodu ohrožení exkluzí na trhu práce nebo z důvodů souvisejících s nezaměstnaností. Hlavní pozornost je v této souvislosti věnována aktivním a preventivním opatřením pro nezaměstnané a neaktivní osoby a zvláštní pozornost je věnována lidem s největšími potížemi na trhu práce. Jedná se zejména o osoby se zdravotním postižením, osoby do 25 let věku, absolventy (po dobu 2 let od ukončení studia), osoby pečující o děti, osoby starší 50 let věku atd.

Úřady práce jsou instruovány ke zvláštní pozornosti a využití všech dostupných nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti ve vztahu ke zmíněným vymezeným skupinám

Problematika osob ohrožených exkluzí nebo nezaměstnaností je v současné době rovněž součástí finanční podpory z ESF v rámci programů, které jsou implementovány na území ČR. Jde o Operační program Rozvoj lidských zdrojů, Jednotný programový dokument pro Cíl 3 regionu NUTS 2 hlavní město Praha a Iniciativu Společenství EQUAL.

Operační program Rozvoj lidských zdrojů:

Globálním cílem Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů je dosažení vysoké a stabilní úrovně zaměstnanosti založené na kvalifikované a flexibilní pracovní síle, integraci sociálně vyloučených skupin obyvatelstva a konkurenceschopnosti podniků při respektování principů udržitelného rozvoje.

V rámci tohoto programu bylo k 31. 12. 2004 předloženo 16 projektů (*stav k 30. 4. 2005 je 1 542 předložených projektů*), schváleno 11 projektů (*stav k 30. 4. 2005 je 56 schválených projektů*), z celkových prostředků programu ve výši 422,3 mil EUR bylo k 31. 12. 2005 čerpáno 29 563 558,- Kč (*k 30. 4. 2005 bylo čerpáno 53 252 529,- Kč*).

Jednotný programový dokument pro Cíl 3 regionu NUTS 2 hlavní město Praha:

Hlavním cílem programu je efektivní trh práce založený na kvalifikované pracovní síle, konkurenceschopnosti zaměstnavatelů, využití výzkumně-vývojového potenciálu regionu, sociální integraci ohrožených skupin a rovnosti příležitostí při respektování zásad udržitelného rozvoje.

V rámci tohoto programu bylo k 31.12.2004 podáno 5 projektů (*stav k 30.4.2005 je 376 podaných projektů*), schválen 1 projekt (*stav k 30.4.2005 je 73 schválených projektů*) a z celkových prostředků programu ve výši 117,6 mil EUR čerpáno nebylo (*k 30.4.2005 je 7 projektů již v realizaci a začíná čerpání*).

Iniciativy Společenství EQUAL:

Tato iniciativa podporuje na celém území EU mezinárodní spolupráci při vývoji a prosazování nových nástrojů boje se všemi formami diskriminace a s nerovnostmi na trhu práce. Cílem Iniciativy je tedy vyvinout a prosadit nástroje na podporu příslušníků znevýhodněných skupin (dlouhodobě nezaměstnaných, nízkokvalifikovaných, absolventů škol, starších občanů, osob se zdravotním postižením, etnických menšin, žen, azylantů apod.), kteří se střetávají s diskriminací či nerovným zacházením buďto přímo v zaměstnání nebo při hledání zaměstnání. Iniciativa Společenství EQUAL je ve všech členských státech realizovaná prostřednictvím dvou kol. ČR se zúčastnila prvního kola jako jedna ze dvou tehdy kandidátských zemí. První kolo bylo v ČR vyhlášeno v roce 2001 a financováno z Phare zdrojů a českého státního rozpočtu.

Druhé kolo Iniciativy Společenství EQUAL bylo v ČR vyhlášeno v srpnu roku 2004 a je již spolufinancováno z ESF. V rámci této výzvy bylo předloženo 130 žádostí o finanční podporu, z toho 3 projekty byly předloženy po termínu, takže do hodnotícího procesu postoupilo 127 projektů, z nichž bylo schváleno k finanční podpoře v rámci druhého kola Iniciativy Společenství EQUAL celkem 89 projektů. Ve zkráceném programovém období 2004 -2006 bude v rámci druhého kola Iniciativy Společenství EQUAL čerpáno celkově 43, 97 mil EUR.

Dále také viz níže.

Otázka B

Uved'te trendy zaměstnanosti v jednotlivých sektorech ekonomiky. V souvislosti s tím uved'te pokud možno míru aktivity, míru zaměstnanosti a členění zaměstnanosti podle oblastí, pohlaví, věku, typu zaměstnanosti (zaměstnaný, samostatně výdělečně činný), typu zaměstnání (na plný a částečný úvazek, na dobu neurčitou a dobu určitou, dočasné zaměstnání) a podle sektoru činnosti.

Uved'te trendy v počtu nezaměstnaných a míře nezaměstnanosti ve Vaší zemi, včetně podílu nezaměstnaných na pracovních silách celkem. Uved'te prosím členění nezaměstnanosti podle regionálních oblastí, kategorií, pohlaví, věku a délky nezaměstnanosti.

Zaměstnanost

Od počátku devadesátých let se v důsledku restrukturalizace ekonomiky a jejího postupného zapojování do světového trhu zásadně změnila struktura českého hospodářství a následně i struktura zaměstnanosti. Celková zaměstnanost v národním hospodářství se od roku 1993 snížila ze 4 873,5 tisíc osob na 4 706,6 tisíc osob **v roce 2004. Pokles představoval 166,9 tisíc osob (tj. 3,4 %)**. Zvýšil se podíl terciálního sektoru (služeb) na úkor primárního (zemědělství a lesnictví) i sekundárního sektoru (průmysl, stavebnictví). **Zaměstnanost žen v roce 2004 dosáhla 2 043,5 tisíc, tj. 43,4% z celkové zaměstnanosti v ČR. Podíl zaměstnaných žen na počtu žen starších 15-ti let byl 45,5 %.**

Zaměstnanost v primárním sektoru poklesla od roku 1993 o 3,4 p.b. (podíl v roce 2004 - 4,3%), v sekundárním sektoru o 3,8 p.b. (podíl 39,2 %). Zaměstnanost v terciálním sektoru naopak vzrostla o 7,1 p.b. (podíl 56,5 %).

Míra ekonomické aktivity v roce 2004 podle metodiky EU (ekonomicky aktivní ve věkové kategorii 15-64 let jako podíl všech osob ve věku 15-64 let) činila 70,1 %, 78,0 % u mužů a 62,2 % u žen (EU 25 69,3%, resp. 77,4 %, resp. 61,2 %). Z dlouhodobého pohledu má MEA klesající tendenci, odráží demografický trend; populace stárne. Z hlediska stupně dosaženého vzdělání měly v roce 2004 nejvyšší míru ekonomické aktivity osoby s vysokoškolským vzděláním, nejnižší vykazovaly osoby se základním vzděláním. MEA meziročně poklesla především v kategoriích s nižší úrovní.

Míra zaměstnanosti obyvatelstva ve věku 15 - 64 let v roce 2004 činila 64,2 % (EU 25 - 63,0 %, rok 2003), z dlouhodobého hlediska dochází ke stálému snižování tohoto ukazatele, s mírným nárůstem v roce 2002. **Míra zaměstnanosti žen je na úrovni 56,0 %** (EU 25 -

55,1 %, rok 2003) a míra zaměstnanosti mužů na úrovni 72,4 % (EU 25 – 70,9 %, rok 2003). Míra zaměstnanosti starších lidí (55 - 64 let) je 42,6 % (EU 25 – 40,2 %, rok 2003). Na zasedáních Evropské rady v Lisabonu (rok 2000) a ve Stockholmu (rok 2001) byly EU stanoveny konkrétní kvantitativní cíle míry zaměstnanosti do roku 2010: celková míra zaměstnanosti alespoň 70 %, míra zaměstnanosti žen alespoň 60 %, míra zaměstnanosti starších pracovníků (55 - 64 let) alespoň 50 %. Z tohoto pohledu jsou všechny sledované míry zaměstnanosti za ČR příznivější než průměr EU, i když celková míra zaměstnanosti a míra zaměstnanosti žen mají klesající tendenci. K poklesu míry zaměstnanosti došlo ve všech věkových kategoriích, mimo kohortu 55 – 64. Lze předpokládat, že pozitivní trend v zaměstnanosti starších osob by měl v souvislosti s prodlužující se věkovou hranicí pro odchod do důchodu dále narůstat. To ale závisí na dalším celkovém vývoji zaměstnanosti.

V míře zaměstnanosti se projevují velké regionální rozdíly, které jsou dány především množstvím a strukturou pracovních příležitostí v jednotlivých krajích. Míru zaměstnanosti (zaměstnaní ve věku 15 – 64 k bydlícím obyvatelům ve věku 15 - 64 let) mělo pět krajů v roce 2004 nižší než byla míra zaměstnanosti ČR. Nejnižší MZ byla v Moravskoslezském kraji, naopak nejvyšší byla v Praze.

Rozptýlení regionální míry zaměstnanosti (variační koeficient) regionů NUTS2 bylo ve sledovaném období na úrovni 5,9 (EU 25 – 13,0, rok 2003), na úrovni krajů (NUTS3) dosáhlo úrovně 4,8.

Podle typu zaměstnání pracuje tradičně v národním hospodářství většina pracovníků na plnou pracovní dobu, ke konci roku 2004 to bylo 95,1 % osob. Částečné pracovní úvazky tvořilo pouze necelých 5 %.

Zaměstnanost poklesla ve všech kategoriích postavení v zaměstnání. V roce 2004 tvořili nejpočetnější skupinu zaměstnanci pracující za mzdu, jejich podíl byl 82,7 %. Významný vliv na celkový pokles zaměstnanosti měl pokles skupiny podnikatelů, a to jak bez zaměstnanců (pracující na vlastní účet), tak i pokles podnikatelů se zaměstnanci (celkový podíl 16,2 %).

Nezaměstnanost

Hodnota míry nezaměstnanosti vypočtená podle nové metodiky z dosažitelných uchazečů o zaměstnání činila v prosinci 2004 9,5% .

Míra nezaměstnanosti osob se zdravotním postižením činila k 30.6. 2004 43,7 %, (osoby se zdravotním postižením, ženy s malými dětmi, osoby nad 50 let věku, absolventi škol a mladí lidé zůstávají nejvíce ohroženými skupinami na trhu práce).

Lidé mladší 25 let představují přibližně pětinu celkového počtu nezaměstnaných (v prosinci 2004 – 21,4 %). Jejich podíl na nezaměstnanosti je v posledních letech poměrně stabilní. Jejich vysoká specifická míra nezaměstnanosti, 22,0 % k 30. červnu 2004, je více než dvojnásobkem celkové míry nezaměstnanosti (Pozn.: specifická míra této skupiny je zvyšována rostoucím podílem ekonomicky neaktivních mladých lidí z důvodu studia či přípravy na povolání). Jejich uplatnění na trhu práce je ztíženo zejména z důvodu chybějících praktických dovedností.

Specifická míra nezaměstnanosti s vyšším věkem postupně klesá, až od věkové kategorie nad 50 let se zvyšuje, ale výrazně nepřevyšuje obecnou míru nezaměstnanosti (zde je ale patrný opačný jev než u mladých lidí, kdy poměrně vysoká ekonomická aktivita této věkové kategorie míru nezaměstnanosti snižuje). Zhoršující se postavení věkově starších lidí dokládá jejich rostoucí podíl na celkové nezaměstnanosti, jež ke konci roku 2004 dosáhl 22,4 %.

Nezaměstnanost osob se zdravotním postižením vzrostla z 20 tisíc v roce 1993 na 74,7 tis. ke konci roku 2004. Počty volných pracovních míst hlášených na úřady práce, vhodných pro takto handicapované, stále klesají.

Počet volných pracovních míst hlášených zaměstnavateli úřadům práce se v roce 2004 zvyšoval. V meziročním srovnání byl zaznamenán nárůst o více než 90 tisíc míst a činil 51 203 míst (průměrný měsíční stav volných pracovních míst v roce 2004 byl 45 595). To se odrazilo i v ukazateli počtu uchazečů/ 1 VPM. Zatímco v roce 2001 vykazovaly úřady práce v republice 7,6 uchazeče na jedno volné pracovní místo, v roce 2003 již dokonce 12,3 uchazeče na jedno volné pracovní místo, ke konci roku 2004 to bylo 10,6. Rozdíly mezi okresy s nejnižším a nejvyšším poměrem uchazeče na volné pracovní místo se neustále zvyšují, zatímco v r. 2001 byl tento poměr 0,9 ku 53,1, v roce 2004 již 1,8 ku 120,9. Mezi volnými místy převažují místa určená pro dělnické profese, především kvalifikované řemeslníky a pro nekvalifikované a pomocné dělníky.

Údaje o hlášených volných pracovních místech jsou uváděny ke konci příslušného období a nevypovídají o intenzitě tvorby a obsazování pracovních míst.

Podíl dlouhodobě nezaměstnaných se v poslední době sice stabilizoval na úrovni cca 40,0 % z celkového počtu uchazečů o zaměstnání, ale prodlužuje se průměrná délka evidence, která vzrostla na konci roku 2004 na 18,9 měsíce. Podle průměrné délky evidence vyřazených uchazečů o zaměstnání, jež činí 9,2 měsíce, je zřejmé, že možnosti uplatnění nezaměstnaných s narůstající délkou evidence jsou malé.

Podíl neumístěných uchazečů o zaměstnání z řad žen se v posledních měsících pohybuje okolo 50% (podíl na zaměstnanosti v roce 2003 byl na úrovni 43,2 %).

Ženy se oproti mužům vyznačují vyšší mírou nezaměstnanosti (konec roku 2004 muži 8,3 %, ženy 10,9 %) zejména v nižších věkových kategoriích. Ve věku, kdy je pro muže charakteristická nejvyšší ekonomická aktivita, ženy jsou často mimo pracovní aktivitu z důvodu péče o děti. Dlouhodobá nezaměstnanost žen je o něco vyšší než u mužů, ženy se podílejí na dlouhodobé nezaměstnanosti 60,5 % (nad 6 měsíců), resp. 43,0 % (nad 12 měsíců).

Regionální nezaměstnanost

Dopady do nezaměstnanosti stále se nejvíce projevují v okresech Moravskoslezského kraje a v severozápadních Čechách, zejména v Ústeckém kraji, tj. v regionech poznamenaných útlumem těžby uhlí, hutnictví, těžkého strojírenství a chemie. Nejvyšší míra nezaměstnanosti v těchto oblastech byla ke konci roku 2004 v okresech Most (22,7 %) a Karviná (19,6 %).

Statistické údaje viz. také níže v tabulkových souborech:

Struktura volných míst

Struktura volných míst	31.12.00	31.12.01	31.12.02	31.12.03	31.12.04
Volná místa celkem	52 060	52 084	40 651	40 188	51 203
z toho:					
podle KZAM* celkem	52 060	52 084	40 651	40 188	51 203
řř. 1	561	823	790	747	854
řř. 2	3 075	3 234	3 093	2 757	2 899
řř. 3	5 455	5 423	5 174	5 091	5 625
řř. 4	1 369	1 371	1 104	1 236	1 961
řř. 5	6 215	5 439	4 296	3 663	4 175
řř. 6	1 038	1 433	781	1 212	1 368
řř. 7	21 081	21 347	14 741	14 760	16 925
řř. 8	8 891	7 527	5 815	5 607	7 212
řř. 9	4 350	5 480	4 727	5 103	10 072
řř. 0	25	7	130	12	112
Kvalifikační struktura	52 060	52 084	40 651	40 188	51 203
bez vzdělání	595	603	471	736	922
zákl. vzdělání	12 555	14 136	11 710	12 240	18 962
vyučen	27 981	26 547	18 724	18 149	21 327
středoškol.(bez mat.)	908	686	605	431	511
vyučen s mat.	1 155	945	856	869	1 212
ÚSV (gymn. s mat.)	454	676	535	353	556
ÚSO (SOš s mat.)	5 366	5 086	4 792	4 499	4 590
vyšší vzdělání	136	132	112	162	182
vysokoškolské	2 873	3 233	2 813	2 702	2 909
vědecká výchova	21	24	22	35	21
neuvědno	16	16	11	12	11

*) KZAM odpovídá ISCO 98 - mezinárodní klasifikace zaměstnání

Věk a vzdělání zaměstnaných v NH

ZAMĚSTNANÍ V NH		2000	2001	2002	2003	
Celkem		4731,6	4727,7	4764,9	4733,2	
Věková skupina :	15 až 19 let	68,6	49,3	42,8	38,6	
	20 až 24 let	529,2	494,3	449,1	407,9	
	25 až 29 let	616,0	632,0	660,7	664,2	
	30 až 34 let	544,2	553,2	567,3	589,9	
	35 až 39 let	582,5	590,5	603,4	595,3	
	40 až 44 let	607,6	588,4	568,8	552,3	
	45 až 49 let	689,3	685,7	673,4	651,8	
	50 až 54 let	642,2	659,3	655,2	644,1	
	55 až 59 let	317,5	339,1	389,2	422,1	
	60 až 64 let	78,1	82,6	100,8	113,0	
	65 a více let	56,5	53,5	54,2	54,0	
Vybrané kódy ISCED 97	úroveň					
	Základní vzdělání	1,2	416,2	414,0	349,7	321,0
	Střední bez maturity	část 3	2056,6	2001,6	2069,0	2076,5
	Střední s maturitou	část 3,4	1660,3	1730,3	1715,7	1695,2
	Vysokoškolské	5,6	597,7	581,8	628,9	638,2
Muži		2675,7	2674,0	2700,4	2686,2	
Věková skupina :	15 až 19 let	39,4	30,2	27,2	23,5	
	20 až 24 let	301,9	281,4	256,4	231,5	
	25 až 29 let	383,5	395,2	408,9	409,6	
	30 až 34 let	321,5	326,6	337,1	353,5	
	35 až 39 let	318,9	323,6	330,3	328,3	
	40 až 44 let	319,0	306,9	297,9	292,1	
	45 až 49 let	355,0	349,1	344,0	334,1	
	50 až 54 let	332,9	342,1	337,3	332,0	
	55 až 59 let	216,7	231,6	258,2	271,6	
	60 až 64 let	50,3	51,6	68,4	75,1	
	65 a více let	36,6	35,7	34,8	35,0	
Vybrané kódy ISCED 97	úroveň					
	Základní vzdělání	1,2	168,5	177,3	136,9	126,0
	Střední bez maturity	část 3	1364,0	1334,4	1368,7	1383,5
	Střední s maturitou	část 3,4	777,8	809,3	812,1	790,7
	Vysokoškolské	5,6	365,0	353,0	381,4	384,2
Ženy		2055,9	2053,7	2064,5	2047,0	
Věková skupina :	15 až 19 let	29,2	19,1	15,7	15,1	

	20 až 24 let	227,3	212,9	192,7	176,4	
	25 až 29 let	232,4	236,7	251,8	254,6	
	30 až 34 let	222,7	226,6	230,2	236,4	
	35 až 39 let	263,5	266,9	273,0	267,0	
	40 až 44 let	288,6	281,5	271,0	260,2	
	45 až 49 let	334,3	336,6	329,4	317,6	
	50 až 54 let	309,3	317,2	317,9	312,1	
	55 až 59 let	100,8	107,4	131,1	150,6	
	60 až 64 let	27,8	31,0	32,4	37,9	
	65 a více let	19,9	17,8	19,3	19,0	
Vybrané kódy ISCED 97	úroveň					
	Základní vzdělání	1,2	247,6	236,7	212,8	195,0
	Střední bez maturity	část 3	692,6	667,2	700,4	693,0
	Střední s maturitou	část 3, 4	882,5	921,0	903,6	904,4
	Vysokoškolské	5,6	232,7	228,8	247,5	254,0

Zdroj: ČSÚ, Trh práce v ČR

Zaměstnaní v sektorech národního hospodářství v tisících

ZAMĚSTNANÍ V NH	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Celkem	4 873,5	4 926,8	4 962,6	4 972,0	4 936,5	4 865,7	4 764,1	4 731,6	4 727,7	4 764,9	4 733,2
I. Zemědělství	375,0	337,9	325,8	305,4	284,4	266,9	247,3	240,7	225,1	227,9	213,1
II. Průmysl	2 093,0	2 078,3	2 076,3	2 065,1	2 031,1	1 992,0	1 911,9	1 868,4	1 892,6	1 888,3	1 863,4
III. Služby	2 405,5	2 510,0	2 560,5	2 601,5	2 621,0	2 606,8	2 604,9	2 622,4	2 610,0	2 648,8	2 656,7
Muži	2 735,4	2 758,9	2 784,9	2 803,0	2 788,2	2 756,9	2 694,4	2 675,7	2 674,0	2 700,4	2 686,2
I. Zemědělství	241,0	214,2	206,9	200,1	190,8	179,2	168,0	164,3	157,6	157,0	147,4
II. Průmysl	1 395,9	1 396,3	1 406,0	1 407,1	1 406,2	1 383,2	1 332,3	1 303,3	1 311,8	1 320,4	1 311,3
III. Služby	1 097,6	1 148,2	1 171,2	1 195,3	1 191,1	1 194,5	1 194,1	1 208,1	1 204,0	1 222,2	1 227,4
Ženy	2 138,1	2 167,9	2 177,7	2 169,0	2 148,3	2 108,8	2 069,7	2 055,9	2 053,7	2 064,5	2 047,0
I. Zemědělství	133,9	123,7	118,9	105,2	93,6	87,7	79,3	76,4	67,5	70,9	65,7
II. Průmysl	697,1	682,0	670,3	658,0	624,9	608,8	579,6	565,2	580,8	567,9	552,1
III. Služby	1 306,5	1 361,2	1 387,6	1 405,1	1 429,8	1 412,1	1 410,3	1 414,3	1 405,1	1 425,3	1 429,2

Zdroj: ČSÚ - VŠPS

Pozn.: I. Zemědělství (kategorie A,B OKEČ);

II. Průmysl (kategorie C-F OKEČ)

III. Služby (kategorie G-Q OKEČ)

Zaměstnávání v sektorech národního hospodářství v %

ZAMĚSTNANÍ V NH	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
I. Zemědělství	7,7	6,9	6,6	6,1	5,8	5,5	5,2	5,1	4,7	4,8	4,5
II. Průmysl	42,9	42,2	41,8	41,5	41,1	40,9	40,1	39,5	40,0	39,6	39,4
III. Služby	49,4	50,9	51,6	52,3	53,1	53,6	54,7	55,4	55,2	55,6	56,1
Muži	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
I. Zemědělství	8,8	7,8	7,4	7,1	6,8	6,5	6,2	6,1	5,9	5,8	5,5
II. Průmysl	51,0	50,6	50,5	50,2	50,4	50,2	49,4	48,7	49,0	48,9	48,8
III. Služby	40,1	41,6	42,1	42,6	42,7	43,3	44,3	45,1	45,1	45,3	45,7
Ženy	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
I. Zemědělství	6,3	5,7	5,5	4,9	4,4	4,2	3,8	3,7	3,3	3,4	3,2
II. Průmysl	32,6	31,5	30,8	30,3	29,1	28,9	28,0	27,5	28,3	27,5	27,0
III. Služby	61,1	62,8	63,7	64,8	66,6	67,0	68,1	68,8	68,5	69,1	69,8

Zdroj: ČSÚ - VŠPS

Pozn.: I. Zemědělství (kategorie A,B OKEČ)

II. Průmysl (kategorie C-F OKEČ)

III. Služby (kategorie G-Q OKEČ)

Zaměstnanost	VŠPS - roční průměr, v tis.	1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003										
		Celkem		4 873,5	4 926,8	4 962,6	4 972,0	4 936,5	4 865,7	4 764,1	4 731,6	4 727,7
Ženy	celkem	2 138,1	2 167,9	2 177,7	2 169,0	2 148,3	2 108,8	2 069,7	2 055,9	2 053,7	2 064,5	2 047,0
	podíl v %	43,9	44,0	43,9	43,6	43,5	43,3	43,4	43,5	43,4	43,3	43,2
Muži	celkem	2 735,4	2 758,9	2 784,9	2 803,0	2 788,2	2 756,9	2 694,4	2 675,7	2 674,0	2 700,4	2 686,2
Míra ekonomické aktivity-celkem	prac. síla/ obyv. 15+	61,4	61,6	61,5	61,2	61,1	61,0	61,0	60,4	60,0	59,8	59,4
	- ženy	71,3	71,4	71,5	71,4	71,1	70,8	70,6	69,8	69,4	69,3	68,7
	- muži	52,3	52,6	52,3	51,8	51,8	52,0	52,1	51,6	51,3	50,9	50,8
Míra ekonomické aktivity - celkem	prac síla 15-64/ obyv 15-64	72,1	72,4	72,3	72,1	72,1	72,2	72,2	71,6	71,0	70,8	70,4
	- ženy	63,9	64,4	64,1	63,6	63,7	64,0	64,1	63,7	63,2	62,7	62,5
	- muži	80,3	80,4	80,6	80,7	80,5	80,3	80,2	79,4	78,9	78,8	78,2
Míra zaměstnanosti - celkem	zaměstnaní 15+/obyv.15+	58,8	59,0	59,0	58,9	58,2	57,1	55,7	55,1	55,1	55,4	54,8
	- ženy	49,5	49,9	49,8	49,4	48,7	47,7	46,6	46,2	46,2	46,3	45,8
	- muži	68,9	68,9	69,0	69,1	68,3	67,3	65,4	64,7	64,7	65,2	64,5
Míra zaměstnanosti - celkem	zaměstnaní 15-64let/ obyv. 15-64 let	69,0	69,2	69,4	69,3	68,7	67,5	65,9	65,2	65,2	65,6	64,9
	- ženy	60,4	61,0	61,0	60,6	59,9	58,7	57,4	56,9	56,9	57,0	56,3
	- muži	77,6	77,5	77,9	78,1	77,4	76,3	74,3	73,6	73,5	74,1	73,4

Zdroj: ČSÚ, Trh práce v ČR

Otázka C

Uved'te prosím trend v počtu volných pracovních míst a jejich typu ve Vaší zemi.

Viz. odpověď na otázku B a dále statistické soubory v tabulce (rovněž tabulky k čl .1):

Volná pracovní místa podle krajů	30.12.00	31.12.01	31.12.02	31.12.03	31.12.04
Praha	4 906	7 658	7 685	8 482	14 598
Benešov	715	980	354	437	525
Beroun	483	413	370	387	611
Kladno	771	933	426	476	501
Kolín	556	492	338	401	453
Kutná Hora	189	233	136	151	212
Mělník	369	450	440	393	419
Mladá Boleslav	1 009	1 566	650	648	798
Nymburk	765	1 005	322	718	854
Praha-východ	1 682	909	819	885	681
Praha-západ	753	926	565	625	621
Příbram	777	1 325	589	611	632
Rakovník	172	128	222	238	168
Středočeský kraj	8 241	9 360	5 231	5 970	6 475
České Budějovice	500	348	442	450	1 056
Český Krumlov	265	350	332	364	323
Jindřichův Hradec	501	302	287	250	185
Písek	415	436	453	241	307
Prachatice	347	292	276	239	268
Strakonice	456	480	630	327	388
Tábor	684	752	268	332	712
Budějovický kraj	3 168	2 960	2 688	2 203	3 239
Domažlice	533	463	305	242	293
Klatovy	695	718	499	458	567
Plzeň-město	1 065	1 155	905	1 009	2 511
Plzeň-jih	264	324	277	292	322
Plzeň-sever	271	383	260	309	287
Rokycany	109	105	104	104	129
Tachov	494	386	301	136	307
Plzeňský kraj	3 431	3 534	2 651	2 550	4 416
Cheb	641	554	468	298	421
Karlovy Vary	378	476	397	521	449
Sokolov	523	371	361	328	326
Karlovarský kraj	1 542	1 401	1 226	1 147	1 196
Děčín	784	1 092	702	979	467
Chomutov	348	429	291	308	675
Litoměřice	314	473	323	82	162
Louny	344	337	324	377	218
Most	301	259	250	276	278
Teplice	221	242	181	285	378
Ústí nad Labem	486	463	510	438	770
Ústecký kraj	2 798	3 295	2 581	2 745	2 948
Česká Lípa	704	579	469	390	467
Jablonec nad Nisou	556	368	315	323	364
Liberec	1 426	769	740	881	1 421

Semily	963	961	384	191	295
Liberecký kraj	3 649	2 677	1 908	1 785	2 547
Hradec Králové	1 948	1 486	1 077	740	669
Jičín	534	495	367	246	260
Náchod	1 069	733	492	606	450
Rychnov nad Kněžnou	330	286	193	196	156
Trutnov	1 150	950	635	510	540
Královéhradecký kraj	5 031	3 950	2 764	2 298	2 075
Chrudim	394	510	312	439	554
Pardubice	1 481	959	679	337	657
Svitavy	706	695	528	744	477
Ústí nad Orlicí	1 080	565	461	928	351
Pardubický kraj	3 661	2 729	1 980	2 448	2 039
Havlíčkův Brod	404	253	179	145	150
Jihlava	612	941	606	446	56
Pelhřimov	303	420	432	314	490
Třebíč	663	525	601	221	358
Žďár nad Sázavou	656	658	449	191	219
Jihlavský kraj	2 638	2 797	2 267	1 317	1 273
Blansko	1 155	534	476	588	351
Brno-město	1 278	1 421	782	816	1 099
Brno-venkov	364	394	615	384	609
Břeclav	395	302	174	251	319
Hodonín	341	529	452	564	410
Vyškov	590	205	125	110	179
Znojmo	273	335	281	415	481
Brněnský kraj	4 396	3 720	2 905	3 128	3 448
Jeseník	180	231	44	49	165
Olomouc	656	899	1 189	735	699
Prostějov	1 061	1 322	1 051	1 106	976
Přerov	1 099	409	298	292	377
Šumperk	688	403	324	311	296
Olomoucký kraj	3 684	3 264	2 906	2 493	2 513
Kroměříž	460	607	323	204	358
Uherské Hradiště	323	387	376	252	432
Vsetín	619	735	441	310	407
Zlín	540	444	418	453	565
Zlínský kraj	1 942	2 173	1 558	1 219	1 762
Bruntál	196	253	208	288	178
Frydek-Místek	580	437	490	466	323
Karviná	445	515	248	374	230
Nový Jičín	320	351	372	321	674
Opava	419	297	320	284	360
Ostrava-město	1 013	713	663	670	909
Ostravský kraj	2 973	2 566	2 301	2 403	2 674
Celkem ČR	52 060	52 084	40 651	40 188	51 203

Článek 1, odstavec 2

Aby zajistily účinný výkon práva na práci, smluvní strany se zavazují:

že budou účinně chránit právo pracovníka vydělávat si na živobytí v povolání, které si svobodně zvolí;“

Otázka A

Uved'te informace týkající se legislativních nebo jiných opatření přijatých s cílem zajistit vyloučení jakékoli diskriminace v zaměstnání založené na pohlaví, sociálním nebo národním původu, politických názorech, náboženství, rase, barvě pleti nebo věku a účinně podpořit rovné příležitosti při hledání zaměstnání a přístupu k povolání.

Uved'te informace k těmto otázkám o existujících sankcích a nápravných opatřeních pro případ diskriminace v zaměstnání.

Aktualizace:

Dne 14. ledna 2004 byl ve Sbírce zákonů vyhlášen zákon č. 46/2004., kterým se mění zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 312/2002 Sb., o úřednicích územních samosprávných celků a o změně některých zákonů. Tento zákon je v účinnosti od 1. 3. 2004 a mimo jiné přinesl určité významné změny a doplnění v oblasti rovnosti mužů a žen. Jeho hlavním cílem ve vztahu k zákoníku práce, bylo zapracování nově přijatých směrnic Evropských společenství.

Zákoník práce po provedených novelách především vychází z principu rovného zacházení se všemi zaměstnanci (rovného přístupu) a zákazu jakékoliv diskriminace (zvýhodnění či znevýhodnění) z důvodů spočívajících v zákonem vymezených diskriminačních znacích, které odpovídají čl. 3 Listiny základních práv a svobod, Úmluvě č. 111 MOP, o zákazu diskriminace v zaměstnání a povolání a směrnicím Evropských společenství. Jde o následující směrnice:

- Směrnice Rady 76/207/EHS, ze dne 9. února 1976, o zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy, pokud jde o přístup k zaměstnání, odbornému vzdělávání a postupu v zaměstnání a o pracovní podmínky

- Směrnice Rady 75/117/EHS, ze dne 10. února 1975, o sbližování právních předpisů členských států týkajících se uplatňování zásady stejné odměny za práci pro muže a ženy

- Směrnice Rady 2000/43/ES, ze dne 29. června 2000, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ

- Směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/73/ES, ze dne 23. září 2002, kterou se mění směrnice Rady 76/207/EHS o zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy,

pokud jde o přístup k zaměstnání, odbornému vzdělávání a postupu v zaměstnání a o pracovní podmínky

Směrnice Evropských společenství požadují na členských státech, aby stanovily základní rámec pro boj s diskriminací na základě rozdílnosti pohlaví, rasového nebo etnického původu, víry nebo světového názoru, zdravotního stavu, věku nebo sexuální orientace, pokud jde o zaměstnání a výkon povolání. Obsahují rovněž definici přímé a nepřímé diskriminace, přičemž za diskriminaci se považuje též obtěžování, kterým se rozumí nežádoucí chování související, s účelem nebo účinky narušení důstojnosti osoby a vytvoření atmosféry zastrašování, nepřátelství, zahanbení, ponížení nebo napadení, a chování, které je podněcováním, naváděním nebo nabádáním k diskriminaci osob na základě rasového nebo etnického původu. Přitom pojem obtěžování může být definován v souladu s vnitrostátním právem a zvyklostmi členských států. Přímou diskriminací rozumí případy, kdy s jednou osobou je zacházeno méně příznivým způsobem než je, bylo, nebo by bylo zacházeno s jinou osobou ve srovnatelné situaci na základě uvedených diskriminačních znaků. Nepřímou diskriminací se rozumí případy, kdy by zjevně neutrální ustanovení, kritérium nebo zvyklost uvedlo osoby na základě jejich víry nebo světového názoru, zdravotního stavu, věku nebo sexuální orientace do určité nevýhody v porovnání s jinými osobami. Za nepřímou diskriminaci z důvodu zdravotního stavu je nezbytné v této souvislosti považovat i odmítnutí nebo opomenutí přijmout přiměřená opatření pro zajištění přístupu zdravotně postižených osob k výkonu pracovní činnosti a funkčnímu nebo jinému postupu.

Zásada rovných příležitostí a rovnosti v zacházení v zaměstnání, při výkonu povolání a při odborné přípravě, včetně pracovních podmínek, musí být dodržena bez ohledu na právní povahu vztahu, ve kterém je osoba zaměstnána nebo koná práci. Směrnice obsahují i definici pojmu obtěžování, kterým se rozumí stav, kdy dochází k nežádoucímu jednání při přístupu k zaměstnání, výkonu povolání nebo odborné přípravě nebo k němuž dochází v místě, kde je práce konána, a jehož záměr nebo důsledek vede k porušení důstojnosti osoby nebo vytváří zastrašující, nepřátelské, zahanbující, ponižující, urážející nebo zneklidňující prostředí. Sexuálním obtěžováním se rozumí stav, kdy dochází k jakékoliv formě verbálního, neverbálního nebo fyzického jednání sexuální povahy, a to při přístupu k zaměstnání, výkonu povolání nebo odborné přípravě nebo k němuž dochází v místě, kde je práce konána, a jehož záměr nebo důsledek vede k porušení důstojnosti osoby nebo vytváří zastrašující, nepřátelské, zahanbující, ponižující, urážející nebo zneklidňující prostředí. Obtěžování a sexuální obtěžování je podle směrnic považováno za diskriminaci na základě pohlaví. Přičemž za diskriminaci (přímou i nepřímou) se považuje i podněcování, navádění nebo vyvolávání nátlaku směřujícího k diskriminaci. Zásada rovného zacházení se vztahuje na pracovněprávní vztahy od jejich vzniku až po jejich skončení a v souvislosti s § 28 zákoníku práce i na předmluvní jednání o vzniku konkrétního pracovněprávního vztahu. Princip rovného zacházení však nemůže platit vždy a ve všech případech. Výjimky mohou být odůvodněny pouze zvláštní povahou práce, s ohledem na uznávané morální, náboženské či kulturní hodnoty, které jsou pro povahu této práce považovány za nezbytné. Za diskriminaci proto nelze považovat ta omezení, která vyplývají z předpokladů a požadavků pro výkon konkrétní práce, jestliže jejich splňování představuje rozhodující nezbytnou podmínku pro výkon této práce, či z důvodu bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnance. Pouze tímto vymezením může zaměstnavatel zdůvodnit rozdílné zacházení s jednotlivými zaměstnanci nebo skupinami zaměstnanců, pokud jde o jejich pracovní podmínky včetně odměňování za práci a jiných peněžitých plnění a plnění peněžité hodnoty, odbornou přípravu a příležitost dosáhnout funkčního nebo jiného postupu v zaměstnání.

Zásada rovného zacházení s muži a ženami se nevztahuje na oblast vztahů týkajících se zvláštní ochrany žen z důvodu jejich těhotenství a mateřství, včetně přístupu k výkonu prací zakázaných ženám a opatření poskytujících zvláštní výhody pro usnadnění odborné pracovní činnosti méně zastoupeného pohlaví. Za diskriminaci se rovněž nepovažuje dočasné opatření zaměstnavatele směřující k tomu, aby při přijímání zaměstnanců do pracovněprávního vztahu, při odborné přípravě a příležitosti dosáhnout funkčního nebo jiného postavení v zaměstnání bylo dosaženo rovnoměrného zastoupení mužů a žen, pokud k takovému opatření existuje důvod spočívající v nerovnoměrném zastoupení mužů a žen u zaměstnavatele. Postup zaměstnavatele však nesmí směřovat v neprospěch zaměstnance opačného pohlaví, jehož kvality jsou vyšší než kvality současně s ním přijímaných zaměstnanců do pracovněprávního vztahu.

V případě diskriminačního jednání zaměstnavatele se může poškozený zaměstnanec domáhat zvláštní ochrany podle povahy věci zejména podle § 7 zákoníku práce, popřípadě podle § 11 až § 13 občanského zákoníku. Tím není dotčena možnost uplatnění ochrany podle dalších ustanovení zákoníku práce, zejména podle § 60 a § 64 zákoníku práce.

Nová ustanovení § 1 odst. 3 až 10 zákoníku práce jsou tudíž spolu s ustanoveními § 7 odst. 2 až 6 a § 8 odst. 3 zákoníku práce základním výkladovým pravidlem pro chování účastníků v pracovněprávních vztazích a při uplatňování jejich práv a povinností.

O nerovný přístup a diskriminaci se však v žádném případě nejedná, pokud důvody k rozlišování mezi zaměstnanci spočívají v jiných skutečnostech, než jsou zákonem vymezené diskriminační znaky (například kvalifikace, délka praxe, pracovní pozice, dané pracovní podmínky, výsledky práce a jejich přínos pro zaměstnavatele).

Zákoník práce nyní také upravuje definice přímé a nepřímé diskriminace, obtěžování a sexuálního obtěžování. V §1 odst.9 zákoníku práce je stanoveno: „Sexuálním obtěžováním se rozumí jednání sexuální povahy v jakékoliv formě, které je dotčeným zaměstnancem oprávněně vnímáno jako nevíтанé, nevhodné nebo urážlivé a jehož záměr nebo důsledek vede ke snížení důstojnosti fyzické osoby nebo k vytváření nepřátelského, ponižujícího nebo zneklidňujícího prostředí na pracovišti nebo které může být oprávněně vnímáno jako podmínka pro rozhodnutí, které ovlivní výkon práv a povinností vyplývajících z pracovněprávních vztahů.“

Jiná opatření přijatá s cílem vyloučit jakékoliv diskriminace založené na pohlaví.

Jak již bylo uvedeno v předchozí zprávě, Vláda ČR v roce 1998 přijala národní akční plán „Priority a postupy vlády v prosazování rovnosti mužů a žen“. Tento programový dokument navazuje na závazky České republiky vyplývající z Pekingské akční platformy.

Vláda každoročně vyhodnocuje plnění úkolů tohoto programového dokumentu a svým usnesením aktualizuje opatření v něm uvedená. Naposledy tak učinila 12. května 2004 v usnesení vlády č. 453, které se v části 3 usnesení zabývá zajištěním rovných příležitostí žen a mužů v přístupu k ekonomické aktivitě a v části 4 sladováním rodinného a pracovního života.

Uvedeným usnesením vlády bylo mimo jiné stanoveno :

- V zájmu zvýšení míry konkurenceschopnosti žen na trhu práce nadále podporovat vytváření nabídky vzdělávacích kvalifikačních a rekvalifikačních programů, usnadňujících nalezení vhodného pracovního uplatnění ženám, včetně pracovního uplatnění výkonem samostatné výdělečné činnosti. Zabezpečit možnosti státní podpory rekvalifikací občanům, zejména ženám, které z důvodu péče o děti nebyly po delší dobu ekonomicky aktivní.

- V zájmu kontroly dodržování pracovněprávních předpisů se zaměřit na dodržování ustanovení o zákazu diskriminace z hlediska pohlaví, včetně dodržování principu stejné mzdy za stejnou práci a za práci stejné hodnoty, a na dodržování ustanovení o zvýšené ochraně žen při práci. Evidovat a statisticky zpracovávat kontroly na dodržování ustanovení o zákazu diskriminace z hlediska pohlaví.

- Podněcovat individuální schopnosti a zájmy jak dívek a žen, tak chlapců a mužů, o přípravu pro povolání v těch oborech, které jsou z hlediska pohlaví považována za netypická.

- Prostřednictvím školních osnov, učebních a dalších materiálů pokračovat v úsilí o vymýcení stereotypního diskriminačního nahlížení na postavení muže a ženy v rodině, v zaměstnání a ve společnosti a dále prosazovat princip rovnosti mužů a žen v rámci aktivit spojených s Národním programem rozvoje vzdělávání v České republice – tzv. "Bílou knihou".

- Podporovat přístup žen k zaměstnáním, kde se využívají informační a komunikační technologie, zejména zvýšením účasti žen na relevantním vzdělávání a výcviku.

- Provést analýzu učebních osnov, učebnic a učebních pomůcek pro základní školy z hlediska toho, jakým způsobem se podílejí na vytváření a reprodukci genderově založených stereotypů a předsudků, včetně přípravy budoucích pedagogů a pedagogických pracovníků a dalšího vzdělávání pedagogů.

- Pokračovat v realizaci vzdělávacích programů pro pedagogy a pedagogické pracovníky v oblasti rovných příležitostí mužů a žen s cílem poskytnout jim účinné postupy k provádění genderově senzitivní výuky.

- Pokračovat v proškolení poradců pro volbu povolání při úřadech práce v problematice rovných příležitostí mužů a žen a zajistit, aby ji uplatňovali při své poradenské činnosti.

- Pokračovat ve školení výchovných poradců na školách v problematice rovných příležitostí mužů a žen, aby ji mohli uplatňovat při své poradenské činnosti.

- Podporovat vytváření nabídky vzdělávacích kvalifikačních a rekvalifikačních programů, usnadňujících nalezení vhodného pracovního uplatnění, včetně pracovního uplatnění výkonem samostatné výdělečné činnosti a podnikání, a to specificky pro ženy žijící na venkově.

- Budoucí právní úpravou pracovních vztahů umožnit vytváření variabilních pracovních režimů, které by zaměstnancům pečujícím o děti a rodinu, usnadnily sladit výkon zaměstnání s výkonem rodinných povinností.

Otázka B

Uved'te metody přijaté za účelem:

- a) hledání spolupráce s organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků a jinými vhodnými organizacemi na podporu dodržování politiky nediskriminace;*
- b) zajištění přijetí a dodržování výše uvedené politiky pomocí výchovné činnosti.*

Aktualizace:

Metody přijaté za účelem hledání spolupráce s organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků s jinými vhodnými organizacemi na podporu přijetí a dodržování politiky nediskriminace z hlediska rovnosti žen a mužů -

Při jednání Rady hospodářské a sociální dohody ČR jsou přítomni zástupci státní správy, odborových svazů a zaměstnavatelských svazů. V jejich pracovních týmech a skupinách je prosazována zásada rovného postavení mužů a žen. Jde zejména o odměňování, pracovní podmínky, oblast rovného přístupu k pracovním příležitostem, starobního důchodu, nemocenského pojištění, zaměstnávání dětí a koncepci důchodové reformy. Každoročně je v Radě projednáván národní akční plán rovnosti žen a mužů „Priority a postupy vlády v prosazování rovnosti mužů a žen“. Odborové svazy se dlouhodobě věnují např. snaze o zvyšování povědomí o problematice rovných příležitostí na všech úrovních odborové práce a s tím souvisejícímu vzdělávání, systematickému prosazování rovnosti příležitostí v kolektivním vyjednávání nebo úzké spolupráci s regionálními radami odborových svazů. Rovněž spolupracují se zaměstnavatelskými svazy, a to zejména na projektu „*Podmínky pro sladování profesního a rodinného života – partnerství v rodině*“, který je součástí programu EQUAL.

31. července 2003 byl ukončen twinningový projekt PHARE České republiky a Švédska s názvem „Zlepšení veřejného institucionálního mechanismu pro zavedení, posílení a kontrolu prosazování rovných příležitostí pro muže a ženy“. Projekt byl zaměřen na navržení optimálního modelu institucionálního uspořádání pro zavedení, posílení a kontrolu prosazování rovných příležitostí pro ženy a muže. Přítomnosti zahraničních expertů a expertek bylo využito i k jiných aktivitám projektu – bylo uspořádáno 9 seminářů, dvě konference a švédští experti a expertky se účastnili jako panelisté i na dalších akcích, konaných pro odborové a zaměstnavatelské svazy. Školení bylo zaměřeno na možnosti a způsoby vytváření podnikových zaměstnavatelských plánů na prosazování rovnosti žen a mužů.

Rozvíjejí se i další formy spolupráce, např. s manažerskými svazy.

Odborové svazy i zaměstnavatelské svazy jsou povinnými připomínkovými místy pro všechny materiály, které připravuje státní správa k projednání ve vládě a mohou v nich uplatnit své požadavky nebo změny.

V roce 2001 zřídila vláda svým usnesením č. 1033 Radu vlády pro rovné příležitosti žen a mužů jako svůj poradní orgán pro rovné příležitosti žen a mužů. Úkolem Rady je mj. projednávat a doporučovat vládě základní koncepční směry při prosazování rovných příležitostí pro ženy a muže, identifikovat aktuální problémy společnosti v oblasti rovných příležitostí pro muže a ženy, koordinovat tvorbu resortních koncepcí orgánů státní správy

v oblasti rovných příležitostí pro muže a ženy, hodnotit účinnost naplňování principu rovnosti mužů a žen a připravovat návrhy k realizaci tohoto principu. Rada má celkem 23 členů. Mezi nimi jsou i zástupci delegace zaměstnavatelů a odborů v Radě hospodářské a sociální dohody České republiky.

Otázka C

Uved'te záruky, včetně aplikovatelných sankcí a nápravných opatření, které zabraňují jakékoli diskriminaci týkající se členů organizací pracovníků při jejich přijímání do zaměstnání, postupu v zaměstnání nebo propouštění.

Aktualizace:

K údajům uvedeným v předchozích zprávách dodáváme, že došlo ke změně, nyní platí zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. V § 4 upravuje zásadu rovného zacházení a zákaz diskriminace při uplatňování práva na zaměstnání. Stanoví, že při uplatňování práva na zaměstnání je zakázána přímá i nepřímá diskriminace z důvodu členství a činnosti v odborových organizacích nebo organizacích zaměstnavatelů.

Dodržování pracovněprávních předpisů kontrolují úřady práce. Za porušení zákazu diskriminace nebo rovného zacházení podle zákona o zaměstnanosti nebo dalších pracovněprávních předpisů může být uložena sankce až do 1 000 000 Kč.

Zákon č. 65/1965 Sb. zákoník práce stanoví v § 7, že dojde-li v pracovněprávních vztazích k porušování práv a povinností vyplývajících z rovného zacházení nebo k diskriminaci, má zaměstnanec právo se domáhat, aby bylo upuštěno od tohoto porušování, aby byly odstraněny následky tohoto porušování a aby mu bylo dáno přiměřené zadostiučinění. Pokud byla ve značné míře snížena důstojnost zaměstnance nebo jeho vážnost na pracovišti a nebylo postačující zjednání nápravy, má právo na náhradu nemajetkové újmy v penězích. Výši náhrady určí soud s přihlédnutím k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k porušení práv a povinností došlo.

Otázka D

Uved'te prosím, zda je povolena nebo tolerována nějaká forma nucené nebo povinné práce.

Beze změn

Otázka E

Jestliže ano popište prosím povahu a rozsah takové práce a uved'te rozsah, v jakém by bylo možné uchýlit se k takové práci během sledovaného období.

Viz otázka D

Otázka F

Uved'te prosím jaká účinná opatření se přijímají k úplnému odstranění nucené nebo povinné práce a termín, kdy dojde k úplnému provedení těchto opatření.

Beze změn.

Otázka G

Poskytněte prosím informace o podmínkách, za nichž pracují osoby ve vězeňských zařízeních.

Aktualizace:

V sledovaném období došlo k novelizaci Vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, ve znění vyhlášky č. 378/2004 Sb. Vyhláška pouze zpřesňuje některé pojmy. Nejedná se o podstatné změny.

Článek 1, odstavec 3

„Aby zajistily účinný výkon práva na práci, smluvní strany se zavazují:

že zřídí nebo budou udržovat bezplatné služby zaměstnanosti pro všechny pracovníky;“

Otázka A

Popište fungování bezplatných služeb zaměstnanosti, které jsou ve Vaší zemi k dispozici, s uvedením údajů podle věku pohlaví a charakteru povolání osob, které byly těmito službami umístěny do zaměstnání, a osob hledajících zaměstnání.

Uveďte pokud možno počet volných míst, míru umístění uchazečů o zaměstnání a délku nezaměstnanosti umístěných osob.

Aktualizace:

Organizace a činnost veřejných služeb zaměstnanosti je upravena zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Státní správu v oblasti státní politiky zaměstnanosti v České republice vykonávají Ministerstvo práce a sociálních věcí (konkrétně jeho úsek Správa služeb zaměstnanosti, v jehož čele stojí náměstek ministra) a úřady práce.

Ministerstvo řídí a kontroluje výkon státní správy a dodržování zákonnosti při zabezpečování státní politiky zaměstnanosti. Přitom zpracovává celostátní koncepce a programy státní politiky zaměstnanosti a řešení stěžejních otázek na trhu práce, soustavně sleduje a vyhodnocuje situaci na trhu práce, zpracovává prognózy vývoje zaměstnanosti a přijímá opatření na ovlivnění poptávky a nabídky práce a k vytváření souladu mezi zdroji a potřebami pracovních sil v České republice, řídí úřady práce, spravuje a poskytuje prostředky na zabezpečování státní politiky zaměstnanosti, uděluje a odnímá povolení právníkům nebo fyzickým osobám ke zprostředkování zaměstnání a vede evidenci agentur práce a kontroluje jejich činnost.

Úřady práce jsou správní úřady. V čele úřadu práce je ředitel, kterého jmenuje a odvolává ministr práce a sociálních věcí. Správní obvody úřadů práce jsou shodné s územními obvody okresů. Úřad práce zpracovává koncepci vývoje zaměstnanosti ve svém správním obvodu, soustavně sleduje a vyhodnocuje situaci na trhu práce a přijímá opatření na ovlivnění poptávky a nabídky práce, spolupracuje se správními úřady, územními samosprávnými celky, orgány sociálního zabezpečení, orgány státní zdravotní správy, zaměstnavateli a dalšími subjekty podle zvláštních právních předpisů při tvorbě a realizaci opatření souvisejících s rozvojem trhu práce a se zaměstnaností, zabezpečuje a podporuje projekty a opatření související s rozvojem lidských zdrojů v oblasti trhu práce uskutečňované v jeho správním obvodu, včetně účasti na mezinárodních programech a projektech, provádí zprostředkování zaměstnání uchazečům o zaměstnání a zájemcům o zaměstnání, poskytuje fyzickým osobám a zaměstnavatelům poradenské, informační a další služby v oblasti zaměstnanosti, zabezpečuje uplatňování nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, vyplácí podporu v nezaměstnanosti a podporu při rekvalifikaci, vykonává kontrolní činnost v rozsahu stanoveném zákonem, včetně ukládání pokut.

Ke konci roku 2004 bylo v evidenci úřadů práce 541 675 uchazečů, průměrný roční počet uchazečů byl 537 426. Během roku bylo 674 359 nově hlášených uchazečů, celkem vyřazených bylo 675 104. Z celkového počtu vyřazených uchazečů se v průběhu roku umístilo celkem 478 439 uchazečů (tj. 70,9 %), z tohoto počtu úřady práce umístily

115 414 uchazečů (24,1 %). V rámci všech nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti bylo umístěno 52 062 uchazečů (viz tabulky níže).

Rok	Nově hlášení uchazeči	Uchazeči vyřazení z evidence úřadů práce						Míra umístění (umístění ÚP/ vyřazení) v %
		celkem vyřazení	umístění pomocí ÚP	jinak umístění	celkem umístění	vyřazení pro nespolečnosti s ÚP	ostatní	
1993 celkem	429 832	379 404	132 296	148 746	281 042	38 509	59 853	34,9
měs.průměr	35 819	31 617	11 025	12 396	23 421	3 209	4 988	
1994 celkem	386 974	405 710	128 771	172 168	300 939	37 170	67 601	31,7
měs.průměr	32 248	33 809	10 731	14 347	25 078	3 098	5 633	
1995 celkem	352 221	365 660	109 708	153 757	263 465	31 507	70 678	30,0
měs.průměr	29 352	30 472	9 142	12 813	21 955	2 626	5 890	
1996 celkem	376 763	343 465	102 007	150 150	252 157	29 316	61 992	29,7
měs.průměr	31 397	28 622	8 501	12 513	21 013	2 443	5 166	
1997 celkem	498 546	415 983	111 166	193 211	304 377	32 259	79 272	26,7
měs.průměr	41 546	34 665	9 264	16 101	25 365	2 688	6 606	
1998 celkem	638 583	520 567	105 134	257 924	363 058	52 101	105 408	20,2
měs.průměr	53 215	43 381	8 761	21 494	30 255	4 342	8 784	
1999 celkem	721 126	620 421	120 104	314 083	434 187	61 434	124 800	19,4
měs.průměr	60 094	51 702	10 009	26 174	36 183	5 120	10 400	
2000 celkem	668 158	698 412	148 217	350 450	496 667	68 911	132 834	21,2
měs.průměr	55 680	58 201	12 351	29 204	41 389	5 743	11 070	
2001 celkem	653 585	649 031	137 044	324 360	461 404	68 150	119 477	21,1
měs.průměr	54 465	54 086	11 420	27 030	38 450	5 679	9 956	
2002 celkem	677 374	624 862	116 900	329 617	446 517	62 687	115 658	18,7
měs.průměr	56 448	52 072	9 742	27 468	37 210	5 224	9 638	
2003 celkem	666 276	638 291	109 732	343 274	452 959	58 803	126 529	17,2
měs.průměr	55 523	53 191	9 144	28 606	37 747	4 900	10 544	
2004 celkem	674 359	675 104	115 414	363 122	478 439	59 597	136 961	17,1
měs.průměr	56 197	56 259	9 618	30 260	39 870	4 966	11 413	
celkem 1993 - 2004	6 743 797	6 336 910	1 436 493	3 100 862	4 535 211	600 444	1 201 063	22,7
měs.průměr	46 832	44 006	9 976	21 534	31 495	4 170	8 341	

Délka evidence uchazečů	31.12.98	31.12.99	31.12.00	31.12.01	31.12.02	31.12.03	31.12.04
Vyřazení uchazeči za čtvrtletí	124 957	151 720	158 307	141 112	136 968	145 042	150 496
celk. délka evidence (tis.dní)	17 687	26 953	33 354	30 060	29 938	34 472	41 722
prům. délka evidence (dny)	141,5	177,6	210,7	213,0	218,6	238,9	277,2

Uchazeči umístění v rámci aktivní politiky zaměstnanosti

	uchazeči umístění ÚP	umístění uchazeči za rok v rámci APZ				Celkem
		VPP	SÚPM	Odb. praxe abs. a mlad.	CHD	
1995	109 708	10 821	6 603	5 292	724	23 440
1996	102 007	10 259	4 025	4 971	562	19 817
1997	111 166	11 888	2 931	3 515	493	18 827
1998	105 134	11 905	8 187	9 232	853	30 177
1999	120 104	16 069	15 804	10 945	951	43 769
2000	148 217	20 034	26 721	11 316	1 368	59 439
2001	137 044	19 977	21 767	9 645	1 028	52 417
2002	116 900	16 573	14 123	7 945	1 063	39 704
2003	109 732	15 378	17 618	8 654	1 221	42 871
2004	115 414	18 246	25 010	7 170	1 636	52 062

Otázka B

Popište organizaci veřejných služeb zaměstnanosti ve Vaší zemi s uvedením doprovodných opatření ve prospěch nezaměstnaných, a tam, kde je to vhodné, kroky učiněné k revizi geografického rozložení místních a regionálních služeb zaměstnanosti a rozmístění zdrojů, pokud dochází k změnám v rozložení ekonomické aktivity jakož i demografickým změnám.

Viz. otázka A a také čl.1. odstavec 1.

Otázka C

Jestliže ve Vaší zemi existují veřejné i soukromé služby zaměstnanosti, popište prosím opatření přijatá ke koordinaci činnosti těchto služeb a ke stanovení podmínek pro provoz soukromých zprostředkovatelen práce.

Aktualizace:

Podmínky pro zprostředkování zaměstnání agenturami práce (právníckými nebo fyzickými osobami) jsou dány zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti.

Zaměstnání zprostředkovávají za podmínek stanovených zákonem úřady práce a dále právnícké nebo fyzické osoby, pokud mají povolení ke zprostředkování zaměstnání (dále jen "agentury práce"). Zprostředkováním zaměstnání se přitom rozumí vyhledání zaměstnání pro fyzickou osobu, která se o práci uchází, a vyhledání zaměstnanců pro zaměstnavatele, který hledá nové pracovní síly; poradenská a informační činnost v oblasti pracovních příležitostí; zaměstnávání fyzických osob za účelem výkonu jejich práce pro uživatele, kterým se rozumí jiná právnícká nebo fyzická osoba, která práci přiděluje a dohlíží na její provedení. Úřady práce mohou provádět pouze zprostředkovatelskou činnost uvedenou v prvních dvou bodech, agentury práce mohou provádět i činnost uvedenou v posledním bodě. Zprostředkování zaměstnání mohou agentury práce provádět bezplatně nebo za úhradu, včetně úhrady, při které je dosahován zisk, avšak při zprostředkování zaměstnání za úhradu nemůže být od fyzické osoby, které je zaměstnání zprostředkováváno, požadována úhrada. Ve prospěch agentury práce nebo uživatele jsou při zprostředkování zaměstnání za úhradu rovněž zakázány jakékoliv srážky ze mzdy nebo z jiné odměny poskytované zaměstnanci za vykonanou práci. Povolení ke zprostředkování zaměstnání vydává ministerstvo práce a sociálních věcí na základě žádosti právnícké nebo fyzické osoby. Podmínkou udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání fyzické osobě je dosažení věku nejméně 23 let, způsobilost k právním úkonům, bezúhonnost, odborná způsobilost a bydliště na území České republiky. Podmínkou udělení povolení právnícké osobě je splňování stanovených podmínek fyzickou osobou, která plní funkci odpovědného zástupce pro účely zprostředkování zaměstnání.

Zprostředkují-li agentury do ČR cizince ze třetích zemí, pak je jejich činnost koordinována s příslušným úřady práce v zájmu té části trhu práce, kde mají tito cizinci působit. Spolupráce agentur s úřady práce je na dobrovolné bázi a je na úrovni předávání informací o volných místech.

Otázka D

Uved'te prosím, zda a jak je stanovena účast představitelů zaměstnavatelů a pracovníků v organizaci a fungování služeb zaměstnanosti a při vypracování politiky služeb zaměstnanosti.

K zabezpečení spolupráce na trhu práce vytvářejí úřady práce poradní sbory složené zejména ze zástupců odborových organizací, organizací zaměstnavatelů, družstevních orgánů, organizací zdravotně postižených a územních samosprávných celků. Účelem poradních sborů je koordinace při realizaci státní politiky zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů v příslušném správním obvodu. Poradní sbory se vyjadřují zejména k poskytování příspěvků zaměstnavatelům v rámci aktivní politiky zaměstnanosti, programům rekvalifikace, organizaci poradenské činnosti, opatřením na podporu rovného zacházení se všemi fyzickými osobami uplatňujícími právo na zaměstnání a k hromadnému propouštění. Úřady práce vytvářejí za účelem posouzení vhodné formy pracovní rehabilitace osob se zdravotním postižením odborné pracovní skupiny, složené zejména ze zástupců organizací zdravotně postižených a zástupců zaměstnavatelů zaměstnávajících více než 50 % osob se zdravotním postižením.

Otázka E

Uved'te, jaké právní a administrativní záruky jsou stanoveny, aby se zajistilo, že tyto služby budou k dispozici všem.

Uved'te počet uchazečů umístěných přes služby zaměstnanosti, počet oznámených volných míst a také uved'te údaje, jaký podíl na trhu mají státní služby zaměstnanosti.

Aktualizace:

Zákonem o zaměstnanosti je výslovně stanoveno, že právem na zaměstnání je právo fyzické osoby, která chce a může pracovat a o práci se uchází, na zaměstnání v pracovněprávním vztahu, na zprostředkování zaměstnání a na poskytnutí dalších služeb za podmínek stanovených zákonem.

Ke konci roku 2004 bylo v evidenci úřadu práce 541 675 uchazečů, průměrný roční počet uchazečů byl 537 426. Během roku bylo 674 359 nově hlášených uchazečů, celkem vyřazených bylo 675 104. Z celkového počtu vyřazených uchazečů se v průběhu roku umístilo celkem 478 439 uchazečů (tj. 70,9 %) z tohoto počtu úřady práce umístily 115 414 uchazečů (24, 1 %). V rámci všech nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti bylo umístěno 52 062 uchazečů.

Ve svých Závěrech k předchozí zprávě k článku 1 odst. 1 požadoval Výbor pro sociální práva zodpovědět následující dotazy:

Výbor žádal, aby byla v příští zprávě uvedena míra nezaměstnanosti ve skupině zdravotně postižených.

Míra nezaměstnanosti osob se zdravotním postižením činila k 30.6. 2004 43,7 % (viz. také čl.1 odst. 1).

Vývoj základních údajů o evidovaných nezaměstnaných se ZPS – změněnou pracovní schopností je uveden v tabulce.

Vývoj základních údajů o evidovaných nezaměstnaných se ZPS

(stav ke konci roku, resp. stav od počátku roku)

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
<i>míra registrované nezaměstnanosti (v %)</i>	2,6	3,5	3,2	2,9	3,5	5,2	7,5	9,4	8,8	8,9	9,8	10,3	9,5 *
specifická míra nezaměstnanosti občanů se ZPS (v %)				11,2	17,2	24,1	29	37,2	39,6	42,3	39,7	42,2	
<i>počet uchazečů celkem</i>	134 788	185 216	166 480	153 041	186 339	268 902	386 918	487 623	457 369	461 923	514 435	542 420	541 675
z toho: uchazečů se ZPS	15 502	20 016	22 015	22 687	31 455	40 460	48 951	57 615	59 025	61 518	66 907	71 806	74 672
<i>počet uchazečů na příspěvku celkem</i>	62 289	93 380	78 331	67 623	93 430	138 107	190 396	206 836	164 139	169 046	192 615	189 479	143 236
z toho: počet uchazečů se ZPS na příspěvku	6 490	7 736	8 129	7 780	13 504	14 598	14 740	14 995	12 651	12 670	13 941	14 345	15 333
podíl ZPS na celkové nezam. (v %)	11,5	10,8	13,2	14,8	16,9	15,0	12,7	11,8	12,9	13,3	13,0	13,2	13,8
<i>podíl uch. na příspěvku na celkovém počtu uchazečů (v %)</i>	46,2	50,4	47,1	44,2	50,1	51,4	49,2	42,4	35,9	36,6	37,4	34,9	26,4
podíl uch. se ZPS na příspěvku na uch. se ZPS celk. (v %)	41,9	38,6	36,9	34,3	42,9	36,1	30,1	26,0	21,4	20,6	20,8	20,0	20,5
<i>počet volných pracovních míst celkem</i>	79 422	53 938	76 581	88 047	83 976	62 284	37 641	35 117	52 060	52 084	40 651	40 188	51 203
z toho: VPM pro uchaz. se ZPS	2 316	1 666	1 418	1 506	1 489	1 291	1 242	1 349	2 811	2 108	1 747	1 587	1 704
<i>počet uchazečů na jedno VPM</i>	1,7	3,4	2,2	1,7	2,2	4,3	10,3	13,9	8,8	8,9	12,7	13,5	10,6
počet uch. se ZPS na jedno VPM pro ZPS	6,7	12,0	15,5	15,1	21,1	31,3	39,4	42,7	21,0	29,2	38,3	45,2	43,8
podíl VPM pro ZPS na VPM celkem (v %)	2,9	3,1	1,9	1,7	1,8	2,1	3,3	3,8	5,4	4,0	4,3	3,9	3,3
chráněné dílny:													
vytvořená místa **	1 415	1 005	851	824	622	533	920	1 059	1 434	1 017	976	1 185	1 171
umístění uchazeči	1 308	947	746	724	562	493	853	951	1 368	1 043	1 063	1 221	1 566
Zaměstnaní v CS se ZPS ***			195,6	174,2	169,2	141,5	119,7	96,9	90,0	83,8	101,2	98,3	
z toho s těžším poškozením			38,4	39,4	34,5	30,8	17,6	16,4	15,2	9,4	15,1	16,0	

*) nová metodika

**) chráněné dílny - stav od počátku roku

***) zdroj ČSÚ - VŠPS

Vzhledem k tomu, že cizinci jsou jednou ze zranitelných skupin na trhu práce, žádal Výbor, aby o tom, jak je tato skupina postižena nezaměstnaností, byly sbírány informace.

V období před vstupem do EU cizinci s trvalým pobytem, kteří nepotřebovali ke své pracovní činnosti povolení k zaměstnání, nebyli z hlediska nezaměstnanosti zvlášť sledováni s ohledem na to, že měli stejná práva jako občané ČR. Cizinci, kterým byl ukončen účel pobytu na území ČR, se obvykle vraceli do místa trvalého bydliště. Proto nebyla nezaměstnanost cizinců sledována.

V současné době MPSV připravuje sledování zaměstnaných a nezaměstnaných cizinců (zejména z EU, EHP a Švýcarska). K vyčíslení míry nezaměstnanosti nejsou k dispozici relevantní údaje.

Na základě informací MOP Výbor konstatoval, že nezaměstnaností jsou nepřiměřeně zasaženi Romové, a žádal, aby v příští zprávě byly obsaženy aktualizované informace o tomto bodě.

Usnesením vlády č. 87 ze dne 23. ledna 2002 byla schválena Koncepce romské integrace, která – stejně jako její aktualizace schválená usnesením vlády č. 243 ze dne 12. března 2003 – zahrnuje také informace o možnostech dalšího rozvoje vyrovnávacích postupů, jež umožní zlepšit situaci romských komunit. Hlavním cílem vyrovnávacích postupů je integrace romských komunit a získání ekonomické soběstačnosti jejich členů, především skrze aktivity vedoucí ke zvýšení vzdělanosti úrovně a profesní kvalifikace. Při vyrovnávacích postupech je preferována cílená asistence, která umožní Romům překonat znevýhodnění a vyrovnat se s požadavky na ně kladenými. Vláda přistupuje k vyrovnávacím postupům s perspektivou dosáhnout cílů s nimi spojovaných do roku 2020.

V oblasti vzdělávání Romů bylo primárním krokem k eliminaci negativních dopadů především na děti z romské komunity z důvodu jejich sociokulturní odlišnosti změna způsobu diagnostiky celkové úrovně nadání dítěte a její struktury. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy provedlo českou revizi celosvětově nejužívanější zkoušky při diagnostice celkové úrovně nadání a struktury nadání WISC-III-UK. Aplikace tohoto testu by měla zlepšit spolehlivost diagnostiky dětí, včetně těch, které pocházejí z jiného kulturního a sociálního prostředí, tedy i dětí romských. Používání vybraného testu a jeho metodické příručky pedagogicko-psychologickými poradnami, které pouze navrhuji zařazení nebo přeřazení dítěte do zvláštní školy, není povinné, ale je jim ministerstvem pouze doporučováno. *Institut pedagogicko-psychologického poradenství a Pedagogická centra ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy pořádají školení psychologů v práci s tímto testem i s tematikou specifík psychologické diagnostiky romských dětí, jejichž cílem je zajistit, aby psychologové uměli posoudit úroveň vzdělatelnosti dítěte s ohledem na konkrétní odlišné prostředí, ze kterého dítě pochází.*

V oblasti zaměstnávání jsou příkladem vyrovnávacích postupů kvalifikační a rekvalifikační kurzy. Jde zejména o získání nezbytných znalostí a dovedností, které vyrovnávají handicap v přístupu k zaměstnání ve státní správě nebo k služebnímu poměru v ozbrojených a bezpečnostních silách státu a které jsou v majoritní populaci obecně

rozšířené, ale u Romů nejsou obvyklé. Do této oblasti patří i rekvalifikační kurzy pro romské asistenty a poradce se zaměřením na práci ve státních nebo samosprávných orgánech. Konkrétním příkladem jsou také kurzy připravující Romy pro práci v Policii ČR, které se realizují již od roku 1999. Obdobné kurzy se chystají i pro práci Romů ve Vězeňské službě. V budoucnu by měly být využity i možnosti přípravy pro práci v armádě, kde vytváří systém vojenského internátního školství vytváří vhodné podmínky pro studium a zvyšování kvalifikace mužů ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí. V rámci úřadů práce jsou nabízeny i kurzy pro nekvalifikované (např. praktická rekvalifikace, programy typu Most a Šance), ale ze strany starší romské populace často není o tyto kurzy odpovídající zájem.

Odhady míry nezaměstnanosti romské populace se pohybují v rozmezí od 19 % nezaměstnaných až do 70 %. Většina Romů je zařazována úřady práce do skupiny obtížně zaměstnatelných (dlouhodobá a opakovaná nezaměstnanost, nízká kvalifikace, odlišné sociokulturní prostředí), na které se podle odhadů podílejí v jednotlivých regionech podílem 30 – 70 %. *Hlavními příčinami vysoké míry nezaměstnanosti romské populace jsou nízká vzdělanostní úroveň a kvalifikace napříč celou populací a neodpovídající úroveň požadovaných pracovních návyků a dovedností, které je vylučuje k přijetí do pracovních kolektivů.*

Dne 4. 6. 2003 schválila vláda ČR Národní akční plán zaměstnanosti na rok 2003. Ten obsahuje opatření směřující k podpoře nejvíce znevýhodněných skupin na trhu práce. **Jedním z těchto opatření je Opatření 7.1, spočívající v tom, že MPSV ve spolupráci s úřady práce bude soustavně identifikovat uchazeče o zaměstnání nejvíce ohrožené diskriminací, s cílem zvýšit jejich podíl v opatřeních aktivačních programů, přijatých usnesením vlády z 23. června 1999 č. 640, o opatřeních na podporu zaměstnanosti osob obtížně umístitelných na trhu práce (se zřetelem na příslušníky romské komunity).** Bude pokračovat v zařazování uchazečů nejvíce ohrožených na trhu práce, do všech programů aktivní politiky zaměstnanosti, zvýšeným uplatněním poradenství a znalosti komunikace s těmito skupinami, v souladu s úkoly Národního akčního plánu boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení a s vládní Konceptí romské integrace. Dalšími významnými opatřeními jsou **Opatření 7.2 a 7.3**, zaměřená na podporu zaměstnanosti v regionech nejvíce postižených nezaměstnaností (jedná se především o oblasti severních Čech a severní Moravy, postižené strukturálními změnami v průmyslu) – tyto regiony jsou zároveň oblastmi se zvýšenou koncentrací romské populace. Pokračuje také podpora zaměstnanosti Romů v rámci Aktivní politiky zaměstnanosti skrze veřejně prospěšné práce, často ve spolupráci s romskými organizacemi a podnikateli.

V rámci Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů, zásadního programového dokumentu MPSV ČR, se dané problematice věnuje Opatření 2.1, které se zabývá metodami, majícími za úkol napomáhat integraci specifických skupin obyvatelstva ohrožených sociální exkluzí, a to jak v oblasti zaměstnanosti, tak i v oblasti sociálních služeb. Pro tyto cílové skupiny, jichž je velká část romské populace významnou součástí, resp. jako nástroj, který má napomoci vyrovnání jejich příležitostí v přístupu ke vzdělání a uplatnění na trhu práce, bylo vypracováno a v prosinci 2004 schváleno **nadregionální grantové schéma s názvem Začlenění skupin ohrožených sociální exkluzí**. Následně, 21. 12.2004, byla rámci tohoto grantového schématu vyhlášena Výzva k předkládání žádostí o finanční podporu grantových projektů, jejíž první kolo by mělo být uzavřeno v červenci 2005. Na přelomu 3. a 4. čtvrtletí se pak počítá se zahájením 2. kola Výzvy.

Zároveň probíhá realizace 10 projektů v rámci Iniciativy Společenství EQUAL. Problematiky rasové diskriminace na trhu práce se bezprostředně týká projekt **Kompas** –

program podpory aktivace vlastních schopností pro uchazeče o zaměstnání bez středního vzdělání obtížně uplatnitelných na trhu, jehož cílem je zlepšit uplatnění osob s nízkou kvalifikací (zejména mladých, včetně Romů) na trhu práce prostřednictvím metodiky koordinující několik forem odborného vzdělávání z oblasti školství (např. forma vzdělávání dospělých ve dvouletých učebních oborech) a aktivní politiky zaměstnanosti (např. rekvalifikace), která povede k získání obecně uznávaného certifikátu. Další programy týkající se rasové problematiky a xenofobie jsou zaměřeny na výchovu k multikulturní společnosti a zlepšení vztahu majoritní společnosti k minoritám.

Základním problémem posuzování úspěšnosti jednotlivých vládních opatření je **nemožnost zisku kvalifikovaných statistických údajů**, vzhledem k **platné legislativě ve vztahu k ochraně osobních údajů a práv příslušníků etnických menšin**. Úřady práce původně vedly evidenci uchazečů romského původu jako *nepovinný ukazatel*, ovšem **na základě požadavků romských aktivistů** byl tento údaj stažen, a tudíž nelze zjistit skutečný počet příslušníků romských komunit ve statistikách úřadů práce. I v případě změny této situace by však tyto údaje měly značně diskutabilní vypovídací schopnost, neboť k romské národnosti se v průběhu sčítání lidu v roce 2001 oficiálně přihlásilo pouze 11 746 občanů (cca 0,1 % populace), počet Romů v ČR se přitom zpravidla odhaduje na 150-200 tisíc osob.

Výbor dále žádá, aby v budoucích zprávách byl uváděn podíl veřejných výdajů na aktivní a pasivní opatření na HDP.

Srovnání výdajů na státní politiku zaměstnanosti (SPZ) v r. 2003 a 2004

	2003		2004	
	v tisících Kč	Podíl na HDP v %*	v tisících Kč	Podíl na HDP v %*
Výdaje na SPZ	10 960 417	0,45	12 589 740	0,46
V tom:				
Pasivní politika zaměstnanosti (PPZ)	6 949 250	0,29	7 338 400	0,27
Podíl PPZ na SPZ v %	63,4	x	58,3	x
Aktivní politika zaměstnanosti (APZ)	3 274 160	0,14	4 371 890	0,16
Z toho investiční pobídky	803 871	0,03	889 253	0,03
Podíl APZ na SPZ v %	29,9	x	34,7	x
Podpora zaměstnávání osob se ZPS-příspěvek dle § 24a zák. č.1/1991 Sb. **)	524 446	0,02	667 877	0,02
Podíl podpory zaměstnávání ZPS	4,8	x	5,3	x
Insolvence	212 561	0,01	211 573	0,01
Podíl insolvence na SPZ v %	1,9	x	1,7	x

*) Údaje o HDP v r. 2003 a 2004 jsou odvozeny od čtvrtletních odhadů HDP (zdroj: ČSÚ)

***) od. 1.10. 2004 dle §78 zák. č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

Výbor dále žádal další informace o přijatých opatřeních na podporu zaměstnanosti a boj proti nezaměstnanosti mezi přistěhovalci a Romy.

Viz. předchozí zodpovězené dotazy Výboru.

Ve svých Závěrech k předchozí zprávě k článku 1 odst. 2 požadoval Výbor pro sociální práva zodpovědět následující dotazy:

Výbor se tázal, zda lze pozastavit výplatu dávky v nezaměstnanosti od prvního odmítnutí uchazeče absolvovat odborný výcvik, jak je tomu v případě nepřijetí „vhodného“ zaměstnání.

Podle nové právní úpravy lze vyřadit uchazeče o zaměstnání z evidence uchazečů o zaměstnání (čímž dojde i k ukončení poskytování dávek v nezaměstnanosti), jestliže, mimo jiné, **bez vážných důvodů** odmítne nastoupit **do vhodného zaměstnání**, odmítne nastoupit na dohodnutou rekvalifikaci, neúčastní se rekvalifikačního kurzu ve stanoveném rozsahu teoretické a praktické přípravy, neplní studijní a výcvikové povinnosti stanovené vzdělávacím zařízením, které rekvalifikaci provádí, nebo se nepodrobí závěrečnému ověření získaných znalostí a dovedností. Tato sankce může nastat již při prvním takovém odmítnutí. Za vážné důvody, kvůli nimž se tato sankce neaplikuje, jsou ze zákona důvody spočívající v:

1. nezbytné osobní péči o dítě ve věku do 4 let,
2. nezbytné osobní péči o dlouhodobě těžce zdravotně postižené dítě ve věku do 18 let,
3. nezbytné osobní péči o převážně nebo úplně bezmocnou fyzickou osobu nebo částečně bezmocnou fyzickou osobu starší 80 let, pokud s uchazečem o zaměstnání trvale žije a společně uhrazují náklady na své potřeby; tyto podmínky se nevyžadují, jde-li o osobu, která se pro účely důchodového pojištění považuje za osobu blízkou,
4. docházce dítěte do předškolního zařízení a povinné školní docházce dítěte,
5. místě výkonu nebo povaze zaměstnání druhého manžela,
6. zdravotních důvodech, které podle lékařského posudku brání vykonávat zaměstnání nebo plnit povinnost součinnosti s úřadem práce při zprostředkování zaměstnání, nebo
7. jiných vážných osobních důvodech, například etických, mravních či náboženských, které uchazeč o zaměstnání doloží a prokáže.

Pro doplnění pak uvádíme, že vhodným zaměstnáním je zaměstnání, které kromě jiného odpovídá zdravotní způsobilosti fyzické osoby a pokud možno její kvalifikaci, schopnostem, dosavadní délce doby zaměstnání, možnosti ubytování a dopravní dosažitelnosti zaměstnání.

Výbor požaduje další informace o práci na částečný úvazek. Táže se na záruky práce na částečný úvazek, jmenovitě zda existuje minimální pracovní týden a zda existují

pravidla vylučující neohlášenou práci v souvislosti s přesčasy a dále pravidla, která požadují za všech okolností rovnou mzdu pro pracovníky na částečný i plný úvazek.

Upřesnění odpovědi k problematice:

Zaměstnavatel může požadovat na zaměstnanci s kratší pracovní dobou (§ 86 zákoníku práce) další výkon práce nad sjednanou kratší pracovní dobu jen pokud se na něm se zaměstnancem dohodne. O práci přesčas se ale bude u tohoto zaměstnance jednat až v případě, že tato práce přesáhne stanovenou týdenní pracovní dobu (§ 83a). Zaměstnavatel nemůže těmto zaměstnancům práci přesčas nařídit, může ji pouze dohodnout. Zaměstnanci náleží za práci, která přesahuje sjednanou kratší pracovní dobu, ale nepřesahuje stanovenou týdenní pracovní dobu dosažená mzda (stejně jako u zaměstnance, kteří pracují na stanovenou týdenní pracovní dobu). Za práci přesčas náleží zaměstnanci s kratší pracovní dobou příplatek nebo náhradní volno stejně jako u zaměstnance se stanovenou týdenní pracovní dobou.

Pokud jde o zajištění rovné mzdy pro zaměstnance s kratší pracovní dobou odkazujeme také na naše stanovisko k této problematice k předešlé zprávě o plnění ESCH k článku 2 odst. 5 otázka C - **sice, že zaměstnavatel je povinen zajišťovat rovné zacházení se všemi zaměstnanci (§ 1 odst. 3 zákoníku práce) pokud jde o jejich pracovní podmínky, včetně odměňování za práci.** Zaměstnanec, který pracuje na zkrácený pracovní úvazek, nebo na dobu určitou, má stejné pracovní podmínky jako zaměstnanec pracující na plný pracovní úvazek na dobu neurčitou.

Ve svých Závěrech k předchozí zprávě k článku 1 odst. 3 požadoval Výbor pro sociální práva zodpovědět následující dotazy:

Výbor žádal, aby příští zpráva vyjasnila termíny „společensky účelné pracovní místo“ a „veřejně prospěšná práce“ a obsahovala informace o celkovém počtu osob, které nalezly zaměstnání prostřednictvím veřejných služeb zaměstnanosti. Výbor také potřebuje vědět, kolik volných míst hlášených veřejným službám zaměstnanosti bylo ve skutečnosti zaplněno.

Termíny „společensky účelná pracovní místa“ a „veřejně prospěšné práce“

Jedná se o nástroje aktivní politiky zaměstnanosti definované zákonem o zaměstnanosti. Podporu, respektive příspěvky poskytují úřady práce na základě dohody.

Společensky účelná pracovní místa jsou pracovní místa, která zaměstnavatel zřizuje nebo vyhrazuje a obsazuje je uchazeči o zaměstnání, kterým nelze zajistit pracovní uplatnění jiným způsobem. Takovéto místo lze zřídit i za účelem výkonu samostatné výdělečné činnosti uchazeče o zaměstnání. Musí se jednat o nově zřízené pracovní místo. V případě vyhrazeného pracovního místa má příspěvek charakter částečné nebo plné úhrady vyplacených mzdových nákladů s tím, že toto místo je vyhrazeno pro konkrétního uchazeče o zaměstnání.

Veřejně prospěšnými pracemi se rozumí časově omezené pracovní příležitosti spočívající zejména v údržbě veřejných prostranství, úklidu a údržbě veřejných budov a komunikací nebo

jiných obdobných činnostech ve prospěch obcí nebo státních či jiných obecně prospěšných institucí. Jsou vytvářeny zaměstnavateli nejdéle na dobu 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců, i opakovaně, k pracovnímu umístění uchazečů o zaměstnání. Příspěvek má charakter částečné nebo plné úhrady vyplacených mzdových nákladů.

K dalšímu viz. následující tabulka

Rok	Nově hlášení uchazeči	Uchazeči vyřazení z evidence ÚP						Míra umístění (umístění ÚP/ vyřazení) v %
		celkem vyřazení	umístění pomocí ÚP	jinak umístění	celkem umístění	vyřazení pro nespolečnosti s ÚP	ostatní	
1993 celkem	429 832	379 404	132 296	148 746	281 042	38 509	59 853	34,9
měs.průměr	35 819	31 617	11 025	12 396	23 421	3 209	4 988	
1994 celkem	386 974	405 710	128 771	172 168	300 939	37 170	67 601	31,7
měs.průměr	32 248	33 809	10 731	14 347	25 078	3 098	5 633	
1995 celkem	352 221	365 660	109 708	153 757	263 465	31 507	70 678	30,0
měs.průměr	29 352	30 472	9 142	12 813	21 955	2 626	5 890	
1996 celkem	376 763	343 465	102 007	150 150	252 157	29 316	61 992	29,7
měs.průměr	31 397	28 622	8 501	12 513	21 013	2 443	5 166	
1997 celkem	498 546	415 983	111 166	193 211	304 377	32 259	79 272	26,7
měs.průměr	41 546	34 665	9 264	16 101	25 365	2 688	6 606	
1998 celkem	638 583	520 567	105 134	257 924	363 058	52 101	105 408	20,2
měs.průměr	53 215	43 381	8 761	21 494	30 255	4 342	8 784	
1999 celkem	721 126	620 421	120 104	314 083	434 187	61 434	124 800	19,4
měs.průměr	60 094	51 702	10 009	26 174	36 183	5 120	10 400	
2000 celkem	668 158	698 412	148 217	350 450	496 667	68 911	132 834	21,2
měs.průměr	55 680	58 201	12 351	29 204	41 389	5 743	11 070	
2001 celkem	653 585	649 031	137 044	324 360	461 404	68 150	119 477	21,1
měs.průměr	54 465	54 086	11 420	27 030	38 450	5 679	9 956	
2002 celkem	677 374	624 862	116 900	329 617	446 517	62 687	115 658	18,7
měs.průměr	56 448	52 072	9 742	27 468	37 210	5 224	9 638	
2003 celkem	666 276	638 291	109 732	343 274	452 959	58 803	126 529	17,2
měs.průměr	55 523	53 191	9 144	28 606	37 747	4 900	10 544	
2004 celkem	674 359	675 104	115 414	363 122	478 439	59 597	136 961	17,1
měs.průměr	56 197	56 259	9 618	30 260	39 870	4 966	11 413	
celkem 1993 - 2004	6 743 797	6 336 910	1 436 493	3 100 862	4 535 211	600 444	1 201 063	22,7
měs.průměr	46 832	44 006	9 976	21 534	31 495	4 170	8 341	

Délka evidence uchazečů	31.12.98	31.12.99	31.12.00	31.12.01	31.12.02	31.12.03	31.12.04
Vyřazení uchazeči za čtvrtletí	124 957	151 720	158 307	141 112	136 968	145 042	150 496
celk. délka evidence (tis.dní)	17 687	26 953	33 354	30 060	29 938	34 472	41 722
prům. délka evidence (dny)	141,5	177,6	210,7	213,0	218,6	238,9	277,2

ČLÁNEK 5: PRÁVO ORGANIZOVAT SE

„Aby zajistily nebo podpořily svobodu pracovníků a zaměstnavatelů vytvářet místní, národní nebo mezinárodní organizace k ochraně svých ekonomických a sociálních zájmů a svobodný přístup pracovníků a zaměstnavatelů k těmto organizacím, smluvní strany se zavazují, že jejich národní zákonodárství nebude narušovat tuto svobodu ani nebude prováděno tak, aby tuto svobodu narušilo. Národní zákony a předpisy určí v jakém rozsahu budou záruky stanovené tímto článkem platit pro policii. Národní zákony a předpisy rovněž určí zásadu pro aplikaci těchto záruk na příslušníky ozbrojených sil a rozsah, v jakém budou platit pro tuto kategorii osob.

Otázka A

- a) Sdělte, zda vůbec a jestliže ano, kterým kategoriím pracovníků a zaměstnavatelů zákon zakazuje nebo které omezuje v právu organizovat se. Uveďte prosím, zejména:
- zda existují některé zvláštní zákony a nařízení, které platí pro zakládání odborových organizací státních úředníků a jiných osob zaměstnaných ústředními nebo místními veřejnými orgány;
  - do jaké míry platí práva poskytnutá tímto článkem pro příslušníky ozbrojených sil a policie, spolu s vysvětlením povahy a funkcí případných sdružení pracovníků, které jim mohou být k dispozici;
  - zda státní příslušníci ostatních smluvních stran, kteří legálně bydlí nebo řádně pracují na území Vaší země mohou vstupovat do odborových organizací nebo se stát jejich zakládajícími členy; uveďte zvláště, zda mohou zastávat funkce v řízení nebo vedení odborů;
  - zda mohou být pracovníci, státní příslušníci jiných smluvních stran Charty, voleni do poradních orgánů na podnikové úrovni, jako jsou například podnikové rady.
- b) Uveďte prosím všechny podmínky týkající se registrace, nebo jiné podmínky, které musí organizace zaměstnavatelů a pracovníků splnit při svém založení, a ustanovení, která musí dodržovat po dobu své existence.
- c) Uveďte prosím opatření, která mají zaručit výkon svobody organizovat se a zejména opatření na ochranu organizací pracovníků před zasahováním ze strany zaměstnavatelů a státu. Uveďte prosím, jak se tato ochrana proti zasahování zvenčí uplatňuje vůči organizacím zaměstnavatelů.
- d) Uveďte prosím, pokud to přichází v úvahu, jakákoliv zákonná ustanovení týkající se přidružení organizací zaměstnavatelů a pracovníků k národním federacím a organizacím a k mezinárodním organizacím stejného typu.

Bez zásadních a principiálních změn.

Dnem 1.1.2005 nabyl účinnosti zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon), který již neobsahuje institut základní nebo náhradní služby a kterým de facto dochází ke zrušení těchto forem vojenské činné služby.

Aktualizace k písm. c):

Zákony č. 1/1991 Sb., o zaměstnanosti a zákon č. 9/1991 Sb., o zaměstnanosti a působnosti orgánů České republiky na úseku zaměstnanosti, byly zrušeny **zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti**. V § 4 tohoto zákona je upraven zákaz přímé i nepřímé

diskriminace z důvodu členství a činnosti v odborových organizacích a organizacích zaměstnavatelů. Za porušení zákazu diskriminace nebo rovného zacházení podle tohoto zákona nebo dalších pracovněprávních předpisů lze uložit sankci do 1 000 000 Kč.

Otázka B

- a) *Popište, jak je právo vstupovat do odborových organizací chráněno zákonem a v praxi a uveďte zda pro některé, a pokud ano pro které, kategorie pracovníků platí zákaz nebo omezení vstupu do odborových organizací.*
- b) *Uveďte, zda a jak je zákonem nebo v praxi chráněno právo pracovníků nevstupovat do odborových organizací. Uveďte prosím zejména zda v praxi existují příklady povinnosti být členem odborové organizace (doložky typu 'closed shop' = členství je podmínkou zaměstnání, atd.) a jaká jsou v tomto ohledu přijímána opatření.*

Beze změny.

Otázka C

- a) *Poskytněte prosím úplný popis případných existujících kritérií reprezentativnosti, tj. všech podmínek, které musí odborová organizace splnit, aby byla považována za reprezentativní.*
- b) *Pokud taková kritéria existují, uveďte prosím také informace o existenci a typu možností odvolání proti rozhodnutí státního orgánu nebo orgánů odpovědných za určení, zda odborová organizace je nebo není reprezentativní. Uveďte prosím funkce, které jsou vyhrazeny reprezentativním odborovým organizacím ve vztahu k projednávání a uzavírání kolektivních smluv, účasti na jmenování zástupců pracovníků různého typu a účasti v poradních orgánech.*
- c) *Odpovězte prosím na otázky uvedené v bodech a. a b. pokud jde o reprezentativnost organizací zaměstnavatelů, s výjimkou otázek vyjednávání na podnikové úrovni.*

Aktualizace:

Došlo k částečné změně kritérií pro členství v Radě hospodářské a sociální dohody.

Rada hospodářské a sociální dohody České republiky (dále jen RHSD ČR) je společným dobrovolným dohodovacím a iniciativním orgánem odborů, zaměstnavatelů a vlády České republiky pro tripartitní vyjednávání s cílem dosáhnout shody v zásadních otázkách hospodářského a sociálního rozvoje.

Kritéria se změnila pro organizace zaměstnavatelů v bodu 5) a přidáním bodu 6) takto:

5) Každý zaměstnavatelský subjekt, ucházející se o účast při jednání RHSD ČR, musí vykázat nejméně 400 000 zaměstnanců.

6) Zaměstnavatelský svaz ucházející se o účast na jednání RHSD ČR může do kritéria počtu zaměstnanců podle bodu 5 zahrnout pouze ty své členy, kteří prokáží, že mají ve svých stanovách zakotveno oprávnění kolektivně vyjednat a uzavírat kolektivní smlouvu vyššího stupně.

Otázka D

Uved'te prosím, za jakých okolností a za jakých podmínek mají zástupci odborů přístup na pracoviště. Uved'te prosím rovněž, zda jsou odborové organizace oprávněny pořádat schůze v prostorách podniku.

Beze změn.

Otázka E

Poskytněte prosím informace o opatřeních přijatých s cílem zajistit ochranu proti postihu pracovníků z důvodu jejich odborářské činnosti.

Beze změn.

Ve svých Závěrech k předchozí zprávě k článku 5 požadoval Výbor pro sociální práva zodpovědět následující dotazy:

Výbor se tázal, zda se uplatňuje nějaká forma zabezpečení odborů. Výbor chtěl vědět, zda existují nějaké kolektivní smlouvy nebo individuální pracovní smlouvy, které omezují přístup k náboru pracovníků a zachování zaměstnání na členy odborů.

Listina základních práv a svobod (ústavní zákon č. 2/1993 Sb.) v čl. 27 mj. stanoví, že každý má právo svobodně se sdružovat. Toto právo konkretizuje zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů. Tam se mj. uvádí, že nikdo nesmí být nucen ke sdružování, k členství ve sdruženích, ani k účasti na jejich činnosti. Zákoník práce upravuje v § 1 zákaz přímé i nepřímé diskriminace mj. z důvodu členství a činnosti v odborových organizacích. Zákon č. 435/2004, o zaměstnanosti, upravuje v § 4 zákaz diskriminace při uplatňování práva na zaměstnání.

Z uvedeného vyplývá, že kolektivní smlouvy ani individuální pracovní smlouvy nemohou obsahovat ustanovení, která by omezovala přístup k náboru pracovníků nebo zachování zaměstnání na členy odborů. Taková ustanovení by byla neplatná, protože by odporovala právním předpisům.

Výbor žádal o informace o struktuře, poslání a povinnostech Bezpečnostní informační služby.

Bezpečnostní informační služba jako zpravodajská služba zabezpečuje informace o záměrech a činnostech namířených proti demokratickým základům, svrchovanosti a územní celistvosti České republiky, o zpravodajských službách cizí moci, o činnostech ohrožujících

státní a služební tajemství, o činnostech, jejichž důsledky mohou ohrozit bezpečnost nebo významné ekonomické zájmy České republiky, a činnostech týkajících se organizovaného zločinu a terorismu.

Vymezení vnitřní organizace zpravodajských služeb a vymezení jejich činnosti stanoví statuty. Statuty zpravodajských služeb schvaluje vláda.

ČLÁNEK 6: PRÁVO KOLEKTIVNĚ VYJEDNÁVAT

Článek 6, odstavec 1

„Aby zajistily účinný výkon práva na kolektivní vyjednávání, smluvní strany se zavazují: že budou podporovat společné konzultace pracovníků a zaměstnavatelů;“

Otázka

Uvedte jaká legislativní nebo jiná opatření byla přijata k povzbuzení společných konzultací mezi zaměstnavateli a zaměstnanci ve Vaší zemi. Jakým způsobem podporují veřejné orgány takové konzultace nebo se jich účastní? Uvedte prosím podrobnosti o orgánech odpovědných za takové konzultace na celostátní, regionální nebo případně místní úrovni a o postupech s tím spojených, spolu s informacemi o projednávané problematice (finanční otázky, sociální otázky, pracovní podmínky, atd.) a o sektorech ekonomiky, na něž se tyto postupy vztahují.

Aktualizace:

Poradní sbory na regionální úrovni jsou po zrušení zákona č. 9/1991 Sb., o zaměstnanosti a působnosti orgánů České republiky na úseku zaměstnanosti, upraveny v § 7 odst. 4 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti.

Článek 6, odstavec 2

„Aby zajistily účinný výkon práva na kolektivní vyjednávání, smluvní strany se zavazují:

že budou podporovat, tam kde je to nutné a vhodné, mechanismus pro dobrovolná vyjednávání mezi organizacemi zaměstnavatelů a organizacemi pracovníků s cílem upravit podmínky zaměstnávání pomocí kolektivních smluv;“

Otázka A

Popište prosím existující mechanismus pro kolektivní vyjednávání a dosažené výsledky v soukromém i veřejném sektoru (s udáním počtu vyjednávání a uzavřených kolektivních smluv a jiných ukazatelů nebo kritérií pro hodnocení).

Aktualizace:

Ustanovení § 7 zákona č. 2/1991 Sb., o kolektivním vyjednávání, které upravovalo rozšíření závaznosti kolektivních smluv, bylo zrušeno. Parlament ČR v současné době projednává návrh nové úpravy rozšiřování závaznosti kolektivních smluv.

Byla posunuta účinnost zákona č. 218/2002 Sb., o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a o odměňování těchto zaměstnanců a ostatních zaměstnanců ve správních úřadech (služební zákon), který nabude plné účinnosti dne 1. 1. 2007.

Počet uzavřených kolektivních smluv vyššího stupně:

<i>Rok</i>	<i>Počet smluv</i>
<i>2001</i>	<i>26</i>
<i>2002</i>	<i>13</i>
<i>2003</i>	<i>12</i>
<i>2004</i>	<i>21</i>

Otázka B

Uved'te prosím, zda a jak právní předpisy povzbuzují nebo zavazují zaměstnavatele nebo jejich organizace, aby kolektivně vyjednávali s organizacemi pracovníků, a zda a jakým způsobem povzbuzují nebo zavazují organizace pracovníků, aby vyjednávaly se zaměstnavateli nebo jejich organizacemi. Uved'te prosím také, jak byla vyřešena otázka uznávání odborových organizací.

Aktualizace:

Kontrolní pravomoci úřadů práce, pokud jde o plnění povinností vyplývajících z pracovněprávních předpisů, mezi něž patří zákoník práce i zákon o kolektivním vyjednávání, jsou nyní upraveny v § 126 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti.

Otázka C

Uved'te prosím, do jaké míry a za jakých podmínek, podle jakých postupů, v jakých typech projednávané problematiky může stát zasahovat do procesu svobodného kolektivního vyjednávání. Sdělte prosím, zda v referenčním období došlo k státní intervenci.

Beze změn.

Článek 6, odstavec 3

„Aby zajistily účinný výkon práva na kolektivní vyjednávání, smluvní strany se zavazují: že podpoří zřízení a používání vhodného mechanismu pro smírčí řízení a dobrovolnou arbitráž pro řešení kolektivních pracovních sporů;“

Otázka A

Popište prosím mechanismus existující na základě zákona, kolektivních smluv nebo praxe pro řešení sporů:

- a. smírčím řízením;*
- b. rozhodčím nebo soudním řízením;*
- c. jinými metodami řešení sporů.*

Beze změn.

Otázka B

Pokud jsou některé mechanismy povinné, popište prosím
- sankce uložené zákonem nebo kolektivními smlouvami používané k jejich vynucení;
- jejich význam v praxi.

Beze změn.

Otázka C

Popište prosím postupy pro řešení sporů mezi zaměstnanci veřejného sektoru a státní správou, ať již jsou stanoveny zákonem, pracovním řádem nebo zvyklostmi, a prokažte, nakolik jsou existující postupy pro zaměstnance přístupné.

Beze změn.

Článek 6, odstavec 4

„Aby zajistily účinný výkon práva na kolektivní vyjednávání, smluvní strany uznávají:

právo pracovníků a zaměstnavatelů na kolektivní akci v případech konfliktu zájmů, včetně práva na stávku, s výhradou povinností, které mohou vyplývat z dříve uzavřených kolektivních smluv.

/Příloha Charty stanoví, že každá smluvní strana může, pokud jde o ni samotnou, upravit právo na stávku zákonem, za předpokladu, že jakékoli další omezení, jež tato úprava může přinést tomuto právu, lze ospravedlnit na základě článku 31./

Otázka A

Vysvětlete prosím význam pojmu kolektivní akce ve Vaší zemi a specifikujte, které formy kolektivních akcí jsou uznány (stávka, výluka, jiné formy), jaké jsou povolené cíle kolektivní akce a jak je zaručeno právo na kolektivní akci.

Beze změn.

Otázka B

Uved'te prosím, kdo má právo ke kolektivní akci (jednotlivci, skupiny/sdružení pracovníků, odbory, zaměstnavatelé nebo zaměstnavatelské organizace, atd.).

Beze změn.

Otázka C

Jestliže je toto právo omezeno, sdělte prosím jaký je obsah těchto omezení a zda se tato omezení týkají účelu, který kolektivní akce sledují, nebo metod, které uplatňují ti, kteří akci organizují nebo obojího a které orgány mohou omezení uložit.

Oznamte prosím rovněž všechny procedurální požadavky související s kolektivní akcí (například pravidla o oznámení, období k přezkoumání stanovisek, smírčí a rozhodčí řízení, požadavky na tajné hlasování, kvóra, atd.).

Beze změn.

Otázka D

Uved'te prosím, zda jsou stávající omezení práva na kolektivní akci „předepsána zákonem a jsou nutná v demokratické společnosti k ochraně práv a svobod jiných nebo ochraně veřejného zájmu, národní bezpečnosti, veřejného zdraví nebo morálky“ (článek 31 Charty).

Beze změn.

Otázka E

Uved'te prosím, jaké jsou účinky stávek nebo výluk na zachování platnosti pracovní smlouvy a všechny další důsledky, například na srážky ze mzdy, záruky, atd.

Beze změn.

Otázka F

Poskytněte prosím dostupné statistiky o stávkách a výlukách.

Uved'te prosím tyto doplňující informace

- *přípustné cíle kolektivní akce; kdy a do jakého rozsahu je kolektivní akce zaručená,*
- *důsledky kolektivních akcí.*

Beze změn.

Ve svých Závěrech k předchozí zprávě k článku 6 odst. 3 požadoval Výbor pro sociální práva zodpovědět následující dotazy:

Výbor se tázal (Smírčí a rozhodčí řízení), zda skutečnost uvedená v odpovědi na předchozí dotaz Výboru, tj., že ministerstvo nikdy nejmenuje rozhodce proti přání některé ze stran, znamená, že strana, která akceptovala návrh obrátit se na rozhodce, ale nesouhlasí s určenou osobou rozhodce, může z řízení před rozhodcem odstoupit.

Zákon č. 2/1991 Sb., o kolektivním vyjednávání, stanoví v cit. § 11 odst. 2, že „Nedohodnou-li se smluvní strany na zprostředkovateli, určí zprostředkovatele na návrh kterékoliv ze smluvních stran ministerstvo práce a sociálních věcí.“ Z toho vyplývá, že rozhodnutí ministerstva práce a sociálních věcí svým způsobem nahrazuje dohodu, ke které smluvní strany nebyly schopny dojít. Smluvní strana se nemůže jednostranně rozhodnout, že řízení před rozhodcem nebude absolvovat.

Ve svých Závěrech k předchozí zprávě k článku 6 odst. 4 požadoval Výbor pro sociální práva zodpovědět následující dotazy:

Výbor žádal o předložení rozsudku Nejvyššího soudu a ostatních rozsudků, které prokazují, že soudy uznávají právo na stávkou mimo meze kolektivního vyjednávání.

Předmětné rozsudky Nejvyššího soudu (zejména čj. 21 Cdo 2489/2000, č.j. 21 Cdo 2104/2001) jsou obsaženy v příloze k tomuto článku.

„Ve svém minulém závěru Výbor konstatoval, že podle zákona č. 2/1991 Sb., o kolektivním vyjednávání, (§ 16 odst. 1 a § 20 písmeno d)) mohou být stávky vyhlášovány pouze v souvislosti se sporem o uzavření kolektivní smlouvy. Tento restriktivní rozsah působnosti shledal Výbor v rozporu s čl. 6 odst. 4. Podle zprávy to znamená, že v jiných případech jsou stávky mimo rozsah působnosti zákona č. 2/1991 Sb. Výbor uvedl, že z textu výše uvedených ustanovení jasně vyplývá, že stávky, které nejsou vyhlášeny s cílem uzavřít kolektivní smlouvu, jsou nezákonné. Proto se Výbor odvolal na své minulé posouzení situace v tomto bodě.“

Rovněž s odkazem na předchozí žádost Výboru ze které vyplývá možnost, že Výbor vezme v úvahu, že rozsudky, které si vyžádal, prokazují, že soudy v ČR uznávají právo na stávku mimo meze kolektivního vyjednávání, navrhuje znovuposouzení výše citovaného závěru Výborem.

Postoj České republiky znovu shrnujeme ve znění, jak jej pro tyto účely formuloval Nejvyšší soud České republiky:

Vyjádření Nejvyššího soudu ČR:

Česká republika ratifikovala (vedle Charty) celou řadu mezinárodních právních instrumentů, které implicitně zakotvují právo na stávku. Jde zejména o Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech (č. 120/1976 Sb.), úmluvu MOP č. 87 o svobodě sdružování a ochraně práva odborově se organizovat (č. 489/1990 Sb.) a úmluvu MOP č. 98 o provádění zásad práva organizovat se a kolektivně vyjednat (č. 470/1990 Sb.).

Ve vnitrostátním právním řádu je právo na stávku zakotveno v čl. 27 Listiny základních práv a svobod. Spolu s výlukou je pak podrobněji pozitivně upraveno pouze v zákoně č. 2/1991 Sb., o kolektivním vyjednávání.

Listina základních práv a svobod zakotvuje právo na stávku jako jedno ze základních hospodářských, sociálních a kulturních práv, v hlavě čtvrté v článku 27. Listina tedy chrání pouze právo na stávku, vyhlášenou za účelem ochrany hospodářských a sociálních zájmů, nikoli však zájmů politických. Právo na stávku je dle čl. 41 odst. 1 Listiny zaručeno za podmínek stanovených zákonem.

Jako jediná je zákonem upravena stávka ve sporu o uzavření kolektivní smlouvy. Tato je definována v § 16 odst. 2 a 3 zákona č. 2/1991 Sb., o kolektivním vyjednávání, jako částečné nebo úplné přerušování práce zaměstnanců. Solidární stávka je stávka na podporu požadavků zaměstnanců, stávkujících ve sporu o uzavření jiné kolektivní smlouvy. Výluka je definována tamtéž v § 27, jako částečné nebo úplné zastavení práce zaměstnavatelem.

Listina základních práv a svobod však konkrétně nespecifikuje, jaké všechny stávky na ochranu těchto zájmů jsou považovány za legální. Tím legálnost stávek zákonem

neupravených (tj. stávek mimo proces vyjednávání o uzavření kolektivní smlouvy) není vyloučena, což odpovídá zásadě, zakotvené jak Ústavou v čl. 2 odst. 4, tak Listinou základních práv a svobod v čl. 2 odst. 3, totiž že *každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá*. Právní posouzení legálnosti stávky spočívá na soudním posouzení, v jednotlivém případě judikaturou soudů (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. 11. 2002, sp. zn. 21 Cdo 2104/2001) bylo dovozeno, že vykonávat právo na stávku lze i mimo kolektivní vyjednávání, jde-li o ochranu hospodářských a sociálních zájmů, a že výkon tohoto práva není omezen tím, čím jinak zákon omezuje výkon práva na stávku ve sporu o uzavření kolektivní smlouvy.

Dále viz. také příloha k čl. 6 – rozsudky Nejvyššího soudu

Výbor dospěl k závěru o neplnění čl. 6 odst. 4, neboť stávku lze vyhlásit pouze se souhlasem poloviny zaměstnanců, na něž se vztahuje kolektivní smlouva, což představuje nepřiměřené omezení práva odborů na kolektivní akci (§ 17 zákona č. 2/1991 Sb.) a toto porušení nebylo odstraněno v sledovaném období.

V novele zákona o kolektivním vyjednávání je navržena změna ustanovení, které upravuje podmínku souhlasu určitého počtu zaměstnanců se stávkou. Návrh podmínku zmírní, tzn. sníží potřebný počet souhlasících zaměstnanců. Navržená úprava je v legislativním procesu. V současné době probíhá připomínkové řízení. K návrhu byla předložena řada zásadních připomínek poukazujících na vážnost zásahu do činnosti zaměstnavatele s možnými následky pro všechny zaměstnance a tudíž na nutnost zachování demokratičnosti rozhodování zaměstnanců. Vyslovují závažné námitky proti tomu, aby menšina zaměstnanců rozhodovala v tak závažné věci o většině zaměstnanců a požadují, aby snížení kvora bylo v tomto smyslu přiměřené.

Výbor připomněl, že odejmutí práva na stávku určitým kategoriím zaměstnanců nebo zaměstnancům v určitých odvětvích může být slučitelné s čl. 6 odst. 4 Charty, vztahuje-li se na ně článek 31, který povoluje omezení práva na stávku, jež jsou stanovena zákonem a jsou nezbytná v demokratické společnosti na ochranu práv a svobod jiných nebo na ochranu veřejného zájmu, národní bezpečnosti, veřejného zdraví nebo morálky.

Výbor je toho názoru, že uvedený zákaz stávky je stanoven zákonem a že dané omezení může být ospravedlněno do té míry, že vzhledem k povaze pracovních povinností by zastavení práce u těchto kategorií pracovníků mohlo ohrozit životy jiných osob, národní bezpečnost a/nebo veřejné zdraví. Výbor se však domnívá, že sám zákaz stávkování těchto pracovníků, aniž by bylo rozlišováno mezi jejich konkrétními funkcemi, nemůže být považován za přiměřený konkrétním okolnostem jednotlivých těchto odvětví, a tedy nezbytný v demokratické společnosti. Za slučitelné s čl. 6 odst. 4 Charty by mohlo být považováno nanejvýš zavedení minimální služby v těchto odvětvích.

Výbor se tázal, zda se zákaz stávky vztahuje na veškeré pracovníky bez ohledu na jejich konkrétní funkci.

Výbor se také tázal, jakým způsobem je v praxi vykládáno omezení práva na stávkou u následujících skupin:

- zaměstnanci zdravotnických zařízení nebo zařízení sociální péče („pokud by stávkou došlo k ohrožení života nebo zdraví občanů“);**
- zaměstnanci zabezpečující telekomunikační provoz („pokud by stávkou došlo k ohrožení života nebo zdraví občanů, popřípadě majetku“).**

Zákaz stávkou se vztahuje na pracovníky, tak jak jsou vymezeni v zákoně. Některé vymezení se týká pracovníků vymezených pouze druhem provozu, například u zaměstnanců při obsluze zařízení jaderných elektráren, některé vymezení je dále omezeno další zužující podmínkou – např. „pokud by stávkou došlo k ohrožení života nebo zdraví občanů“. Zákodárce pokládá toto vymezení za odpovídající, protože stanovené druhy provozu, např. obsluha zařízení jaderné elektrárny – samy o sobě odpovídají požadavku, že zastavení práce těchto kategorií pracovníků by mohlo ohrozit životy, národní bezpečnost, veřejné zdraví. Jak uvedeno, některé kategorie mají dále podmínku – „pokud by stávkou došlo k ohrožení života nebo zdraví občanů, popřípadě majetku“. Tuto zužující podmínku je třeba vykládat podle okolností každého konkrétního případu.

Výbor se dále tázal, zda existují údaje o dohodách sociálních partnerů týkající se kratší doby řízení před zprostředkovatelem

Takovéto údaje nejsou shromažďovány.

Seznam pramenů k článku 6:

- *Rozsudek Nejvyššího soudu sp.zn. 21 Cdo 2489/2000*
- *Rozsudek Nejvyššího soudu sp.zn. 21 Cdo 2104/2001*
- *Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 2045/2002*
- *Rozsudek Nejvyššího soudu sp.zn. 21 Cdo 363/2002*

ČLÁNEK 12: PRÁVO NA SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ

Článek 12, odstavec 1

„Aby zajistily účinný výkon práva na sociální zabezpečení, smluvní strany se zavazují: že zřídí a budou udržovat systém sociálního zabezpečení.“

Uvedte prosím opatření přijatá k naplnění tohoto závazku a popište přitom charakter existujícího systému, zejména soustavu financování, s uvedením procenta krytého obyvatelstva a informací o tom, jak se stanoví výše dávek.

Doplňte prosím informace ohledně odvětví systému sociálního zabezpečení a způsob jeho fungování.

Aktualizace:

V oblasti dávek státní sociální podpory a dávek sociální péče došlo v referenčním období k několika, především parametrickým změnám:

Rodinné dávky

1. Pokud jde o **zákon o státní sociální podpoře** (zákon. č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů) tj. **oblast rodinných dávek**

V referenčním období nedošlo k valorizaci částek životního minima.

Došlo ke zkrácení doby zpětného přiznání dávek státní sociální podpory (neplatí pro jednorázové dávky - např. porodné a pohřebné) z jednoho roku na tři měsíce.

Řada změn byla legislativně technického charakteru (např. v souvislosti se vstupem ČR do EU, v souvislosti s přijetím změny zákona o daních z příjmu, se změnami v oblasti evidence obyvatel nebo s přijetím školského zákona či zákona o zaměstnanosti) a neměly přímý vliv na nároky na jednotlivé dávky.

K největším změnám došlo u rodičovského příspěvku. K 1.1.2004 byla zrušena podmínka omezené výdělečné činnosti. Od tohoto data může být rodič při nároku na výplatu rodičovského příspěvku výdělečně činný, jeho příjmy nejsou sledovány. Byla upřesněna podmínka osobní celodenní a řádné péče o dítě ve věku do 4, příp. 7 let. Tato péče musí být poskytována rodičem po celý kalendářní měsíc. Zákon taxativně uvádí pět situací, kdy se podmínka péče po celý kalendářní měsíc považuje za splněnou. Jedná se o kalendářní měsíc v němž : a) se dítě narodilo; b) rodič měl po část měsíce z dávek nemocenského pojištění nárok na peněžitou pomoc v mateřství, peněžitou pomoc nebo nemocenské poskytované v souvislosti s porodem; c) osoba dítě převzala do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu; d) dítě dovršilo věk čtyř let věku (příp. 7 let věku); e) dítě nebo rodič zemřeli.

Po dobu výdělečné činnosti musí rodič pobírající rodičovský příspěvek zajistit péči o dítě zakládající nárok na rodičovský příspěvek jinou zletilou osobou. Omezení týkající se umístění dětí v předškolních a obdobných zařízeních zůstávají i nadále v platnosti. Dále došlo ke změně výše dávky, z 1,1násobku částky životního minima na výživu a ostatní základní osobní potřeby na 1,54násobku. To znamená z 2552 Kč na 3 573 Kč (v případě, že rodič je

nezaopatřeným dítětem z 2 695 Kč na 3 773 Kč). Tj. z 84 EUR na 118 EUR (resp. z 89 EUR na 125 EUR) – s použitím kurzu České národní banky, 11.1.2005: 1 EUR = 30,25 Kč

V referenčním období došlo nejprve ke zrušení nároku na zaopatřovací příspěvek osobě, které soud přiznal vůči vojákovu výživné nebo která uzavřela s vojákem dohodu o placení výživného nebo příspěvku na výživu. S ukončením povinné základní vojenské služby dávka k 31.12.2004 zaniká jako taková.

V referenčním období došlo rovněž ke změně v oblasti příjmů, které jsou rozhodné pro nárok a výši dávek státní sociální podpory. U osob samostatně výdělečně činných se za minimální příjem z této činnosti považuje nejméně částka 50 % průměrné měsíční mzdy v národním hospodářství (oproti původní částce, kterou bylo životní minimum jednotlivce, který není nezaopatřeným dítětem). Tuto částku vyhláší Ministerstvo práce a sociálních věcí ve Sbírce zákonů formou sdělení, a to na základě údajů Českého statistického úřadu. Od 1.1.2004 do 30.6.2004 šlo o částku 7 800 Kč (258 EUR), od 1.7.2004 o 8 400 Kč (278 EUR). Oproti tomu byla přijata změna, že příjmy nezaopatřených dětí dosažené za měsíce červenec a srpen, tj. v době školních prázdnin, se do rozhodného příjmu těchto osob nebudou započítávat.

V referenčním období byl dále zrušen nárok na příspěvek na dopravu; tento příspěvek se vyplatil naposledy v červenci, tj. nárok byl za měsíc červen 2004. Od září byly zavedeny slevy na žakovském jízdném.

Došlo ke změně v organizaci systému státní sociální podpory. O dávkách státní sociální podpory rozhodují a vyplácejí je od 1.4.2004 úřady práce. V hlavním městě Praze se působnost neměnila.

2. Pokud jde o zákon o sociální potřebnosti (č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ve znění pozdějších předpisů):

Jednotná částka 600 Kč, o níž se zvyšovalo při posuzování sociální potřebnosti a při rozhodování o výši dávky sociální péče životní minimum občana, který je odkázán na nákladné dietní stravování, byla nahrazena částkami diferencovanými podle jednotlivých onemocnění. Tyto částky stanoví vyhláška MPSV ČR č. 308/2003 Sb., kterou se stanoví částky, o které se pro účely sociální potřebnosti zvyšuje životní minimum osob, jejichž zdravotní stav vyžaduje zvýšené náklady na dietní stravování.

Částka potřebná k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb občana stanovená zákonem o životním minimu se pro účely sociální potřebnosti u osob, jejichž zdravotní stav podle doporučení příslušného odborného lékaře vyžaduje zvýšené náklady na dietní stravování, zvyšuje měsíčně:

- a) u diety nízkobílkovinné o 650 Kč
- b) u diety při dialýze o 650 Kč
- c) u diety pankreatické o 700 Kč
- d) u diety nízkocholesterolové při hypercholesterolemii a hyperlipoproteinemii o 700 Kč
- e) u diety diabetické o 800 Kč
- f) u diety při onemocnění celiakií a fenylketonurií o 1 800 Kč.

Ve specifických případech zvýšených nákladů na dietní stravování z důvodů diety redukční u těžkých vad pohybového ústrojí, kardiovaskulárních onemocnění nebo těžké

otylosti (zpravidla po dobu jednoho roku), diety jaterní, diety výživné u stavů po resekci podstatných částí tenkého nebo tlustého střeva, stavů po resekci žaludku, po dobu akutní léčby onkologických onemocnění nebo malnutricí jakékoli etiologie, diety žlučnickové při prokázaných anatomických změnách a při značných funkčních poruchách se zvyšuje částka na osobní potřeby o částku odpovídající typu diety uvedené v odstavci 1 písm. a) až e), se kterou je taková dieta podle vyjádření odborného lékaře z hlediska typu onemocnění srovnatelná. Pokud zdravotní stav občana vyžaduje více typů dietního stravování, zvyšuje se částka na osobní potřeby pouze jednou, a to o částku odpovídající té z diet předepsaných posuzovanému občanovi, která je nejvyšší.

Úpravy provedené zákonem č. 422/2003 Sb., kterým se mění zákon č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ve znění pozdějších předpisů, měly především charakter legislativního zpřesnění předcházející úpravy a přispěly k posílení právní jistoty občanů a jednotné aplikace právního předpisu na území ČR (např. preciznější definice „zvýšení příjmu vlastním přičiněním“ apod.).

Novela stanovila způsob stanovení rozhodného příjmu osob samostatně výdělečně činných. Původní dikce, že za příjem z podnikání nebo jiné samostatné výdělečné činnosti se považuje nejméně částka ve výši životního minima osoby, která není nezaopatřeným dítětem, byla nahrazena institutem procentní částky průměrné měsíční mzdy v národním hospodářství. Částky jsou uvedeny v popisu změn státní sociální podpory. Vzhledem k tomu, že praxe ukázala, že v některých případech (zejména je-li samostatná výdělečná činnost provozována pouze „doplňkově“) může být toto opatření tvrdé, je projednávána změna. 50% výše průměrné mzdy by zůstala pouze, je-li samostatná výdělečná činnost vykonávána jako hlavní. Takto se navrhuje postupovat i v oblasti státní sociální podpory.

Novela stanovila rovněž některé další povinnosti osobám žádajícím/pobírajícím dávky sociální péče podle zákona o sociální potřebnosti, a to v oblasti spolupráce s úřadem. Nově se za sociálně potřebného nepovažuje rodič, který neplní povinnosti zákonného zástupce nezaopatřeného dítěte spojené s řádným plněním povinné školní docházky (neomluvená absence – záškoláctví).

K dalším změnám došlo v souvislosti s přijetím nového zákona o zaměstnanosti, kromě technických úprav se stanoví, že za sociálně potřebnou osobu se nepovažuje osoba vedená v evidenci uchazečů o zaměstnání, pokud neprojevuje snahu zabezpečit si zvýšení příjmu vlastní prací. Dále se za sociálně potřebnou osobu nepovažuje osoba vedená v evidenci uchazečů o zaměstnání déle než jeden rok, pokud bez vážných důvodů odmítne vykonávat veřejně prospěšné práce, které odpovídají jejímu zdravotnímu stavu a dopravní dosažitelnosti zaměstnání, nebo krátkodobé zaměstnání, které odpovídá dopravní dosažitelnosti zaměstnání.

Výše popsané změny v systému dávek státní sociální podpory a sociální péče zpřesnily některé podmínky nároku a tím zvýšily právní jistotu občanů. Cílem legislativních změn bylo zvýšit adresnost a efektivnost systému sociálních (především rodinných) dávek a posílit odpovědnost rodin za svůj vlastní rozvoj. Změny podmínek pro nárok na rodičovský příspěvek přispějí nejen ke zlepšení finanční situace rodin s dětmi, přispějí rovněž k lepšímu sladění pracovního a rodinného života. Zrušením limitu výdělečné činnosti se zvýšil počet příjemců rodičovského příspěvku cca o 20 tisíc osob.

Změny byly koncipovány na základě kritéria spravedlnosti na bázi občanské solidarity při posuzování nároku na sociální dávky a pod zorným úhlem posílení motivačních prvků v sociálních dávkových systémech. Organizační změny sledovaly hledisko racionalizace provádění státní sociální podpory a zkvalitnění procesu poskytování dávek. V neposlední řadě bylo cílem novel též zabránit zneužívání sociálních dávkových systémů, resp. omezit spekulativní jednání a účelové zkreslování údajů a tím omezit možnost výplaty dávek v neodůvodněných případech.

Nemocenské pojištění - změny ke kterým došlo v referenčním období jsou popsány u článku 12 odstavec č. 3 .

Důchodovém pojištění

Změny v **důchodovém pojištění** spočívají zejména v následujících bodech:

- a) **důchodový věk** nepřesahuje 65 let; v roce 2004 byl u mužů 61 let a 4 měsíce a u žen v závislosti na počtu vychovaných dětí 55 let a 4 měsíce až 59 let a 4 měsíce. Věk pro odchod do důchodu se zvyšuje každý rok a 2 měsíce u mužů a o 4 měsíce u žen tak až dosáhne u mužů 63 let a u žen v závislosti na počtu vychovaných dětí 59 – 63 let,
- b) v **omezení možnosti předčasného odchodu** do starobního důchodu zrušením dočasně kráceného předčasného starobního důchodu s tím, že tato možnost zůstává dočasně zachována (do 31.12.2006) při splnění stanovených podmínek pro poživatele částečného invalidního důchodu nebo bývalé poživitele plného invalidního důchodu. Pokud jde o možnost přiznání druhého typu předčasného starobního důchodu (tři roky před dosažením důchodového věku), a to trvale kráceného, zůstala současná právní úprava nezměněna,
- c) v **redukci hodnocení doby studia** znamenající, že se doba studia na střední a vysoké škole před 1.1.1996 získaná po dosažení věku 18 let hodnotí nejvýše v rozsahu šesti let s tím, že se považuje za náhradní dobu pojištění, a tedy pro výši důchodu je hodnocena pouze v rozsahu 80%. Doba studia před 1.1.1996 získaná před dosažením věku 18 let se však nadále hodnotí jako doba pojištění plnohodnotně,
- d) **ve zrušení podmínky umožňující nárok na výplatu starobního důchodu vedle příjmu z výdělečné činnosti** v období dvou let po vzniku nároku na starobní důchod pouze při nepřekročení stanovené hranice (dvojnásobek životního minima pro jednotlivce), a to pro zaměstnance i OSVČ. Současně se stanovilo, že pro nárok na starobní důchod vedle příjmu z výdělečné činnosti musí být pracovněprávní vztah uzavřen nejdéle na dobu jednoho roku,
- e) v **rozdělení samostatné výdělečné činnosti na hlavní a vedlejší**. OSVČ, které samostatně výdělečnou činnost budou vykonávat jako svou hlavní činnost, budou vždy (bez ohledu na výši dosahovaného příjmu) účastny důchodového pojištění (a budou platit pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti aspoň z minimálního vyměřovacího základu). OSVČ, jejichž samostatná výdělečná činnost bude

- mít povahu vedlejší činnosti vzhledem k příjmům ze závislé činnosti nebo vzhledem k trvání stanovených skutečností (pobírání starobního nebo plného invalidního důchodu, studium, apod.), budou nadále účastny důchodového pojištění v závislosti na výši dosahovaného příjmu,
- f) **v rozšíření okruhu OSVČ o osoby vykonávající činnost mandátáře** na základě mandátní smlouvy uzavřené podle obchodního zákoníku, pokud je tato činnost vykonávána mimo vztah zakládající účast na nemocenském pojištění a mandátní smlouva nebyla uzavřena v rámci jiné samostatně výdělečné činnosti,
- g) **s účinností od 1.1.2006** se rozšiřuje okruh pojištěných osob o ústavní činitele, členy Nejvyššího kontrolního úřadu, členy Rady pro rozhlasové a televizní vysílání, finančního arbitra, jeho zástupce, Veřejného ochránce práv a jeho zástupce, osoby, které nepobírají plný invalidní důchod, avšak splňují podmínky pro jeho přiznání a pobírají výsluhový příspěvek podle zvláštního zákona.

Zvyšování důchodů, ke kterým došlo během referenčního období je uvedeno u článku 12 odstavec 3.

Změny v **pojistném** na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti spočívají zejména:

- a. v "převedení" části příspěvků vybíraných na státní politiku zaměstnanosti do systému důchodového pojištění, a to zvýšením sazby pojistného na důchodové pojištění o 2 procentní body (z 26% na 28% vyměřovacího základu) a současně snížením sazby pojistného na státní politiku zaměstnanosti o 2 procentní body (z 3,6% na 1,6% vyměřovacího základu),
- b. v postupném zvýšení minimálního vyměřovacího základu pro stanovení pojistného u osob samostatně výdělečně činných v letech 2004 až 2006 z 35% na 50% (v roce 2004 na 40%, v roce 2005 na 45%, v roce 2006 na 50%) rozdílu mezi dosaženými příjmy a vynaloženými výdaji. Současně se začne zvyšovat v letech 2004 až 2006 minimální vyměřovací základ OSVČ s hlavní samostatnou výdělečnou činností stanovený v nominální výši, a to na úroveň 20% průměrné mzdy v národním hospodářství¹ (v měsíčním vyjádření) v roce 2004, na úroveň 22,5% v roce 2005 a na úroveň 25% v roce 2006.

Podle sdělení České správy sociálního zabezpečení je úspěšnost ve výběru plateb pojistného na sociální zabezpečení k předepsanému pojistnému na sociální zabezpečení stále velmi dobrá.

Statistické údaje o úspěšnosti výběru pojistného (podíl těchto plateb k předepsanému pojistnému v procentech) jsou uvedeny v následující tabulce:

---

¹ Jedná se o částku, která se stanoví jako součin všeobecného vyměřovacího základu za kalendářní rok, pro který se měsíční vyměřovací základ stanoví a přepočítacího koeficientu pro úpravu tohoto všeobecného vyměřovacího základu. Pro rok 2004 to je $15\,711 * 1,0717 = 16\,838$ Kč.

Rok	2002	2003	2004
Inkaso celkem/předpis celkem (vč. pokut a penále)	99,6%	99,4%	100,6%
Inkaso celkem/předpis pojistného	100,7%	100,8%	100,7%

Inkaso celkem = vybrané pojistné

Podpora v nezaměstnanosti

Podle nového zákona o zaměstnanosti nárok na podporu v nezaměstnanosti má uchazeč o zaměstnání, který

- vykonával v délce alespoň 12 měsíců v posledních třech letech před zařazením do evidence (uchazečů o zaměstnání) zaměstnání nebo jinou výdělečnou činnost zakládající povinnost odvádět pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.
- požádal úřad práce, u kterého je veden v evidenci uchazečů o zaměstnání, o poskytnutí podpory v nezaměstnanosti a
- ke dni, k němuž má být podpora v nezaměstnanosti přiznána, není požívatelem starobního důchodu.

Podpora v nezaměstnanosti náleží uchazeči o zaměstnání při splnění stanovených podmínek ode dne podání písemné žádosti o podporu v nezaměstnanosti. Podpůrčí doba činí u uchazeče o zaměstnání

- do 50 let věku 6 měsíců,
- od 50 do 55 let věku 9 měsíců,
- nad 55 let věku 12 měsíců.

Rozhodující pro délku podpůrčí doby je věk uchazeče o zaměstnání dosažený ke dni podání žádosti o podporu v nezaměstnanosti. Podmínkou pro poskytování podpory v nezaměstnanosti po dobu 9 měsíců je celková doba účasti na důchodovém pojištění v délce alespoň 25 roků a pro poskytování podpory v nezaměstnanosti po dobu 12 měsíců celková doba účasti na důchodovém pojištění v délce alespoň 30 roků.

Nárok na podporu při rekvalifikaci má uchazeč o zaměstnání, který se účastní rekvalifikace zabezpečované úřadem práce a ke dni, k němuž má být podpora při rekvalifikaci přiznána, není požívatelem starobního důchodu. Podpora při rekvalifikaci se poskytuje po celou dobu rekvalifikace, s výjimkou dob stanovených zákonem.

Výše podpory v nezaměstnanosti a podpory při rekvalifikaci se stanoví procentní sazbou z průměrného měsíčního čistého výdělku, který byl u uchazeče o zaměstnání zjištěn a naposledy používán pro pracovněprávní účely v jeho posledním zaměstnání v rozhodném období podle pracovněprávních předpisů. Výše podpory v nezaměstnanosti a podpory při rekvalifikaci u uchazeče o zaměstnání, který naposledy před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání vykonával samostatnou výdělečnou činnost, se stanoví procentní sazbou z posledního vyměřovacího základu v rozhodném období přepočteného na 1 kalendářní měsíc. Procentní sazba podpory v nezaměstnanosti činí první 3 měsíce podpůrčí doby 50 % a po zbývající podpůrčí dobu 45% průměrného měsíčního čistého výdělku nebo vyměřovacího základu. Procentní sazba podpory při rekvalifikaci činí 60 % průměrného měsíčního čistého výdělku nebo vyměřovacího základu.

System financování zůstal nezměněn.

Článek 12, odstavec 2

„Aby zajistily účinný výkon práva na sociální zabezpečení, smluvní strany se zavazují:

že budou udržovat systém sociálního zabezpečení na uspokojivé úrovni, nejméně na úrovni požadované pro ratifikaci Úmluvy Mezinárodní organizace práce (č. 102) o minimálních standardech sociálního zabezpečení.“

Otázka A

Uveďte oblasti sociálního zabezpečení, v nichž platný systém sociálního zabezpečení splňuje nebo překračuje požadavky Úmluvy 102.

Rodinné dávky

Beze změn. Základní rodinnou dávkou je i nadále přídavek na dítě, na který má nárok cca 84% nezaopatřených dětí. Výdaje na přídavek na dítě v rámci státní sociální podpory činily v roce 2003 12 519 mil. Kč. V roce 2004 činily výdaje na přídavek na dítě 11 805 mil. Kč, tuto dávku pobíralo zhruba 80% všech dětí.

Nemocenské

Výše dávky ve vztahu k předchozímu výdělku

Plnění minimální úrovně dávek se posuzuje podle relace nemocenského zvýšeného o přídavky na děti k čistému výdělku rovněž zvýšenému o přídavky na děti u typického příjemce.

V ČR tato relace činila :

72,1 % pro soustružníka ve strojírenství. To znamená, že úroveň dávky byla o 27,1 procentních bodů vyšší než minimum stanovené zákoníkem.

Výpočet byl proveden za následujících předpokladů:

- ◆ *Nemocenské bylo stanoveno podle předpisů platných v roce 2004 (za první měsíc nemoci).*
- ◆ *Za typického příjemce nemocenské dávky je možné považovat soustružníka ve strojírenství.
Hrubý výdělek soustružníka (7. třída) byl stanoven na základě výsledků šetření prováděného agenturou TREXIMA, s.r.o.x) za rok 2003.*

Příjemce dávky je muž se závislou manželkou a dvěma dětmi. Přídavky na děti byly stanoveny pro děti ve věku 9 a 14 let

Základní informace o výpočtu obsahuje následující tabulka:

stanovení podílu nemocenského k předchozí mzdě pro soustružníka (v Kč/měsíc)

---

x) Agentura TREXIMA, s.r.o. provádí pravidelná čtvrtletní šetření vývoje mezd ČR. Výsledky těchto šetření jsou přebírány i ČSÚ.

Mzda v Kč/měs.		Výše nemocen- ského v Kč	Přídavky na dvě děti v Kč	Příjmy před vznikem nároku na dávku ³⁾ v Kč	Příjmy po vzniku nároku na dávku ⁴⁾ v Kč	Podíl příjmů po vzniku nároku / příjmy před vznikem nároku v %
hrubá	čistá ¹⁾	čistá ²⁾	čisté	čisté	čisté	čisté
17 682	14 526	10 107	1 319	15 845	11 426	72,1

1) Pro výpočet čisté mzdy jsou zohledněny odpočitatelné položky za poplatníka, závislou manželku a dvě děti.

2) Nemocenské dávky se nezdaňují.

3) Mzda + přídavky na dvě děti

4) Nemocenské + přídavky na dvě děti

Poznámka: Pro porovnání: výše průměrné mzdy v NH v roce 2003 činila 16 769 Kč.

Dávky v mateřství

Výše dávky ve vztahu k předchozímu výdělku
(výpočet podle článku 65 Evropského zákoníku)

Plnění úrovně peněžité pomoci v mateřství se posuzuje podle relace peněžité pomoci v mateřství k čistému výdělku u typického příjemce (soustružníka).

- V ČR tato relace činila :

83,4% pro osobu se mzdou odpovídající mzdě soustružníka ve strojírenství. To znamená, že úroveň dávky byla cca o 38,4 procentního bodu vyšší než je požadovaná minimální úroveň.

Výpočet byl proveden za následujících předpokladů:

- ◆ Peněžité pomoci v mateřství byla stanovena podle předpisů platných v roce 2004.
- ◆ Za typického příjemce peněžité pomoci v mateřství je možné považovat: osobu se mzdou odpovídající mzdě soustružníka ve strojírenství,
- ◆ Hrubý výdělek soustružníka (7. třída zaměstnání KZAM-R) byl stanoven na základě výsledků šetření prováděného agenturou TREXIMA, s.r.o.x) za rok 2003.
- ◆ Příjemce dávky je žena (ve zvláštních případech muž) bez závislých osob.

Základní informace o výpočtu obsahuje následující tabulka:

x) Agentura TREXIMA, s.r.o. provádí pravidelná čtvrtletní šetření vývoje mezd v ČR. Výsledky těchto šetření jsou přebírány i ČSÚ.

stanovení podílu pro osobu se mzdou odpovídající mzdě soustružníka

Mzda v Kč/měs		Výše peněžité pomoci v mateřství v Kč	Podíl příjmů před vznikem nároku /příjmy po vzniku nároku v %
hrubá	čistá	čistá	čisté
17 682	13 446	11 220	83,4

- ◆ Pro účely zdanění jsou odpočitatelné položky pouze za poplatníka. Dávky se nezdaňují.
- ◆ Poznámka :Pro porovnání: výše průměrné mzdy v NH v roce 2003 činila 16 769 Kč.

Dávky v nezaměstnanosti

System davek v nezamestnanosti splnuje požadavky Umluvy č. 102.

Výše podpory v nezaměstnanosti se stanoví procentní sazbou z průměrného měsíčního čistého výdělku, kterého uchazeč o zaměstnání dosáhl v posledním zaměstnání (při výkonu samostatné výdělečné činnosti z vyměřovacího základu pro pojistné na důchodové pojištění). Procentní sazba činí v prvních 3 měsících nezaměstnanosti 50%, v dalších měsících činila do 1. 10. 2004 40 % a od 1. 10. 2004 činí 45% průměrného čistého měsíčního výdělku z posledního zaměstnání. Je stanovena maximální možná výše podpory v nezaměstnanosti, a to 2,5 násobek částky životního minima, v roce 2004 byla tedy maximální možná výše podpory 10 250 Kč. Podpora v nezaměstnanosti náleží uchazeči o zaměstnání vždy, pokud splňuje zákonem stanovené podmínky (bez ohledu na majetkové poměry).

Výpočet :

Průměrný čistý měsíční výdělek soustružníka ve strojírenství činil 14 526 Kč (zohledněny jsou odpočitatelné položky za poplatníka, závislou manželku a dvě děti), přídavky na 2 děti celkem 1319 Kč, předchozí příjem včetně přídaveků na děti činil 15 845 Kč.

Výše dávky při prvních třech měsících nezaměstnanosti

Výše podpory (50% prům. předch. příjmu) /z čisté mzdy/	Přidavky na děti	Příjem celkem	% z původního výdělku zvýšeného o přídavky na děti
7263 Kč	1319 Kč	8582 Kč	54,16%

Výše v následujících třech (příp. šesti či devíti - viz) měsících nezaměstnanosti

Výše podpory (45%prům. předch. příjmu)	Přídavky na děti	Příjem celkem	% z původního výdělku zvýšeného o přídavky na děti
6537 Kč	1319 Kč	7 856 Kč	49,58 %

Starobní důchod

Důchodový věk nepřesahuje 65 let; v roce 2004 byl u mužů 61 let a 6 měsíců a u žen v závislosti na počtu vychovaných dětí 55 let a 4 měsíce až 59 let a 4 měsíce. Věk pro odchod do důchodu se zvyšuje každý rok o 2 měsíce u mužů a o 4 měsíce u žen, tak, až dosáhne u mužů 63 let a u žen v závislosti na počtu vychovaných dětí 59– 63 let.

Od 1. 1. 2004 byla zrušena podmínka, která omezovala výplatu starobního důchodu současně s příjmem z výdělečné činnosti. Výplata starobního důchodu náleží osobám vykonávajícím výdělečnou činnost na základě pracovněprávního vztahu, jen pokud byl tento vztah sjednán na dobu určitou, nejdéle na dobu jednoho roku (lze-li jej podle zvláštních právních předpisů na tuto dobu sjednat).

Chráněnými osobami jsou osoby, které jsou nebo byly účastny důchodového pojištění. Účast na důchodovém pojištění je povinná. Povinně pojištěny jsou osoby ekonomicky činné, a to jak osoby v závislé činnosti, tak osoby samostatně výdělečně činné. Ze zákona jsou bez placení pojistného pojištěny a tudíž chráněny i další skupiny obyvatelstva, např. studenti, vojáci v základní službě, ženy pečující o dítě do 4 let věku.

Výše dávky ve vztahu k předchozímu výdělku příjemce

Plnění úmluvy se posuzuje podle relace výše starobního důchodu k předchozímu čistému výdělku u typického příjemce.

V ČR činila v roce 2004 tato relace 43,8%. To znamená, že dosažená úroveň této dávky byla o 3,8 procentních bodů vyšší než minimum, které požaduje Úmluva č.102 MOP a Evropský zákoník.

Výpočet byl proveden za následujících předpokladů:

- ◆ Starobní důchod byl stanoven podle předpisů platných v roce 2004.
- ◆ Za typického příjemce dávky byl zvolen soustružník ve strojírenství se závislou manželkou.
- ◆ Vyměřovací základ soustružníka (7. třída zaměstnání KZAM-R) byl stanoven na základě výsledků šetření o mzdách prováděného agenturou TREXIMA, s.r.o. za rok 2003.

- ♦ *Ve výpočtu starobního důchodu byla zohledněna v souladu s Úmluvou č. 102 MOP a Evropským zákoníkem doba pojištění 30 let (průměrná doba pojištění pro starobní důchod činí v ČR zhruba 40 let).*

Pro pojištěnce s nižšími příjmy, než činí příjem referenční osoby a stejnou dobou pojištění, je sledovaná relace “důchod/mzda” v ČR vždy vyšší, což je zajištěno konstrukcí starobního důchodu.

Základní informace o výpočtu obsahuje následující tabulka:

Mzda v Kč /měs		Výše starobního důchodu v Kč /měs	Podíl příjmů před vznikem nároku /příjmy po vzniku nároku v %
hrubá	čistá	čistá	čisté
17 682	13 826	6 060	43,8

- 1) *Pro výpočet čisté mzdy jsou zohledněny odpočitatelné položky za poplatníka a závislou manželku.*
- 2) *Důchody do výše 144 tis. Kč ročně se nezdaňují.*

Poznámka : Pro porovnání - průměrná hrubá mzda v národním hospodářství v roce 2003 činila 16 769 Kč a průměrná výše starobního důchodu vypláceného k 31.12.2004 činila 7 280 Kč.

Invalidní důchod

U invalidního důchodu se k době pojištění přičítá i doba od vzniku nároku na invalidní důchod do dosažení věku pro nárok na starobní důchod, proto nedochází k procentnímu snížení z důvodu kratší příspěvkové doby. Plný invalidní důchod náleží ve snížené výměře, jestliže plná invalidita vznikla následkem úmyslného sebepoškození nebo jako následek úmyslného trestného činu.

Výpočet podle článku 65 Evropského zákoníku a Úmluvy č. 102 MOP :
Plnění úmluvy se posuzuje podle relace výše invalidního důchodu zvýšeného o přídavky na děti k předchozímu čistému výdělků zvýšenému o přídavky na dvě děti u typického příjemce.

- ✓ *V ČR činí tato relace 46,6 %. To znamená, že dosažená úroveň této dávky je o 6,6 procentních bodů vyšší než minimální úroveň, kterou požaduje Úmluva č.102 MOP a Evropský zákoník.*

Výpočet byl proveden za následujících předpokladů:

- ♦ Plný invalidní důchod byl stanoven podle předpisů platných v roce 2004.
- ♦ Za typického příjemce dávky byl zvolen soustružník ve strojírenství se závislou manželkou a dvěma dětmi ve věku do 15 let. Hrubý výdělek soustružníka (7. třída zaměstnání KZAM-R) byl stanoven na základě výsledků šetření prováděného agenturou TREXIMA, s.r.o.X za rok 2003.

X Agentura TREXIMA, s.r.o. provádí pravidelná čtvrtletní šetření vývoje mezd v ČR. Výsledky těchto šetření jsou přebírány i ČSÚ.

- ◆ Podle ustanovení Úmluvy MOP a Evropského zákoníku se pro posouzení úrovně příjmu chráněné osoby zvyšuje přiznaná důchodová dávka o přídavky na dvě děti. Pro výpočet byly zohledněny částky odpovídající výši přídavků pro děti ve věku 9 a 14 let (výše přídavků je diferencovaná podle věku dítěte a příjmu domácnosti).
- ◆ Ve výpočtu invalidního důchodu má být zohledněna v souladu s Evropským zákoníkem a úmluvou MOP doba pojištění 15 let. Podle českých právních předpisů se u invalidního důchodu se k době pojištění přičítá i doba od vzniku nároku na invalidní důchod do dosažení věku pro nárok na starobní důchod, proto se pro výpočty zohledňuje doba pojištění 30 let (průměrná doba pojištění činí v ČR zhruba 40 let).

Základní informace o výpočtu obsahuje následující tabulka (v Kč/měsíc):

Mzda v Kč/měs.		Výše invalidní- ho důchodu v Kč	Přídavky na dvě děti v Kč	Příjmy před vznikem nároku na důchod ³⁾ v Kč	Příjmy po vzniku nároku na důchod ⁴⁾ v Kč	Podíl příjmů po vzniku nároku / příjmy před vznikem nároku v %
hrubá	čistá ¹⁾	čistá ²⁾	čisté	čisté	čisté	čisté
17 682	14 526	6 060	1 319	15 845	7 379	46,6

1) Pro výpočet čisté mzdy jsou zohledněny odpočitatelné položky na poplatníka, závislou manželku a dvě děti.

2) Důchody se do výše 144 tis. Kč ročně nezdaňují.

3) Mzda v roce + přídavky na dvě děti

4) Důchod přiznaný v roce + přídavky na děti

Poznámka : Pro porovnání - průměrná mzda v národním hospodářství v roce 2003 činila 16 769 Kč, průměrná výše invalidního důchodu vypláceného k 31.12.20041 byla 7 088 Kč.

Pozůstalostní důchody

Výše dávky ve vztahu k předchozímu výdělku:

(výpočet podle článku 65 Evropského zákoníku a Úmluvy č. 102 MOP)

Plnění úmluvy se posuzuje podle relace výše vdovského (vdoveckého) důchodu, dvou sirotčích důchodů a přídavků na děti k předchozímu čistému výdělku zvýšenému o přídavky na děti u typického příjemce.

- ✓ V ČR činí tato relace 72,1%. To znamená, že dosažená úroveň příjmu pozůstalých je o 32,1 procentních bodů vyšší než minimální úroveň, kterou požaduje Úmluva č.102 MOP a Evropský zákoník.

Výpočet byl proveden za následujících předpokladů:

- ◆ Výše pozůstalostních důchodů (vdovského důchodu a dvou důchodů jednostranně osiřelých sirotků) byla stanovena podle předpisů platných v roce 2004. V souladu s ustanovením Evropského zákoníku a Úmluvy MOP byl za základ výpočtu pozůstalostních důchodů uvažován invalidní důchod zemřelého, který dosáhl předepsaných 15 let pojištění (při výpočtu výše dávky bylo zohledněno navíc a dalších 15 let doložené doby). Za typické příjemce dávky byla zvolena pozůstalá rodina po soustružníkovi (závislá manželka a dvě děti ve věku do 15 let). Hrubý výdělek soustružníka (7. třída zaměstnání KZAM-R) byl stanoven na základě výsledků šetření prováděného agenturou TREXIMA, s.r.o. za rok 2003.

- ◆ Podle ustanovení Evropského zákoníku a úmluvy MOP se pro posouzení úrovně příjmu chráněné osoby zvyšují přiznané důchody o přídavky na děti. Pro výpočet byly zohledněny částky odpovídající výši přídavků pro děti ve věku 9 a 14 let (výše přídavků je diferencovaná podle věku dítěte a příjmu domácnosti).

Základní informace o výpočtu obsahuje následující tabulka:

Mzda v Kč/měs.		Výše vdovského a dvou sirotčích důchodů	Přídavky na dvě děti v Kč	Příjmy před vznikem nároku na pozůstalostní důchody ³⁾ v Kč	Příjmy po vzniku nároku na pozůstalostní důchody ⁴⁾ v Kč	Podíl příjmů po vzniku nároku / příjmy před vznikem nároku v %
hrubá	čistá ¹⁾	čistá ²⁾	čisté	čisté	čisté	čisté
17 682	14 526	10 105	1 319	15 845	11 424	72,1

- 1) Pro výpočet čisté mzdy jsou zohledněny odpočitatelné položky na poplatníka, závislou manželku a dvě děti.
- 2) Důchody se do výše 144 tis. Kč ročně nezdaňují.
- 3) Mzda + přídavky na dvě děti
- 4) Důchody + přídavky na dvě děti
- 5) Poznámka: Pro porovnání - průměrná mzda v národním hospodářství v roce 2003 činila 16 769 Kč, průměrná výše sólo vdovského (. vdoveckého) důchodu vypláceného k 31.12.2004 byla 5 028 Kč (3 862) Kč a sirotčího důchodu 3 592 Kč.

Otázka B

V těch oblastech platného systému sociálního zabezpečení, kde se nedosahuje stanovené úrovně podle zmíněné úmluvy, popište rozdíly mezi úrovní v zemi a úrovní stanovenou v úmluvě.

Beze změn.

Článek 12, odstavec 3

Aby zajistily účinný výkon práva na sociální zabezpečení, smluvní strany se zavazují: že budou usilovat o postupné zvýšení úrovně sociálního zabezpečení.“

Otázka A

Popište prosím, jaká opatření byla učiněna ve Vaší zemi k dosažení vyšší úrovně standardů sociálního zabezpečení, zejména opatření, kterými bylo v systému dosaženo vyšší úrovně, než stanoví mezinárodní úmluva č. 102 (sociální zabezpečení - minimální standardy).

Poskytněte rovněž informace ve vztahu ke standardům Evropského zákoníku sociálního zabezpečení a Protokolu k němu.

Zašlete kopie zpráv týkajících se aplikace úmluvy Mezinárodní organizace práce č. 102, dalších úmluv MOP týkajících se sociálního zabezpečení a také zprávu o aplikaci Evropského zákoníku sociálního zabezpečení.

Změny byly popsány v předchozím textu.

Mezinárodní úmluva MOP č. 102 a Evropský zákoník sociálního zabezpečení jsou v oblasti rodinných dávek plněny.

Otázka B

U dalších změn v oblasti sociálního zabezpečení uveďte:

- *povahu změn (oblast provádění, podmínky pro přiznávání dávek, výši dávek, lhůty, atd.)*
- *důvody pro tyto změny, z jakého rámce sociální a ekonomické politiky vyplývají a jejich přiměřenost situaci, která vedla k jejich přijetí)*
- *rozsah přijatých změn (kategorie a počty lidí, jichž se změny týkají, úrovně dávek před a po změně)*
- *existenci opatření pro osoby, které se dostanou do situace nouze v důsledku provedených změn)*
- *výsledky dosažené těmito změnami.*

Aktualizace:

Vláda přijala následující opatření, která měla vliv na **výši důchodů:**

Podle nařízení vlády č. 338/2003 Sb. (účinnost dnem 1.1.2004)

- byl stanoven všeobecný vyměřovací základ za rok 2002 ve výši 15 711 Kč a
- byla stanovena výše přepočítacího koeficientu pro úpravu (aktualizaci) všeobecného vyměřovacího základu za rok 2002, a to ve výši 1,0717.

Dále byly tímto nařízením vlády upraveny částky pro stanovení výpočtového základu (hranice redukcí osobního vyměřovacího základu) takto:

- částka 7 400 Kč se zvyšuje na 7 500 Kč,
- částka 17 900 Kč se zvyšuje na 19 200 Kč.

Takto upravené prvky konstrukce výpočtu důchodu se použijí v případě důchodů přiznávaných ode dne spadajícího do roku 2004.

Redukční hranice pro výpočet důchodů představovaly v roce 2003 částku 7400 Kč a 17 900 Kč.

Podle nařízení vlády č. 337/2003 Sb. se s účinností dnem 1.1.2004 zvýšila procentní výměra důchodů starobních, plných invalidních, částečných invalidních, vdovských, vdoveckých a sirotčích přiznaných před 1. lednem 2004 od splátky důchodu splatné po 31. prosinci 2003 o 2,5% procentní výměry, která náleží ke dni, od něhož se procentní výměra zvyšuje. Základní výměra důchodů se v roce 2003 ani v roce 2004 nezvyšovala a byla 1 310 Kč měsíčně.

S účinností od 1.1. 2003 se nařízením vlády č. 438/2002 Sb. zvýšila procentní složka důchodů přiznaných do roku 1995 o 4 % a u důchodů přiznaných v období 1996-2003 o 3,8%.

U starobních důchodů znamenalo zvýšení v roce 2003 v průměru částku 217 Kč, zvýšení důchodů v roce 2004 pak částku 146 Kč.

Nemocenského pojištění

V referenčním období došlo k následujícím změnám v právní úpravě nemocenského pojištění.

S cílem omezit zneužívání systému nemocenského pojištění a zároveň přispět ke snížení deficitu státního rozpočtu byly ve sledovaném období (1. 1. 2003 – 31. 12. 2004) provedeny změny v právní úpravě, které snižují výši nemocenského a i ostatních dávek nemocenského pojištění.

Rozhodným obdobím pro zjišťování denního vyměřovacího základu je 12 kalendářních měsíců před kalendářním měsícem, ve kterém vznikl nárok na dávku nemocenského pojištění. Dosud bylo rozhodným obdobím kalendářní čtvrtletí, které předcházelo kalendářnímu čtvrtletí, v němž vznikl nárok na dávku.

Výše redukčních hranic 480 Kč a 690 Kč se nemění až do 31. prosince 2005.

Za prvních 14 kalendářních dnů pracovní neschopnosti nebo potřeby ošetřování člena rodiny se do výše první redukční hranice (do výše 480 Kč) započítává pouze 90% denního vyměřovacího základu, nikoli 100%.

Procentní sazba pro výpočet dávky byla u nemocenského snížena za první 3 kalendářní dny pracovní neschopnosti z 50% na 25% a u karantény z 69% na 25% denního vyměřovacího základu, od 4. dne zůstává sazba 69%.

Pojistné na sociální zabezpečení

Sazba pojistného na důchodové pojištění se zvyšuje z 26% na 28% a naopak se snižuje sazba u příspěvku na státní politiku zaměstnanosti z 3,6% na 1,6%. Odvod pojistného zůstává tedy u zaměstnanců, zaměstnavatelů a OSVČ stejný jako dosud.

V důsledku přijatých opatření se v roce 2004 snížily výdaje na dávky na 29,6 mld. Kč oproti 34,3 mld. Kč v roce 2003 (tj. o 13,8%). Příjmy vzrostly o 7,8%, tj. z 33,0 mld. Kč v roce 2003 na 35,6 mld. Kč v roce 2004. Zatímco bilance příjmů a výdajů v roce 2003 zaznamenala schodek ve výši 1,3 mld. Kč, v roce 2004 to byl přebytek ve výši 6,1 mld. Kč.

V roce 2004 došlo oproti roku 2003 k poklesu počtu kalendářních dnů pracovní neschopnosti (o 14,7% na 94,1 mil.) i poklesu počtu nově hlášených případů pracovní

neschopnosti (o 25,3% na 2,7 mil.). Délka trvání jednoho případu se prodloužila na 34,8 dne (tj. o 4,3 dne), počet případů na 100 pojištěnců se snížil z 81,7 na 61,6 a průměrné procento pracovní neschopnosti pokleslo o 0,96 procentního bodu na 5,86.

Popsaný vývoj ukazatelů je výsledkem změn v nemocenském pojištění k 1.1.2004 a epidemiologické situace v ČR, kdy na rozdíl od roku 2003 neproběhla chřipková epidemie.

I nadále jsou v ČR poskytovány dávky na úrovni požadované mezinárodními smlouvami.

Článek 12, odstavec 4

Aby zajistily účinný výkon práva na sociální zabezpečení, smluvní strany se zavazují:

že učiní kroky, uzavřením odpovídajících dvoustranných a mnohostranných smluv nebo jinými prostředky, a s výhradou podmínek stanovených takovými smlouvami, s cílem zajistit:

- a. rovné zacházení jako s vlastními státními příslušníky se státními příslušníky ostatních smluvních stran ve věci práv ze sociálního zabezpečení, včetně zachování dávek vyplývajících z právních předpisů sociálního zabezpečení, bez ohledu na pohyb chráněných osob po územích smluvních stran;*
- b. přiznání, zachování a obnovení práv ze sociálního zabezpečení takovým způsobem, jako je načítání dob pojištění a zaměstnání splněných podle právních předpisů kterékoli ze smluvních stran.“*

/V Příloze Charty se uvádí, že slova: „... a s výhradou podmínek stanovených takovými smlouvami...“ v úvodu tohoto odstavce je třeba vykládat mj. tak, že pokud jde o dávky, které se poskytují nezávisle na jakýchkoli pojistných příspěvcích, může smluvní strana požadovat splnění stanovené doby pobytu před jejich přiznáním státním příslušníkům jiných smluvních stran./

Otázka A

Poskytněte seznam dvoustranných a mnohostranných smluv, o kterých se toto ustanovení zmiňuje a uveďte, jak umožňují z hlediska různých dávek sociálního zabezpečení provádět zásady uvedené v bodech a) a b).

Aktualizace:

Seznam států s nimiž má ČR uzavřenu bilaterální smlouvu je uveden níže. Dále bychom rádi upozornili na skutečnost, že se vstupem ČR do EU se počet smluvních států rozšířil a zároveň ve vztahu ke státům, s nimiž byla již dříve smlouva sjednána a jsou členy EU, se aplikuje Nařízení EEC 1408/71 o sociálním zabezpečení osob pohybujících se v rámci EU. Bilaterální smlouvy se uplatňují pouze v případech kdy překračují rozsah Nařízení 1408/71.

Z mnohostranných smluv jsou pro oblast sociálního zabezpečení pro ČR podstatné právě Nařízení EEC 1408/71 a Prozatímní dohody.

Stát	Datum podpisu	Člen EU (EHP)	Smluvní strana ESCH A - Charta Y - revidovaná Charta
Albánie			Y
Andora			Y
Arménie			Y
Ázerbajdžán			Y
Belgie		A	A/Y
Bosna a Hercegovina	22.5.1957		
Bulharsko	25.11.1998		Y
Dánsko		A	A
Estonsko		A	Y
Finsko		A	A/Y
Francie	12.10.1948	A	A/Y
Chille	7.12.2000		
Chorvatsko	22.1.1999		A
Irsko		A	A/Y
Island		A	A
Itálie	11.10.2001	A	A/Y
Izrael	16.7.2000		
Kanada	24.5.2001		
Kypr	19.1.1999	A	A/Y
Litva	27.5.1999	A	Y
Lotyšsko		A	A
Lucemburk	17.11.2000	A	A
Maďarsko	30.1.1959	A	A
Makedonie	22.5.1957		
Malta		A	A
Moldavsko	<i>2.12.1959</i>		Y
Německo	27.7.2001	A	A
Nizozemí	30.5.2001	A	A
Norsko		A	A/Y
Polsko	5.4.1948	A	A
Portugalsko		A	A/Y
Québec	19.2.2002		
Rakousko	20.7.1999	A	A
Rumunsko	24.9.2002		Y
Rusko	2.12.1959		
Řecko		A	A
Slovensko	29.10.1992	A	A
Slovinsko	22.5.1957	A	Y
SRJ	17.1.2002		
Španělsko	13.5.2002	A	A
Švédsko		A	A/Y
Švýcarsko	10.7.1996		
Turecko	2.10.2003		A
Ukrajina	4.7.2001		
USA	12.7.1968		
Velká Británie		A	A

Otázka B

Uved'te zda v případech, ve kterých neexistují dvoustranné nebo mnohostranné smlouvy jsou ohledně cizinců z ostatních smluvních stran na Vašem území prováděny zásady vedené v bodech a) a b) pro různé dávky sociálního zabezpečení.

Aktualizace:

V současné době existuje pouze 5 takových smluvních států ESCH, které by nebyly smluvními státy na základě dvoustranné dohody nebo na základě aplikace Nařízení EEC 1408/71.

Arménie a Ázerbajdžán – jsou to státy bývalé Ruské federace. S oběma těmito státy platila dohoda o sociálním zabezpečení z roku 1959, která problematiku započítávání dob pojištění pro důchodové nároky řešila. Česká strana usilovala o to, aby smlouva zůstala v platnosti, ale v rámci sukcesních jednání po rozpadu Ruské federace byla, ze strany těchto států, platnost smlouvy ukončena.

Moldávie – zde sukcesní jednání ještě ukončena nebyla, ale předpokládá se, že platnost smlouvy bude ze strany Moldávie ukončena.

Albánie – byl proveden kontakt albánské strany za účelem vyvolání jednání o uzavření česko-albánské dohody o sociálním zabezpečení.

Andora – je to jediný stát, se kterým zatím nedošlo k žádným jednáním. Česká strana neshledává možné sjednání smlouvy o sociálním zabezpečení za účelné, neboť na území České republiky se nenachází žádný legálně pracující státní příslušník Andory.

Neexistuje stát, se kterým by se česká strana nepokusila o jednání a současně by jeho státní příslušníci pracovali na území ČR.

Otázka C

Uved'te délku stanovené doby pobytu, která je nutná před tím, než státní příslušníci ostatních smluvních stran Charty získají nárok na dávky, které nejsou závislé na placení příspěvků.

Aktualizace:

Vstupem ČR do EU dochází k aplikaci Nařízení EEC 1408/71 o sociálním zabezpečení osob pohybujících se v rámci EU, které umožňuje okamžitý přístup k dávkám pro osoby, které spadají do působnosti tohoto Nařízení. Jsou to jak občané EU, tak příslušníci třetích států pokud podléhají koordinačním pravidlům. Vzhledem k výše uvedenému seznamu smluvních států je patrné, že velká část smluvních států ESCH aplikuje současně Nařízení 1408/71.

Ve svých Závěrech k předchozí zprávě k článku 12 odst. 1 požadoval Výbor pro sociální práva zodpovědět následující dotazy:

Byly provedeny výpočty pro „typického příjemce“, nicméně Výbor žádal, aby byly v příští zprávě obsaženy také informace o minimální úrovni dávek pro jednočlennou domácnost.

Upřesnění k metodice:

V případě jednotlivce přichází v úvahu z dávek státní sociální podpory pouze příspěvek na bydlení. Výše dávky je odvislá od příjmu za předchozí kalendářní období, se zvyšujícím se příjmem se výše dávky snižuje. Nejnižší výše dávky je v případě jednotlivce 50 Kč a nejvyšší 728 Kč. Pokud jde o vyjádření výpočtu, výše příspěvku na bydlení za kalendářní měsíc činí rozdíl mezi částkou životního minima potřebných k zajištění nezbytných nákladů na domácnost a podílem, v jehož čitateli je součin částky životního minima na domácnost a rozhodného příjmu a ve jmenovateli součin částky životního minima jednotlivce a koeficientu 1,6.

Pokud jde o dávky sociální péče poskytované podle § 4 zákona o sociální potřebnosti - výše dávky sociální péče podle § 4 zákona o sociální potřebnosti se stanovuje individuálně, a to s přihlédnutím k životnímu minimu jednotlivce, jeho příjmům a skutečným odůvodněným nákladům (zejména souvisejících s bydlením). Minimální výše dávky je s ohledem na princip jejího stanovení taková, aby společně s příjmem osoby zabezpečila jeho základní osobní potřeby.

Výše dávek pro jednočlennou domácnost

Výpočet dávek ze mzdy kvalifikovaného dělníka

hrubá mzda 17 682
čistá mzda 13 446

	výše dávky	podíl k čisté mzdě
nemocenské	10 107	75%
peněžitá pomoc v mateřství	11 220	83%
starobní důchod	6 060	45%
invalidní důchod	6 060	45%
vdovský důchod	3 685	27%
sirotčí důchod	3 210	24%

V souvislosti se svým závěrem ohledně čl. 1 odst. 2 žádal Výbor, aby v příští zprávě bylo podrobně uvedeno, v jakých případech a za jakých podmínek může být výplata dávek v nezaměstnanosti pozastavena. Zejména se táže, zda mají uchazeči právo odmítat nabídky práce nebo odborného výcviku, které neodpovídají jejich odborné kvalifikaci a praxi, a pokud ano, jak dlouho tak mohou činit.

Upřesňujeme, že zákon o zaměstnanosti (zákon č. 435/2004 Sb.) rozlišuje mezi zánikem nároku na podporu v nezaměstnanosti a pozastavením výplaty podpory v nezaměstnanosti. Nárok na podporu v nezaměstnanosti zaniká uplynutím podpůrní doby, ukončením vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání, nebo vyřazením z evidence uchazečů o zaměstnání.

Pokud jde o pozastavení podpory v nezaměstnanosti, v § 44 zákona je uvedeno:

(1) Uchazeči o zaměstnání se podpora v nezaměstnanosti a podpora při rekvalifikaci neposkytuje po dobu

- a) poskytování starobního důchodu,
- b) poskytování dávek nemocenského pojištění,
- c) vazby.

(2) Po dobu uvedenou v odstavci 1 úřad práce poskytování podpory v nezaměstnanosti nebo podpory při rekvalifikaci rozhodnutím zastaví.

(3) Uchazeči o zaměstnání se neposkytuje podpora v nezaměstnanosti po dobu, po kterou je mu poskytována podpora při rekvalifikaci.

K možnosti odmítat nabídky vhodného zaměstnání – viz také dotazy Výboru k čl. 1. odst.2.

Ve svých Závěrech k předchozí zprávě k článku 12 odst. 4 požadoval Výbor pro sociální práva zodpovědět následující dotazy:

Výbor zdůraznil, že podmínka pobytu dítěte není v souladu s čl. 12 odst. 4 Charty.

Upřesnění situace v ČR:

Mezi podmínky nároku na přídavek na dítě patří k trvalý pobyt na území ČR. Za trvalý pobyt se považuje také pobyt cizince na území ČR, ode dne kterým uplynulo 365 dnů ode dne hlášení k pobytu. Podmínka uplynutí 365 dní ode dne hlášení se nezkoumá u dětí

cizinců narozených na území ČR do jednoho roku jejich věku. Obdobně se podmínka trvalého pobytu nevyžaduje u nezletilých dětí svěřených na území ČR do péče nahrazující péči rodičů nebo ústavní péče. Krajský úřad podle místa pobytu osoby může v odůvodněných případech prominout podmínku trvalého pobytu.

Přídavek na dítě patří v souladu s Nařízením EEC 1408/71 z 14. června 1971 o aplikaci soustav sociálního zabezpečení na osoby zaměstnané, samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství, mezi tzv. rodinné dávky. Přídavek na dítě je tedy koordinovanou, exportovatelnou dávkou. Znamená to, že dávka je poskytována i v případě, kdy dítě žije v domovském státě.

K dvěma výše uvedeným výhradám Výboru odkazujeme na upřesňující informace podané k čl.12 .

Článek 12 realizuje ČR na základě nástrojů koordinace (dvoustranné smlouvy o sociálním zabezpečení a Nařízení EEC 1408/71 o sociálním zabezpečení osob pohybujících se v rámci EU) a z tohoto hlediska nejsou **při realizaci článku 12 shledávány žádné technické překážky.**

ČR má se všemi smluvními státy ESCH buď uzavřenu mezinárodní dohodu, nebo se na jejím uzavření pracuje, nebo byly ze strany ČR snahy o uzavření projeveny, nebo se aplikuje Nařízení 1408/71. Jediným smluvním státem ESCH, s nímž nejsou otázky sociálního zabezpečení řešeny je Andora, ale v ČR není ani jeden legálně pracující státní příslušník Andory.

Výbor konstatoval, že situace ohledně sčítání pojistných dob nebo dob zaměstnání, kterou minule shledal v rozporu s Chartou, se nijak nezměnila.

V souvislosti se vstupem ČR do EU odkazujeme na aktualizaci odpovědí A – B k čl. 12.

ČLÁNEK 13: PRÁVO NA SOCIÁLNÍ A LÉKAŘSKOU POMOC

Článek 13, odstavec 1

„Aby zajistily účinný výkon práva na sociální a lékařskou pomoc, smluvní strany se zavazují:

že všem osobám, které nemají dostatečné zdroje a nejsou schopny si je opatřit vlastním úsilím nebo z jiných pramenů zajistí, že jim bude poskytnuta, zejména pomocí dávek sociálního zabezpečení, postačující pomoc a v případě nemoci péče odpovídající jejich stavu;“

Otázka A

Popište prosím všeobecnou organizaci stávajících soustav veřejné a sociální lékařské pomoci

Aktualizace a upřesnění:

V roce 2000 začala v České republice realizace reformy územní veřejné správy na základě zákonů č.129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, a zákona č.131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů.

Na kraje byla převedena ze zákona č. 290/2002 Sb. o přechodu některých dalších věcí, práv a závazků České republiky, ve znění pozdějších předpisů, všechna lůžková zdravotnická zařízení – příspěvkové organizace se všemi právy a závazky, jejichž zřizovatelem byly do 31. 12. 2002 okresní úřady.

Přenos kompetencí a výkonu státní správy po ukončení činnosti okresních úřadů na kraje, případně obce upravil zákon č. 320/2002 Sb. o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů.

Aktualizace právní úpravy

- zákon č.128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č.129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č.131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č.157/2000 Sb., o přechodu některých věcí, práv a závazků z majetku České republiky do majetku krajů, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a o jejím vystupování v právních znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 290/2002 Sb., o přechodu některých dalších věcí, práv a závazků České republiky na kraje a obce... ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č.320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů.

Otázka B

Poskytněte podrobné informace o různých typech sociální a lékařské pomoci a uveďte pro každý typ pomoci:

- její formu (peněžité, věcné dávky),
- kategorie chráněných osob a počty osob, které měly prospěch z pomoci v referenčním období,
- podmínky pro přiznání pomoci a kritéria používaná k posouzení stavu potřeby, procedura k určení, zda je osoba bez dostatečných prostředků a orgán, který rozhoduje o přiznání pomoci,
- pokud možno informace prokazující dostatečnost pomoci ve vztahu k životním nákladům.

Aktualizace:

Sociální služby

System popsaný předchozích zprávách se nezměnil. Pouze došlo k zrušení příspěvku na dopravu v systému dávek státní sociální podpory.

Významnější změnou je dále převod kompetence v oblasti dávek státní sociální podpory z obecních úřadů obcí s rozšířenou působností na úřady práce.

Přehled nových právních úprav v oblasti státní sociální podpory

Zákonem č. 424/2003 Sb., byl s účinností od 1. ledna 2004 novelizován zákon o státní sociální podpoře. Touto novelou byly stanoveny podrobnější podmínky pro vytvoření a používání informačních systémů ve státní sociální podpoře, a to také s ohledem pro plnění úkolů vyplývajících pro orgány státní sociální podpory z práva Evropských společenství.

Zákonem č. 453/2003 Sb. došlo s účinností od 1. dubna 2004 k zásadní změně zákona o státní sociální podpoře, týkající se orgánů provádějících státní sociální podporu.

Od uvedeného data provádějí státní sociální podporu v prvním stupni úřady práce a v hlavním městě Praze úřady městských částí určených Statutem hlavního města Prahy. V druhém stupni, zejména jako odvolací orgány, provádějí státní sociální podporu krajské úřady vůči úřadům práce a Magistrát hlavního města Prahy vůči úřadům městských částí určených Statutem hlavního města Prahy. Tímto předpisem bylo rozhodování v prvním stupni v rozhodném rozsahu přeneseno ze samosprávných orgánů (obecních úřadů obcí s rozšířenou působností) na státní orgány – úřady práce.

Tímto zákonem také s účinností od 1. ledna 2004 byly změněny podmínky poskytování rodičovského příspěvku tak, že se uvedená dávka poskytuje bez ohledu na rozsah výdělečné činnosti rodiče a bez ohledu na výši příjmů v této výdělečné činnosti dosahovaných.

Zákonem č. 237/2004 Sb., byl s účinností od 1. května 2004 novelizován zákon o státní sociální podpoře č. 117/1995 Sb., kterým byl zvýšen rodičovský příspěvek tak, že pro výpočet příspěvku byl stanoven koeficient 1,54, jimž se násobí částka na osobní potřeby rodiče, namísto do té doby platného koeficientu 1,10.

Dále byl přijat zákon č. 124/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ve znění pozdějších předpisů. Obsahem zákona je především nové stanovení příjmu osob samostatně výdělečně činných pro účely dávek státní sociální podpory.

Připravované změny v oblasti sociální legislativy

K projednání ve vládě byla předložena rozsáhlá novela **zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí**, jejímž cílem je vymezit a upravit vzájemné vazby mezi jednotlivými orgány a dalšími subjekty provádějícími sociálně-právní ochranu, prohloubit podporu všech forem náhradní péče o dítě v rodině, včetně zprostředkování osvojení a pěstounské péče, rozšiřuje povinnosti státních orgánů i dalších subjektů v oblasti ochrany dětí. Předpokládaná účinnost zákona je navrhována v roce 2005.

V oblasti státní sociální podpory se uvažuje o zavedení jednorázového příspěvku na školní pomůcky, který by náležel dětem, které začnou navštěvovat povinnou školní docházku. Příslušný návrh zákona - novelizace zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, byl předložen k projednání ve vládě. Předpokládaná účinnost zákona je navrhována v polovině roku 2005.

V návaznosti na zrušení povinné vojenské služby a civilní služby zákon č. 587/2004 Sb., o zrušení civilní služby a o změně a zrušení některých souvisejících zákonů nelze už od 1. ledna 2005 přiznat jednu z dávek státní sociální podpory – zaopatřovací příspěvek.

Předložen k projednání vládě byl dále nový návrh zákona o nemocenském pojištění zaměstnanců a návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o nemocenském pojištění zaměstnanců. Nová právní úprava bude zahrnovat hmotněprávní úpravu tj. okruh osob účastných nemocenského pojištění a okruh dávek s vymezením podmínek nároku a jejich výše, dále pak organizační a procesní úpravu nemocenského pojištění.

V současné době je projednávána ve druhém čtení v Poslanecké sněmovně novelizace zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů. Novou úpravou zákona se provádějí opatření zlepšující finanční situaci osob pečujících o dlouhodobě těžce zdravotně postižené děti vyžadující mimořádnou péči a v menší míře také osob pečujících o dospělé bezmocné osoby. Úprava má umožnit souběh rodičovského příspěvku a příspěvku při péči o blízkou nebo jinou osobu, pokud se nejedná o péči o totéž dítě. Výši dávky při péči o zdravotně postižené dítě se navrhuje zvýšit z 1,6násobku částky, která se podle zákona o životním minimu považuje za potřebnou k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb osoby, která není nezaopatřeným dítětem na 2,25 násobek částky na osobní potřeby.

Dosavadní výši možného příjmu z výdělečné činnosti pečující osoby bez ztráty nároku na příspěvek se navrhuje zvýšit z 1,5 násobku částky na osobní potřeby na 2,5násobek této částky.

Dále se navrhuje doplnit do zákona o sociálním zabezpečení právní úpravu, jejíž cílem je zabránit neoprávněnému používání opatření omezující pohyb klientů ústavů sociální péče.

V současné době je zpracováváno paragrafované znění zákona o sociálních službách (věcný záměr návrhu zákona vláda schválila usnesením č. 997 ze dne 20. října 2004) s tím, že paragrafované znění zákona má být předloženo vládě do 30.6. 2005.

Podle Plánu legislativních prací vlády na rok 2004 a rok 2005 má být předložen do konce roku 2005 věcný záměr nového systému důchodového zabezpečení.

Do 30. 6. 2005 má být předložen vládě návrh zákona o hmotné nouzi a návrh zákona o životním a existenčním minimu, který má nahradit dosud platný zákon č. 463/1991 Sb., o životním minimu, ve znění pozdějších předpisů.

I nadále existují všechny dávky sociální péče, které byly uvedeny ve druhé zprávě. V referenčním období došlo k změnám zákona o sociální potřebnosti. Tyto změny byly uvedeny v odpovědi na otázky k čl. 12.

V případě dávek pro těžce zdravotně postižené a staré občany nedošlo v referenčním období ke změnám.

K důležitým dávkám sociální péče pro osoby se zdravotním postižením patří: příspěvek na provoz motorového vozidla, příspěvek na zakoupení motorového vozidla, příspěvek na individuální dopravu. V roce 2003 bylo poskytnuto 189 249 příspěvků na provoz motorového vozidla v celkové výši 1 133 mil. Kč (cca 38 mil EUR). V roce 2003 bylo celkem poskytnuto 6 492 příspěvků na zakoupení, celkovou opravu nebo zvláštní úpravu motorového vozidla, celkově bylo vyplaceno 473 mil. Kč (cca 15 mil EUR).

Dávky sociální péče – rok 2003, v mil. Kč

Zdroj: finanční výkazy MF a rezortní výkaz MPSV

Dávky sociální péče celkem: 14 148 mil. Kč

Dávky sociální péče z titulu sociální potřebnosti: 5 839 mil. Kč

Příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu: 1 567 mil. Kč

Dávky sociální péče pro osoby se zdravotním postižením: 2 379 mil. Kč

Průměrný počet příjemců dávek státní sociální podpory

Název dávky	2003	2004²
přídavek na dítě	1 965 336	1 893 269
sociální příplatek	413 184	371 208
porodné/ročně	93 470	95 068
rodičovský příspěvek	262 502	275 144
zaopatřovací příspěvek	507	197
dávky pěstounské péče	12 690	13 118
příspěvek na dopravu	423 081	406 783
pohřebné/ročně	110 316	104 063
příspěvek na bydlení	232 982	292 133

---

² předběžný údaj

Otázka C

Uveďte prostředky, jimiž je zajištěno právo na sociální pomoc s udáním, zda se lidé mohou domáhat svého práva u nezávislého orgánu.

Beze změn.

Otázka D

Uveďte částku z veřejných rozpočtů (ústřední vlády a místních orgánů) určenou na sociální a lékařskou pomoc, jakož i procento z HDP, které představuje, a pokud možno i odhad soukromých peněz věnovaných na tuto pomoc.

Aktualizace:

Celkový objem prostředků, které MPSV poskytlo v rámci dotačních řízení v letech 2000 – 2004 nestátním neziskovým organizacím – podle typů sociálních služeb:

TYP SLUŽBY	OBJEM DOTACÍ ZA OBDOBÍ 2000-2004				
	2000	2001	2002	2003	2004
Osobní asistence	15 985 626	18 429 170	29 924 800	47 247 016	37 945 600
Pečovatelská služba (tísňová péče)**	30 905 100	63 882 889	57 398 154	87 399 600	70 998 783
Stacionáře, denní stacionáře a penziony pro seniory**	206 422 864	334 284 460	271 410 431	370 661 800	231 890 400
Centra denních služeb (přechodné a podporované zaměstnávání, chráněné dílny)**	52 903 900	94 672 784	120 215 172	282 352 000	217 845 200
Respitní péče (odlehčovací služby)**	3 467 800	13 671 080	10 511 300	3 735 000	4 135 117
Podporované a chráněné bydlení**	19 283 930	17 760 860	29 567 480	38 479 100	28 768 900
Kontaktní práce (terénní práce a kontaktní centra)**	34 445 500	66 546 989	70 586 868	94 604 300	28 534 300
Raná péče (raná intervence)**	1 963 700	6 429 380	9 059 600	14 391 000	11 996 300
Poradenství (poradny)**	53 174 958	74 055 624	62 366 887	83 294 830	67 460 800
Domy na půl cesty	10 015 900	18 875 160	13 644 700	22 003 000	15 431 600
Terapeutické komunity**	18 648 967	14 307 350	43 359 240	15 082 100	11 114 800

Krizová pomoc	10 200 675	25 174 175	26 376 338	28 037 400	21 870 700
Azylové domy	65 124 764	116 406 665	124 806 334	140 688 400	117 348 800
Noclehárny	529 500	892 040	789 300	855 000	2 581 000
Zařízení pěstounské péče**	* 7948500	7 290 000	909 600	7 723 600	7 649 800
Ostatní**	33 199 300	0	3 958 800	57 553 820	103 234 000
CELKEM	564 220 984	872 678 626	874 885 004	1 294 107 966	978 806 100

* vypočítáno odhadem z částky Ostatní
pro rok 2000

**U řady služeb docházelo mezi jednotlivými lety ke slučování skupin a proto jsou uvedené údaje odhady skutečného objemu dotací za dané období.

Výdaje na dávky státní sociální podpory a sociální péče a jejich podíl k HDP

rok 2003

Dávky státní sociální podpory celkem (mil. Kč)..... 32 178

Státní sociální podpora v % HDP.....1,27%

Dávky sociální péče celkem (mil. Kč) 14 148

Dávky sociální péče v % HDP 0,56%

rok 2004

Dávky státní sociální podpory celkem (mil.Kč) 36 537

(Pozn.: v údaji je zahrnuta výplata jednorázového příspěvku dětem v objemu 3 866 mil. Kč – který není pravidelnou dávkou státní sociální podpory)

Státní sociální podpora v % HDP.....1,34%

Dávky sociální péče.....14 317 mil. Kč

HDP v běžných cenách (mld Kč) – skutečnost - údaje podle www.mfcr.cz:

2003: 2 532,4

2004: 2 735,0

Výdaje na zdravotnictví

Výdaje na zdravotnictví - skutečnost - za rok 2003 v mld. Kč

Celkové výdaje 177,9

Veřejné rozpočty (státní, samospráva, zdr. pojištění) 164,2

Platby v hotovosti (spoluúčast) 13,7

Podíl celkových výdajů na HDP 7,4 %

Článek 13, odstavec 2

*„Aby zajistily účinný výkon práva na sociální a lékařskou pomoc, smluvní strany se zavazují:
že zajistí, že nebudou ohrožena politická nebo sociální práva osob dostávajících tuto pomoc;“*

Otázka

Uvedte jak se tento článek provádí, jaká opatření se používají k zajištění zejména toho, aby nedošlo k jakémukoli přímému nebo nepřímému omezení politických nebo sociálních práv.

Upřesnění:

V zájmu ochrany práv uživatelů sociálních služeb vznikly Standardy kvality sociálních služeb. Standardy kvality sociálních služeb byly vydány ministerstvem v r. 2002, jsou dobře uchopitelným nástrojem k zavedení kvality do zařízení sociálních služeb. Proces zavádění standardů kvality pokračuje a je jednou z priorit odboru sociálních služeb MPSV. Ochranou práv uživatelů se zvláště zabývá jeden ze standardů, standard č.2 – „Ochrana práv uživatelů sociálních služeb,“ který stanovuje pravidla pro řešení situací, ve kterých by mohlo dojít k porušení práv uživatelů. Jde zejména o následující oblasti: ochrana osobní svobody, soukromí, osobních údajů, právo na vzdělání a svobodnou volbu povolání, ochranu před jakýmkoli formami zneužívání, diskriminací a jiné. Kontrolu naplňování standardů kvality zajišťují inspekce kvality, garantované ministerstvem.

Článek 13, odstavec 3

„Aby zajistily účinný výkon práva na sociální a lékařskou pomoc, smluvní strany se zavazují:

že stanoví, aby příslušné veřejné nebo soukromé služby poskytovaly každému potřebnou radu a osobní pomoc s cílem předcházet osobním a rodinným nesnázím, nebo je odstranit či snížit;“

Otázka

Popište hlavní služby, na něž se vztahuje toto ustanovení, zejména způsob jejich organizace a práce, včetně jejich geografického rozdělení. Podejte informace o počtu pracovníků, kteří odpovídají za poskytování rad a osobní pomoci, jakož i údaje o jejich kvalifikaci a pracovní náplni, informace o opatřeních zajišťujících odpovídající reakci na potřeby jednotlivců a jejich rodin.

Beze změn

Článek 13, odstavec 4

„Aby zajistily účinný výkon práva na sociální a lékařskou pomoc, smluvní strany se zavazují:

že budou provádět ustanovení uvedená v odstavcích 1, 2 a 3 tohoto článku stejným způsobem jako vůči vlastním státním příslušníkům ostatních smluvních stran Charty, kteří řádně bydlí a pracují na jejich území v souladu s jejich závazky vyplývajícími z Evropské úmluvy o sociální a lékařské pomoci podepsané v Paříži 11. prosince 1993.“

Otázka

Uvedte prosím záruky zajišťující soulad s tímto ustanovením. Popište prosím konkrétně ustanovení, která zajišťují, že repatriace státních příslušníků jiných smluvních stran, kteří se legálně zdržují na území z jediného důvodu, že potřebují pomoc, bude provedena za podmínek stanovených články 6 až 10 Evropské úmluvy o sociální a lékařské pomoci.

Beze změn.

Ve svých Závěrech k předchozí zprávě k článku 13 odst. 1 požadoval Výbor pro sociální práva zodpovědět následující dotazy:

Výbor žádal, aby v příští zprávě byly obsaženy informace o podílu příjemců absolutního minima bez dalších doplňkových dávek na celkovém počtu příjemců dávek.

Statisticky jsou sledovány údaje o celkovém počtu příjemců dávek sociální péče (popř. dávek poskytovaných podle zákona o sociální potřebnosti). Vzhledem k pozici dávek sociální péče v systému sociální ochrany naprostá většina příjemců dávek sociální péče poskytovaných z důvodu sociální potřebnosti pobírá i další sociální dávky (např. příspěvek na bydlení apod.).

Počet osob, které pobírají pouze dávky podle zákona o sociální potřebnosti, nelze ve smyslu požadavku určit.

Výbor dále žádal, aby bylo vyjasněno, zda se podmínka délky pobytu vztahuje na sociální pomoc ve smyslu čl. 13 odst. 1, včetně pomoci poskytované v souladu se zákonem č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, a zákonem č. 463/1991, o životním minimu (nebo jiným příslušným právním předpisem).

V souladu s § 103 zákona o sociálním zabezpečení nemají na dávky a služby sociální péče nárok občané, kteří nemají trvalý pobyt na území ČR, nestanoví-li mezinárodní smlouva jinak.

Lhůta 365 dní ode dne hlášení k pobytu se vztahuje na oblast státní sociální podpory, na oblast dávek sociální péče (sociální pomoci ve smyslu dotazu Výboru) se nevztahuje.

Další upřesnění:

Dávky sociální péče nejsou podmíněny občanstvím, skutečnost, že osoba není občanem ČR, nemá na dávky vliv. Stanoví-li mezinárodní smlouva jinak, není vyžadována podmínka trvalého pobytu.

V souladu s § 8a odst. 3 zákona o sociální potřebnosti /(ustanovení § 8a je využíváno především v případě nezletilých dětí (není-li mezinárodní smlouva a je-li ohroženo zdraví nebo vývoj dítěte)/, lze poskytnout pomoc nezletilému dítěti, které nemá trvalý pobyt na území ČR. Pomoc lze poskytnout v nezbytném rozsahu, jestliže dítěti hrozí vážná újma na zdraví nebo je ohrožena jeho řádná výchova a pomoc nelze poskytnout podle jiných zákonů. Pomoc může být poskytnuta formou věcné nebo peněžité dávky, popř. služby sociální péče.

Kromě případů mezinárodních smluv se na dávky sociální péče aplikuje u občanů EHS rovněž Nařízení 1612/68 o volném pohybu osob v rámci Společenství. Nárok na stejné sociální výhody (tj. např. dávky sociální péče) tak má každý migrující pracovník – zaměstnanec, popř. jeho rodinní příslušníci.

Současná formulace návrhu zákona o pomoci v hmotné nouzi (zákon o hmotné nouzi má nabýt účinnosti k 1.1.2007) zavádí právní nárok na pomoc osobě legálně pobývajícím na území ČR (legislativní proces však teprve probíhá).

Výbor dále žádá, aby bylo v příští zprávě podrobně specifikováno, jaká rozhodnutí mohou být přezkoumána soudem a za jakých okolností tomu tak je.

Ze soudního přezkumu jsou vyloučena pouze rozhodnutí o: příspěvku na opatření zvláštních pomůcek, příspěvku na zakoupení, celkovou opravu nebo zvláštní úpravu motorového vozidla, příspěvku na úpravu bytu a mimořádných výhod pro osoby se zdravotním postižením.

Rozhodují krajské soudy, místní příslušnost se řídí příslušností úřadu jehož rozhodnutí je žalobou napadeno.

Ve svých Závěrech k předchozí zprávě k článku 13 odst. 3 požadoval Výbor pro sociální práva zodpovědět následující dotazy:

Vzhledem k tomu, že předchozí zpráva neobsahovala informace o poradenských a krizových službách poskytovaných obcemi a městy (tyto informace MPSV neshromažďuje), Výbor zdůraznil, že tyto informace jsou nezbytné k řádnému posouzení situace.

V daném období působilo v České republice cca 70 z veřejných prostředků hrazených (pro klienty bezplatných) Poraden pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy. Některé z nich mají ještě další detašovaná pracoviště (viz. také čl. 16 otázka C).

Pokud se týká sběru požadovaných dat, v současné době je nejsme stále schopni zajistit, předpokládáme však, že v případě schválení paragrafového znění zákona o sociálních službách bude možné lépe shromažďovat informace o poskytovatelích sociálních služeb – každá právnická nebo fyzická osoba, která bude chtít soc. služby poskytovat, bude podléhat povinnosti registrace, kdy bude muset doložit potřebné dokumenty a data. Na jejich základě pak budou vznikat krajské registry poskytovatelů a ústřední registr, z něhož bude možné relevantní informace zjistit.

Dále také viz. následující dotaz Výboru.

Dále uvádíme pro ilustraci také definici krizové pomoci (dosud není legislativně zakotvena) tak, jak je uvedena v paragrafovém návrhu zákona o sociálních službách: krizová pomoc je ambulantní nebo pobytová služba na přechodnou dobu poskytovaná osobám, které se nacházejí v situaci ohrožení zdraví nebo života, kdy přechodně nemohou řešit svoji nepříznivou situaci vlastními silami.

Služba má obsahovat tyto základní činnosti: poskytnutí ubytování, poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy, terapeutické činnosti, pomoc při prosazování práv a zájmů.

Služba se má poskytovat bezúplatně.

Návrh paragrafového znění zákona je v současné době ve fázi vnitřního připomínkového řízení.

Výbor vzal na vědomí informace o celkových výdajích na sociální pomoc, ale jelikož nenalezl konkrétní údaje o výdajích na sociální služby ve smyslu čl. 13 odst. 3 Charty, žádal, aby byly tyto údaje zahrnuty do příští zprávy.

1) Aktuální přehled celkového objemu prostředků, které MPSV poskytlo v rámci dotačních řízení v roce 2004 nestátním neziskovým organizacím – podle typů sociálních služeb:

Typ služby	Celkem
Poradenství	66 333 500
Azylové domy	118 247 400
Chráněné bydlení	26 013 500
Centra denních služeb	168 986 700
Domy na půl cesty	15 431 600
Dílny	22 800 600
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	31 134 200
Domovy a penziony	196 049 300
Jiné	105 651 500
Kontaktní centra	19 529 800
Krizová pomoc	21 870 700
Nízkoprahová denní centra	3 616 400
Noclehárny	2 581 000
Osobní asistence	37 945 600
Odlehčovací služby	4 135 117
Podporované bydlení	2 705 400
Přechodné zaměstnávání	6 737 700
Zařízení pěstounské péče	7 649 800
Pečovatelská služba	67 739 683
Podporované zaměstnávání	19 320 200
Raná péče	11 996 300
Terénní programy	5 218 400
Terapeutické komunity	11 114 800
Tísňová péče	3 259 100
Celkový součet	976 068 300

2) Současný způsob financování sociálních služeb a jeho dopady na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty a uživatele sociálních služeb

V současné době (rok 2005) jsou ze státního rozpočtu na úhradu provozních nákladů sociálních služeb poskytovány dotace ve výši cca 8,080 mld. Kč. Jedná se o následující dotace: dotace obcím na lůžko, dotace krajům a obcím na výkon zřizovatelských funkcí, dotace nestátním neziskovým organizacím poskytujícím sociální služby a výdaje na provoz ústavů sociální péče zřizovaných ministerstvem.

Při započítání finančních prostředků vynakládaných na příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu a zvýšení důchodu pro bezmocnost je v současné době vynakládáno v systému sociálních služeb cca 11,210 mld. Kč.

V současném systému financování stát, respektive MPSV, zřizuje celkem 5 zařízení sociálních služeb, která jsou především financována z kapitoly MPSV a příjmy od uživatelů těchto služeb.

Kraje zřizují a provozují zařízení sociálních služeb, na jejichž provoz jsou poskytovány ze státního rozpočtu – kapitoly Všeobecná pokladní správa státního rozpočtu účelové dotace. Celkem se jedná podle údajů z roku 2003 (podle statistické ročenky MPSV vydané v roce 2004) o cca 443 zařízení s celkovými neinvestičními výdaji ve výši cca 7 mld. Kč. Výše účelové dotace ze státního rozpočtu je pro rok 2005 cca 4, 976 mld. Kč. Krajům jsou dále ze státního rozpočtu poskytovány účelové dotace na podporu nestátních neziskovým organizací poskytujících sociální služby. V roce 2004 šlo o částku ve výši 0,403 mld. Kč, v roce 2005 o částku ve výši 0,894 mld. Kč. Kraje z vlastních zdrojů dofinancovávají jednak provoz vlastních zařízení (vlastní příspěvkové organizace) a také provoz obecních zařízení sociálních služeb a dále podporují činnost nestátních neziskovým organizací poskytujících sociální služby.

Obce ze státního rozpočtu dostávají pouze dotace určené na podporu provozu domovů důchodců a ústavů sociální péče, které zřizují. V roce 2005 výše této dotace činí cca 1,387 mld. Kč. Ostatní sociální služby (zejména terénní sociální služby, např. pečovatelská služba) jsou financovány obcemi z vlastních zdrojů. Celkem se jedná (podle statistické ročenky MPSV vydané v roce 2004) o cca 369 zařízení s celkovými neinvestičními výdaji ve výši cca 3,6 mld. Kč. Obce z vlastních zdrojů dále dofinancovávají jednak provoz vlastních zařízení (vlastní příspěvkové organizace, popř. organizační složky) a také v menší míře podporují činnost nestátních neziskovým organizací poskytujících sociální služby.

Nestátní neziskové organizace jsou financovány vícezdrojově, a to ze státního rozpočtu, rozpočtů krajů a obcí, z příjmů od uživatelů a ostatních zdrojů (dary, nadace atd.).

Dotace na lůžko

Dotace na lůžko je poskytována na provoz ústavů sociální péče a domovů důchodců, jejichž zřizovatelem a provozovatelem je obec.

Jedná se o účelovou dotaci vyplácenou obcím Ministerstvem financí z kapitoly Všeobecná pokladní správa státního rozpočtu v rámci souhrnného finančního vztahu státního rozpočtu k rozpočtům obcí. Tato dotace podléhá finančnímu vypořádání za příslušný rok.

Výše dotace na jedno lůžko je každoročně stanovena v zákoně o státním rozpočtu. Výše dotace na jedno lůžko je určena diferencovaně podle typu zařízení, a to pro domovy důchodců na celoroční pobyty (pro rok 2005 to je 66 785,- Kč na 1 lůžko) , ústavy sociální péče na celoroční, týdenní a denní pobyty (pro rok 2005 to je 81 356,- Kč na 1 lůžko – celoroční a týdenní pobyt; 43 780,- Kč na 1 lůžko – denní pobyt).

Z přehledu vývoje výše dotace za léta 1995-2002 vyplývá, že se až na dílčí úpravu r. 1999 do roku 2002 výše dotace prakticky neměnila. Pro rok 1998 došlo k diferenciaci výše dotace na lůžko pro ÚSP. Pro rok 2003 došlo vzhledem k předchozímu roku k navýšení dotace cca o 17%, pro rok 2004 a obdobně i pro rok 2005 došlo k navýšení dotace o 5% vzhledem k předchozímu roku.

Podle dostupných oficiálních statistických informací (Statistická ročenka z oblasti práce a sociálních věcí za rok 2003, Praha 2004) obce zřizovaly a provozovaly v roce 2003 celkem 146 domovů důchodců s celkovým počtem 15 455 lůžek a 57 ústavů sociální péče s celkovým počtem 2 801 lůžek.

Dle údajů Ministerstva financí byla vyplácena dotace na lůžko v ÚSP na kapacitu cca 3 800 lůžek.

V roce 2005 je na dotaci na lůžko rozpočtováno celkem 1,387 mld. Kč.

Dotace krajům na výkon zřizovatelských funkcí

Kraje na provoz zařízení sociálních služeb, která zřizují a provozují, dostávají ze státního rozpočtu finanční prostředky určené na výkon svých zřizovatelských funkcí k zařízením sociálních služeb. Finanční prostředky jsou v tomto případě převáděny na kraje v rámci souhrnného finančního vztahu z úrovně Ministerstva financí z kapitoly Všeobecná pokladní správa státního rozpočtu. O rozdělení těchto prostředků na jednotlivá zařízení sociálních služeb, které zřizují, rozhodují kraje v samostatné působnosti a je plně v kompetenci kraje, jakým způsobem tyto prostředky rozdělí.

Jedná se o účelovou dotaci ze státního rozpočtu, která nepodléhá finančnímu vypořádání za příslušný rok se státním rozpočtem.

Dotace je krajům poskytována od roku 2003. Od 1.1.2003 byly na kraje převedeny z okresních úřadů zřizovatelské kompetence k zařízením sociálních služeb, a to v souvislosti s II. fází reformy veřejné správy, (s výjimkou 4 zařízení, která byla převedena na 3 obce) na základě zákona č. 290/2002 Sb.

Východiskem pro stanovení objemu dotace pro rok 2003 byla úroveň rozpočtu na rok 2002 (tj. objem prostředků vynaložených v roce 2002 na provoz těchto zařízení sociálních služeb okresními úřady) se zohledněním některých rozpočtových opatření, valorizace mezd, dopočet platových úprav realizovaných od 1.3.2002 a 17% navýšení na provozní náklady ústavů sociální péče a domovů důchodců. Výše dotace se v roce 2004 nezměnila. Dotace pro rok 2005 byla navýšena o 3 % a zároveň byla zohledněna vybraná rozpočtová opatření související s dobilancováním převodu zřizovatelských funkcí z okresních úřadů.

V roce 2005 je na dotaci krajům na výkon zřizovatelských funkcí rozpočtováno celkem 4,976 mld. Kč.

Dotace obcím na výkon zřizovatelských funkcí

Počátkem roku 2003 byly na obce převedeny z okresních úřadů zřizovatelské kompetence k zařízením sociálních služeb. Jedná se o tři obce (Šlapanice, Znojmo – Jihomoravský kraj; Mimoň – Liberecký kraj), které zřizují a provozují celkem 4 zařízení. Tato zařízení jsou financována formou účelové dotace poskytované obcím v rámci souhrnného finančního vztahu z úrovně Ministerstva financí z kapitoly Všeobecná pokladní správa státního rozpočtu.

Jedná se o účelovou dotaci ze státního rozpočtu, která nepodléhá finančnímu vypořádání za příslušný rok se státním rozpočtem.

Objem finančních prostředků v roce 2003 a v roce 2004 je ve výši 26,113 mil. Kč a v roce 2005 je ve výši 25,947 mil. Kč.

Dotiční řízení MPSV v oblasti sociálních služeb

MPSV realizuje dotační řízení v oblasti sociálních služeb určené na podporu nestátních neziskových organizací poskytujících sociální služby.

V roce 2005 jsou realizována následující dvě dotační řízení:

- *dotační řízení vůči krajům v oblasti poskytování sociálních služeb - Program podpory sociálních služeb poskytovaných nestátními neziskovými organizacemi na regionální úrovni seniorům a osobám se zdravotním postižením.*

Prostředky na toto dotační řízení jsou rozpočtovány v rámci specifického dílčího ukazatele „Dotace krajům na podporu neziskových subjektů poskytujících sociální služby“. Prostředky jsou určeny na podporu nestátních neziskových organizací, které poskytují sociální služby seniorům a osobám se zdravotním postižením na území kraje. Pro rok 2005 je určeno 894 mil. Kč.

Jedná se následující typy služeb: osobní asistence, pečovatelská služba, domovy a penziony (včetně stacionářů a sociálních služeb poskytovaných v nestátních zdravotnických zařízeních), raná péče, tísňová péče, odlehčovací služby (sdílené služby, respitní péče) atd. pro seniory, osoby s tělesným postižením, osoby s mentálním postižením, osoby se smyslovým postižením, osoby s duševním onemocněním, osoby s kombinovaným postižením, osoby s jiným zdravotním postižením.

- *dotační řízení vůči nestátním neziskovým organizacím v oblasti poskytování sociálních služeb.*

Prostředky jsou především určeny na nezbytné zajištění provozu poskytovaných sociálních služeb.

Prostředky na toto dotační řízení jsou rozpočtovány v rámci specifického dílčího ukazatele „Dotace nestátním subjektům poskytujícím sociální služby“. Výše tohoto ukazatele pro rok 2005 je 426 mil. Kč. Tento ukazatel je dále členěn na samostatné ukazatele „Program protidrogové politiky“ (44 mil. Kč) , „Program sociální prevence a prevence kriminality“ (254 mil.Kč) a „Podpora projektů příslušníků romské komunity“ (34 mil. Kč).

Pro rok 2005 byl vyhlášený následující programy členěné na jednotlivé podprogramy:

- 1) Program podpory sociálních služeb na celostátní úrovni
- 2) Program podpory sociálních služeb na místní a regionální úrovni

Programy se dále člení z hlediska zaměření podporovaných aktivit na:

- ⇒ Podpora aktivit zaměřených na protidrogovou politiku,
Jsou podporovány projekty zaměřené na poskytování sociálních služeb v oblasti protidrogové politiky - podpora primární, sekundární a terciární prevence. Podle zavedené typologie sociálních služeb se jedná o kontaktní centra, terapeutické komunity, terénní programy pro uživatele drog. Zejména je podporována následná péče a doléčování.
- ⇒ Podpora aktivit zaměřených na sociální prevenci a prevenci kriminality,
Jsou podporovány projekty zaměřené na poskytování sociálních služeb v oblasti sociální prevence a prevence kriminality. Podle zavedené typologie sociálních služeb se jedná zejména o azylové domy, domy na půl cesty, krizovou pomoc, nízkoprahová denní centra, noclehárny apod.
- ⇒ Podpora poskytování zvláštních sociálních služeb v sociálně vyloučených romských komunitách,
Jsou podporovány projekty zaměřené na podporu integrace příslušníků romské komunity a podporu sociální práce v romských komunitách.

⇒ Podpora aktivit zaměřených zejména na integraci a pomoc seniorům a osobám se zdravotním postižením.

Jsou podporovány projekty zaměřené na podporu a integraci seniorů a osob se zdravotním postižením do společnosti. Podle zavedené typologie sociálních služeb se jedná zejména o domovy a penziony, centra denních služeb, chráněné bydlení, podporované bydlení, osobní asistenci apod. Podprogram je vyhlašován pouze v rámci programu č.2.

Výdaje ústavů sociální péče zřízených ministerstvem

MPSV zajišťuje financování 5 ústavů sociální péče, které jsou přímo řízeny ministerstvem (odborem sociálních služeb). Výdaje jsou rozpočtovány v kapitole MPSV v rámci specifického dílčího ukazatele s názvem „Výdaje ústavů sociální péče řízených ministerstvem“. V roce 2004 tyto výdaje činily celkem 343 955 tis. Kč a pro rok 2005 je rozpočtováno celkem 370 518 tis. Kč.

Dalšími vztažnými výdaji ze státního rozpočtu jsou prostředky vyplácené při zvýšení důchodu pro bezmocnost a příspěvek při péči o osobu blízkou nebo jinou osobu.

Příspěvek při péči blízkou nebo jinou osobu

Poskytování příspěvku při péči o blízkou nebo jinou osobu je upraveno v § 80 a násl. zákona č.100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.

Příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu náleží osobě, která pečuje osobně, celodenně a řádně o blízkou osobu (žijící s ní ve společné domácnosti), která je:

- převážně nebo úplně bezmocná,
- starší 80 let a je částečně bezmocná.

Nárok na příspěvek má i rodič nebo prarodič, který převzal dlouhodobě těžce zdravotně postižené dítě starší 1 roku do péče, popřípadě jiný občan, který převzal dítě do péče nahrazující péči rodičů.

O příspěvek si pečující osoba žádá u pověřeného obecního úřadu podle svého trvalého bydliště. Výdaje na příspěvek jsou rozpočtovány v rámci kapitoly Všeobecná pokladní správa státního rozpočtu.

Výše příspěvku (měsíčně) činí:

- 1,6 násobek částky na osobní potřeby, jestliže pečuje o jednu osobu, tj. 3 776 Kč za měsíc,
- 2,75 násobek částky na osobní potřeby, jestliže pečuje o dvě nebo více osob, tj. 6 490 Kč za měsíc.

V roce 2003 bylo evidováno celkem 37 883 příjemců příspěvku při péči o blízkou nebo jinou osobu, z toho je 9 854 nezaopatřených dětí.

Podle údajů ve vybraných územích ČR cca 97 % příspěvků náleží při péči o jednu osobu pouze 3 % příjemců pečuje o dvě a více osob.

V roce 2004 byly na tento příspěvek určeny finanční prostředky ve výši cca 1,6 mld. Kč.

Zvýšení důchodu pro bezmocnost

Poskytování zvýšení důchodu pro bezmocnost je upraveno v § 70 zákona č.100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.

Je-li důchodce trvale tak bezmocný, že potřebuje ošetření a obsluhu jinou osobou, zvyšuje se mu důchod z důchodového pojištění, popřípadě úhrn těchto důchodů

- a) při částečné bezmocnosti o 20 %,
- b) při převážné bezmocnosti o 40 %,
- c) při úplné bezmocnosti o 75 %

částky, která se podle zákona o životním minimu považuje za potřebnou k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb osoby, která není nezaopatřeným dítětem (tj. 2 360 Kč).

O bezmocnosti rozhoduje Česká správa sociálního zabezpečení, výdaje na zvýšení důchodu pro bezmocnost jsou rozpočtovány v rámci kapitoly 313 – MPSV jako součást specifického dílčího ukazatele „ostatní sociální dávky“. Pro vyplácení zvýšení důchodu pro bezmocnost platí ustanovení pro výplatu důchodu z důchodového pojištění.

Podle věku je cca 99% bezmocností vypláceno osobám starším 18 let a cca 43% bezmocností osobám starším 80 let.

Od ledna 2005 se nařízením vlády č. 664/2004 Sb. zvýšily částky pro částečnou, převážnou nebo úplnou bezmocnost. Částečná bezmocnost vzrostla z 464 Kč na 472 Kč měsíčně, převážná bezmocnost z 928 Kč na 944 Kč měsíčně a úplná bezmocnost z 1 740 Kč na 1 770 Kč. V roce 2004 bylo na zvýšení důchodu pro bezmocnost vyplaceno ze státního rozpočtu 1,7 mld. Kč.

Náklady na vybrané typy služeb a příjmy z úhrad

Průměrná výše úhrady připadající na 1 uživatele sociálních služeb je, stejně tak jako výše průměrných výdajů, závislá na druhu poskytovaných služeb. Podrobnější dostupné údaje o výši úhrad včetně průměrných výdajů na vybrané typy služeb jsou uvedeny v příloze – tabulka č. 12. Průměrná výše úhrady na 1 místo ročně je v případě domovů důchodců 38 %, domovů-penzionů pro důchodce 39%, ústavů sociální péče pro dospělé 34 %, ústavů sociální péče pro mládež 19 % a pečovatelské služby 10%.

Uživatelé jednotlivých typů sociálních služeb (uvedených v tabulce č.12) v roce 2003 přispěli na krytí nákladů poskytovaných služeb cca ve výši 4 mld. Kč (pozn. v případě domovů důchodců jde o částku ve výši 2,5 mld. Kč) – údaje jsou vypočteny na základě údajů o kapacitě jednotlivých služeb a průměrné výše úhrady dle typu služby, uvedených ve Statistické ročence MPSV.

Příjmy a výdaje územních samospráv v oblasti sociálních služeb

(Uvedené údaje o financování sociálních služeb vycházejí z finančních výkazů obcí a krajů sestavovaných v členění podle rozpočtové skladby. Pokud je činnost vykonávána organizační složkou obce nebo kraje, jsou ve výkazech zahrnuty příjmy i výdaje této organizační složky. U

příspěvkových organizací jsou v účetních výkazech obcí a krajů zahrnuty pouze příspěvky na provoz těchto příspěvkových organizací).

Příjmy a výdaje krajů v oblasti sociálních služeb

Kraje vynaložily v roce 2004 na financování sociálních služeb téměř 6,6 mld. Kč, z toho příspěvky vlastním příspěvkovým organizacím činily 6,0 mld. Kč (forma příspěvkové organizace je u krajů zcela převažující při zajišťování sociálních služeb pomocí vlastních zařízení), dotace neziskovým a podobným organizacím činily 0,4 mld. Kč a dotace obcím 0,13 mld. Kč. Zbývající část výdajů tvořily např. dotace podnikatelským subjektům nebo provozní výdaje organizačních složek zřizovaných kraji.

Z hlediska druhů zařízení vynaložily kraje největší část výdajů na financování provozu ústavů sociální péče (3,1 mld. Kč) a domovů důchodců (1,9 mld. Kč). Celkem se tato zařízení podílela na výdajích krajů na sociální oblast 77 %. Z ostatních druhů zařízení měla největší význam centra sociální pomoci (0,5 mld. Kč, tj. 8 % výdajů).

Kraje jsou při financování sociálních služeb do značné míry závislé na dotacích ze státního rozpočtu. V roce 2004 obdržely kraje ze státního rozpočtu na financování sociálních služeb celkem 5,2 mld. Kč, z toho bylo 4,8 mld. Kč určeno na financování zřizovatelských funkcí převedených na kraje z okresních úřadů a 0,4 mld. Kč bylo určených na financování činnosti nestátních neziskových organizací s regionální působností (tento objem byl součástí dotace na financování běžného a investičního rozvoje krajů, rozhodování o tom, zda bude dotace použita pro nestátní neziskové organizace, obce nebo vlastní krajská zařízení bylo v samostatné působnosti každého kraje). Předpokládáme, že kraje pro financování sociálních služeb v roce 2004 využily i další dotační tituly, které měly širší účelové určení, a to již zmiňovanou dotaci na financování běžného a investičního rozvoje krajů a dotaci na financování reprodukce majetku územních samosprávných celků, kterou bylo možné použít i na provozní výdaje. Odvody příspěvkových organizací v sociálních službách činily v roce 2004 0,14 mld. Kč.

Zbývající část výdajů na sociální služby hradily kraje z jiných vlastních zdrojů, např. z daňových příjmů. Odhadujeme, že podíl vlastních zdrojů krajů na financování sociálních služeb tvořil zhruba 10 % celkových výdajů, tedy 0,7 mld. Kč.

Příjmy a výdaje obcí v oblasti sociálních služeb

Neinvestiční výdaje obcí na sociální služby činily v roce 2004 zhruba 5,1 mld. Kč. Nejvýznamnějším výdajem byly příspěvky vlastním příspěvkovým organizacím v objemu 3,6 mld. Kč (tj. 71 % celkových výdajů). Ve srovnání s kraji využívají obce častěji pro provozování sociálních služeb vlastní organizační složky. Výdaje těchto organizačních složek tvořily 17 % celkových výdajů na sociální služby, tj. 0,9 mld. Kč. Třetí důležitou skupinou výdajů jsou dotace neziskovým a podobným organizacím, které v roce 2004 činily 0,4 mld. Kč.

Obce se při zajišťování sociálních služeb zaměřují především na péči o seniory, neboť na financování provozu domovů důchodců, domovů – penzionů a pečovatelské služby vynakládají téměř 60 % celkových výdajů na sociální služby (tj. 3 mld. Kč). Zbývají část

výdajů tvoří především výdaje na provoz ústavů sociální péče (1 mld. Kč) a výdaje na provoz center sociální pomoci (0,3 mld. Kč).

Při financování sociálních služeb jsou obce ve srovnání s kraji méně závislé na dotacích ze státního rozpočtu. Z dotací na místa v domovech důchodců a ústavech sociálních služeb (1,3 mld. Kč) financují zhruba čtvrtinu celkových výdajů na sociální služby. Dalšími zdroji financování jsou zejména příjmy organizačních složek a odvody příspěvkových organizací v sociálních službách (celkem 0,3 mld. Kč) a dotace z rozpočtu kraje (0,13 mld. Kč).

Zbývajících zhruba 60 % výdajů na sociální služby (tj. 3 mld. Kč) hradily obce z jiných vlastních zdrojů, např. z daňových příjmů.

Ve svých Závěrech k předchozí zprávě k článku 13 odst. 4 požadoval Výbor pro sociální práva zodpovědět následující dotazy:

Výbor žádal o vyjasnění, zda mají nerezidenti subjektivní nárok na pomoc v nouzi, včetně možnosti odvolání k soudu v případě odepření takové pomoci.

Viz. předchozí zodpovězené dotazy Výboru.

Výbor dále trval na tom, aby byly poskytnuty informace o. počtu nerezidentů, kteří se legálně nacházejí na území ČR a kteří obdrželi sociální pomoc nebo jim byla soc. pomoc odmítnuta; informace opírající se v případě potřeby o šetření nebo odhady.

V této oblasti MPSV neshromažďuje data od jednotlivých poskytovatelů, ale podle kvalifikovaného odhadu se může jednat o desítky až stovky osob, které v ČR nemají trvalý pobyt, nicméně jim byla udělena výjimka ze strany některého z krajských úřadů, na jejímž základě služby užívají. Jedná se především o Slováky nebo Poláky.

Do budoucna počítáme se sledováním těchto skutečností např. prostřednictvím resortní statistiky – způsob však dosud nebyl určen.

ČLÁNEK 16: PRÁVO RODINY NA SOCIÁLNÍ, PRÁVNÍ A EKONOMICKOU OCHRANU

„Aby zajistily potřebné podmínky pro plný rozvoj rodiny, která je základní jednotkou společnosti, smluvní strany se zavazují, že budou podporovat ekonomickou, právní a sociální ochranu rodinného života takovými prostředky, jako jsou sociální a rodinné dávky, fiskální uspořádání, nabídka rodinného bydlení, podpora novomanželů a jiné vhodné prostředky.“

Otázka A

Uveďte prosím, zda právní předpisy Vaší země stanoví konkrétní právní ochranu rodiny týkající se zejména rovnosti manželů před zákonem, rodinných vztahů a konfliktů v manželství a jakákoli jiná zvláštní opatření k usnadnění jiných řešení konfliktů než je rozvod. Popište prosím režim vlastnictví manželů ve Vaší zemi.

Aktualizace, blíž rovněž dotazy Výboru k čl. 16.:

V první polovině roku 2004 byla schválena novela zákona č. 140/1961 Sb., Trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, (zákon č. 91/2004 Sb.), která s účinností od 1. června 2004 zavedla jako samostatný trestný čin týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě (§ 215a).

Ustanovení § 215 a) stanoví:

(1) Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společně obývaném bytě nebo domě, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,
a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvláště surovým způsobem nebo na více osobách, nebo
b) pokračuje-li v páchání takového činu po delší dobu."

Tato novela výrazně přispěje k řešení problematiky domácího násilí.

Otázka B

Popište prosím jaká opatření ekonomického rázu učinila Vaše země ve prospěch rodiny:

- *poskytováním peněžitých dávek¹ (například rodinných přídatků.), které trvale alespoň částečně zajišťují finanční kompenzaci rodinných nákladů, s uvedením podmínek na poskytnutí takových dávek a jejich výše (s příslušnými statistickými údaji), jakož i počtu oprávněných osob (procento obyvatelstva);*
- *poskytováním příležitostných dávek (peněžních nebo věcných), které nejsou dávkami sociální nebo lékařské pomoci, jejichž účelem je poskytnout materiální pomoc rodinám za určitých specifických okolností (svatba, zařizování nebo pronájem bytu přiměřené velikosti rodiny, atd.). Poskytněte pro tyto případy pokud možno statistické údaje;*
- *snížením rodinných výdajů (např. daňové úlevy rodinám a dětem, zavedení speciálních rodinných dopravních tarifů). Při daňových úlevách upřesněte, zda se mění v závislosti na počtu dětí. Jestliže ano, do jaké míry;*
- *poskytnutím pomoci novomanželům.*

1 Pokud Vaše země přijala článek 12, odstavec 4, není nutné zde popisovat přijatá opatření zajišťující rovnost zacházení při poskytování rodinných dávek, které jsou součástí sociálního zabezpečení.

Aktualizace:

K daňovým úlevám pro rodiny s dětmi podle § 15 zákona č. 586/1992 Sb., **o daních z příjmů**, v platném znění (tj. snížení základu daně o nezdanitelnou částku ročně na každé vyživované dítě a na manžela /manželku/ - zde zůstávají v platnosti předchozí údaje, kteří žijí v domácnosti s poplatníkem).

Na rok 2003 činila tato nezdanitelná část 23 520 Kč, pro rok 2004 byla zvýšena na částku 25 560 Kč (zůstává zvýšení na dvojnásobek v případě, že jde o dítě těžce postižené s potřebou průvodce).

V této souvislosti sdělujeme, že od 1.1.2005 začalo platit společné zdanění manželů s dětmi, které přispěje k podpoře rodin, žijících ve společné domácnosti se svými dětmi. Toto opatření zohledňuje vládní prioritu, kterou je všestranná podpora rodin a mladých manželství.. Přínosné bude zejména pro rodiny s dětmi, v nichž oba manželé nejsou zdaňováni nejvyšší sazbou daně z příjmů fyzických osob. Nahrazení odčitatelné položky na dítě slevou na dani od roku 2005 přispěje ke spravedlivější podpoře rodin s dětmi. Tento krok přispěje k posílení sociálního státu a sociální soudržnosti a k poklesu daně u poplatníků, jejichž příjem je zdaňován mezní sazbou daně z příjmu fyzických osob 15% a 20%. Současně je zaveden „daňový bonus“, tj. je vyplácena částka o kterou bude sleva na dani vyšší než daňová povinnost.

Otázka C

Uveďte prosím, zda ve Vaší zemi existují sociální a/nebo kulturní služby, o které se zajímají především rodiny, jako např. rodinné poradenství (rodinám jako celku nebo jejich jednotlivým členům - matkám, těhotným ženám, dětem různého věku), služby pomoci v domácnosti, prázdninové pobyty pro děti a rodiny, jesle, školky, atd.

Uveďte prosím, zda rodiny mají k dispozici zařízení pro péči o dítě, zejména jesle, mateřské školky a programy pro děti po skončení vyučování a o prázdninách.

Poskytněte prosím všeobecný popis o organizaci a vybavenosti těchto služeb. Rozlišujte ve své odpovědi, zda jde o veřejné nebo soukromé služby a zda jsou poskytovány zdarma nebo za úplatu. Uveďte prosím relevantní statistické údaje.

Aktualizace:

Předškolní a školská výchovná zařízení pro děti

Předškolní a školská výchovná zařízení pro děti – aktualizace statistických údajů k 30.9.2003 (pro školní rok 2003/2004)

Celkový počet předškolních zařízení v ČR je **5 067**, z toho 8 zřízeno MŠMT, 4 794 obcemi, 171 kraji, 74 soukromým zřizovatelem a 20 církví. Zařazeno v nich bylo celkem 286 340 dětí.

Celkem 4 842 **mateřských škol** (4 766 zřízeno obcemi, 2 zřízeny krajem 58 soukromým zřizovatelem a 16 církví), navštěvovalo celkem 280 491 dětí. Z celkového počtu mateřských škol poskytuje 10 internátní péči, 4 797 celodenní péči a 35 polodenní péči.

Celkem 225 **speciálních mateřských škol a MŠ při dětských domovech** (8 zřizovaných MŠMT, 28 obcemi, 169 kraji, 16 soukromým zřizovatelem a 4 církví), navštěvovalo celkem 5 849 dětí.

Školní družiny a kluby při základních školách – aktualizace statistických údajů k 30.9.2003 (pro školní rok 2003/2004)

Celkový počet těchto zařízení v ČR je 4 609, z toho 4 116 školních družin a 493 školních klubů, které navštěvovalo celkem 264 121 dětí, z toho 215 235 dětí školní družinu a 48 886 školní klub.

Zřizovateli jsou: 5 MŠMT (4 ŠD, 1 ŠK), 4173 obec (3 741 ŠD, 432 ŠK), 335 kraj (296 ŠD, 39 ŠK), 71 soukromník (51 ŠD, 20 ŠK), 25 církev (24 ŠD, 1 ŠK)

Školní družiny pečují o mladší děti (6-10 let) v době mimo školní vyučování.

Školní kluby navštěvují starší žáci, kteří se zde věnují zájmovým činnostem.

Základní umělecké školy – aktualizace statistických údajů k 30.9.2003 (pro školní rok 2003/2004)

Celkový počet ZUŠ v ČR je 474 (187 zřizuje obec, 248 kraj, soukromý 36, církev 3) navštěvovalo 221 125 žáků (obory: hudební, výtvarný, taneční, literárně dramatický).

Základní umělecké školy poskytují svým žákům vzdělání v uměleckých oborech ve volném čase.

Střediska pro volný čas dětí a mládeže – aktualizace statistických údajů k 30.10.2003 (pro školní rok 2003/2004)

Celkový počet těchto zařízení v ČR je 289, z toho 103 zřizuje obec, 173 kraj, 6 soukromník a 7 církev. Celkem navštěvovalo v pravidelné činnosti tato zařízení 221 645 členů, z toho 19 390 dětí předškolního věku, 153 082 dětí do 15 let.

Střediska pro volný čas dětí a mládeže poskytují svým klientům kulturní vyžití. Pořádají také letní a zimní tábory, soutěže a přehlídky.

Poradny pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy

V daném období působilo v ČR **cca 70 z veřejných prostředků hrazených (pro klienty bezplatných) Poraden pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy**. Některé z nich mají ještě další detašovaná pracoviště.

Zřizovatelská funkce přešla z někdejších okresních úřadů v roce 2003 na úřady krajské; někde jsou zřizovatelem poraden i městské úřady či magistráty statutárních měst.

Průměrné náklady na jednoho obyvatele dané spádové oblasti za rok nepřevýšily 15 Kč. Celkový rozpočet všech poraden v ČR představuje ročně částku cca 120 - 140 milionů korun.

Stejně jako v předchozích letech vyhledalo i v roce 2004 poradenskou pomoc zhruba 35 000 klientů, realizováno bylo bezmála 180 000 konzultací.

Základní formou pomoci zůstává poradenství, dle potřeby pak i některé z forem psychoterapie – individuální, párová, rodinná, skupinová. Nedílnou součástí je nadále i přímá sociální práce a základní právní či sociálně právní pomoc.

Ve spolupráci s Asociací manželských a rodinných poradců a za finanční podpory MPSV ČR rozšiřují poradny spektrum poskytovaných služeb i o psychoterapeutické prázdninové či víkendové pobyty sociálně oslabených neúplných rodin, skupinový nácvik komunikace a některých nespecifických relaxačních technik atp.

V rámci projektů „Rozvoje a přímého poskytování sociálních služeb“ se každoročně realizuje několik socioterapeutických pobytových akcí pro osamělé rodiče s dětmi, pro pěstounské a osvojitelské rodiny, jakož i „doléčovací“ pobyty pro rodiny klientů poradenských zařízení. Tyto projekty mají dotační podporu ze strany MPSV ČR tak, že se jich mohou zúčastnit i rodiny, které by si za jiných podmínek podobný pobyt z finančních důvodů dovolit nemohly. V roce 2004 se jich zúčastnilo cca 50 úplných i neúplných rodin s více než 80 dětmi.

Otázka D

Uveďte, zda se v zákonodárství Vaší země počítá se zastoupením rodin v poradních nebo správních orgánech, jejichž účelem je ochrana zájmů rodiny.

Beze změny (viz také otázky Výboru k čl. 16)

Otázka E

Uveďte, zda byla přijata opatření na podporu výstavby bytů pro rodiny; poskytněte statistické údaje o rozsahu takovéto výstavby.

Aktualizace:

V referenčním období bylo nově přijato opatření na podporu výstavby bytů pro rodiny. Na základě nařízení vlády č. 616/2004 Sb., se začaly poskytovat z prostředků Státního fondu rozvoje bydlení nízkouročené úvěry na pořízení bytu určené mladým lidem do 36 let.

Zvýhodněné úvěry jsou poskytovány lidem do 36 let (manželům nebo i samostatným osobám, které trvale pečují o nezletilé dítě) na pořízení bydlení. Úvěr lze použít k financování výstavby či koupi bytu nebo úhrady za převod členských práv a povinností v bytovém družstvu.

Žadatelem mohou být manželé pokud alespoň jeden z nich nedosáhne v roce podání žádosti věku 36 let nebo samostatně žijící osoba trvale pečující o dítě, která nedosáhne v roce podání žádosti věku 36 let. Žadatel o úvěr nesmí být v době podání žádosti vlastníkem bytu, bytového domu nebo rodinného domu nebo nájemcem družstevního bytu. Jestliže o úvěr žádají oba manželé, musí oba splnit tuto podmínku.

Úvěr je možno poskytnout do výše 300 000 Kč se splatností nejdéle 20 let a úročením 2%. Počátek splácení jistiny úvěru lze odložit nejdéle na dobu 10 let ode dne, kdy bylo s čerpáním úvěru započato. Státní fond bydlení může ze sociálních, rodinných nebo jiných závažných důvodů povolit přerušeni splácení jistiny úvěru, nejdéle však na dobu 2 let. V takovém případě se doba splatnosti úvěru prodlouží o dobu, na kterou bylo povoleno přerušeni splácení jistiny úvěru. Velikost bytu nebo rodinného domu není limitována. V době po uzavření úvěrové smlouvy bude nesplacená část jistiny úvěru snížena o 30 000 Kč za každé narozené nebo osvojené dítě (pokud je byt pořizován výstavbou).

Statistické údaje o rozsahu takové výstavby zatím nejsou k dispozici -žádosti o půjčky jsou přijímány od 8.12.2004 (dosud je evidováno cca 8 tisíc žádostí).

Otázka F

Uveďte prosím opatření přijatá v oblasti informací o plánovaném rodičovství.

Aktualizace:

V rámci dotačního řízení MPSV **pro rok 2005** byl pro nestátní neziskové organizace v roce 2004 vůbec poprvé **vypsán dotační program na podporu fungující rodiny**. Jedním z jeho tří podprogramů je „Program podpory výchovy k harmonickému manželství a

odpovědnému rodičovství.“ Tento program je určen na finanční podporu projektů nestátních neziskových subjektů zaměřených na výchovu mladých lidí k harmonickému manželství a odpovědnému rodičovství (především jde o přednášky pro děti a mládež (do 26 let) a kurzy přípravy na manželství pro mladé lidi. Další oblastí dotační podpory fungující rodiny ze strany MPSV je „Program podpory poradenství pro ženy a dívky v situaci tzv. nechtěného těhotenství.“ Je určen na podporu projektů zaměřených na poradenskou činnost pro ženy a dívky v situaci tzv. nechtěného těhotenství.

Otázka G

Pokud Vaše země publikuje oficiální statistiky o skladbě rodin a jejich sociálním a -ekonomickém postavení, poskytněte prosím shrnutí posledních statistických údajů. Pokud jde o ekonomické a sociální postavení, popište prosím způsob, jak jsou ve Vaší zemi klasifikovány sociálněekonomické kategorie.

Podpora rodin s dětmi se nadále provádí především pomocí dávek státní sociální podpory a sociální péče.

Dávky sociální péče – rok 2003, v mil. Kč

Zdroj: finanční výkazy MF a rezortní výkaz MPSV

Dávky sociální péče celkem: 14 148

Dávky sociální péče z titulu sociální potřeby: 10 181

Příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu: 4 289

Dávky sociální péče pro osoby se zdravotním postižením: 2 332

Průměrný počet příjemců dávek státní sociální podpory

Název dávky	2003	2004 ³
přídavek na dítě	1 965 336	1 893 269
sociální příplatek	413 184	371 208
porodné/ročně	93 470	95 068
rodičovský příspěvek	262 502	275 144
zaopatřovací příspěvek	507	197
dávky pěstounské péče	12 690	13 118
příspěvek na dopravu	423 081	406 783
pohřebné/ročně	110 316	104 063
příspěvek na bydlení	232 982	292 133

³ předběžný údaj

Výdaje na dávky státní sociální podpory a sociální péče a jejich podíl k HDP

rok 2003

Dávky státní sociální podpory celkem (mil. Kč).....	32 178
Státní sociální podpora v % HDP.....	1,27%
Dávky sociální péče celkem (mil. Kč)	14 148
Dávky sociální péče v % HDP	0,56%

rok 2004

Dávky státní sociální podpory celkem (mil.Kč)	36 537
Pozn.: předběžný údaj včetně přídatku na dítě vyplaceného jednorázově v červnu 2004	
Státní sociální podpora v % HDP	1,34%
Dávky sociální péče, procentní podíl	údaj není k dispozici

HDP v běžných cenách (mld Kč) – skutečnost - údaje podle www.mfcr.cz:

2003: 2 550,8

2004: 2 751,1

Český statistický úřad sleduje a publikuje údaje o skladbě rodin a jejich sociálním a ekonomickém postavení z pravidelných populačních censů (sčítání lidu, domů a bytů). Zatím poslední se uskutečnil v březnu 2001 a další je připravován na období kolem roku 2010.

Při přípravě a provádění těchto censů ČSÚ postupuje v souladu s doporučeními a metodikou OSN a Statistického úřadu Evropských společenství – Eurostatu. Tomu odpovídá i použití doporučených statistických klasifikací. V návaznosti na Sčítání lidu, domů a bytů 2001 se uskutečnil v roce 2003 tzv. Mikrocensus 2002, zaměřený na získání informací o příjmové situaci domácností v roce 2002. Toto statistické zjišťování se uskutečnilo na výběrovém vzorku 0,25% domácností. Veškeré rozsáhlé soubory údajů z populačního censu i z Mikrocensu 2002 jsou na webových stránkách ČSÚ – www.czso.cz. (včetně anglické verze).

Ve svých Závěrech k předchozí zprávě k článku 16 požadoval Výbor pro sociální práva zodpovědět následující dotazy:

Výbor žádal, aby byly poskytnuty podrobné informace k problematice domácího násilí (prování ochrana a praxe - služby věnované předcházení špatnému zacházení, podpoře a rehabilitaci obětí).

V první polovině roku 2004 byla schválena novela zákona č. 140/1961 Sb., Trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, (zákon č. 91/2004 Sb.), která s účinností od 1. června 2004 zavedla jako samostatný trestný čin týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě (§ 215a).

Novela reagovala na nutnost postižení jednání s charakteristickými rysy domácího násilí, kterými jsou: jednání nesoucí znaky týrání, společně sdílený prostor a příbuzenské, rodinné, citové nebo materiální vazby mezi agresorem a obětí. Na zavedení nové skutkové podstaty podle § 215a navazovalo přijetí návrhu nové přitěžující okolnosti (ustanovení § 34 písm. d)), která je formulována tak, aby postihla jednání směřující vůči osobám mladším 15 let, těhotným, vážně nemocným, vysokého věku nebo nemohoucím. Jiné formy bezbrannosti, závislosti nebo podřízenosti jsou pokryty přitěžující okolností podle § 34 písm. c) trestního zákona.

Za týrání je (dle rozhodnutí Nejvyššího soudu) považováno zlé nakládání vyznačující se vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti a určitou trvalostí, které poškozená osoba pociťuje jako těžké příkoří. Trvalost pachatelova jednání se posuzuje v závislosti na intenzitě zlého nakládání, takže nemusí jít nutně o jednání soustavné nebo delší dobu trvající. Týrané osobě nemusí vzniknout konkrétní škoda na zdraví, ale předpokládá se, že jednání agresora týraná osoba pro jeho krutost, bezohlednost či bolestivost pociťuje jako těžké příkoří.

Může jít o zlé nakládání působením fyzických útrap, ale i o zlé nakládání v oblasti psychické.

Oznamovatelem o podezření ze spáchání trestného činu spadajícího pod některou z dílčích skutkových podstat zahrnujících souhrnně případy domácího násilí může být dle ust. § 158 trestního řádu kdokoli - nemusí to být tedy nutně jeho oběť.

Státní orgány mají ze zákona povinnost oznámit skutečnosti nasvědčující tomu, že stal trestný čin.

Novela trestního zákona provedená zákonem č. 91/2004 Sb., teoreticky umožnila postihnout jednání pachatele, které nedosahuje intenzity jednotlivých dílčích skutkových podstat trestných činů, avšak ve svém souhrnu s přihlédnutím k době trvání pachatelova jednání naplňuje nově zavedenou skutkovou podstatu trestného činu dle ust. § 215a, přičemž pro zahájení trestního stíhání pro tento trestný čin zákon nevyžaduje rovněž souhlas poškozeného.

Pokud násilné jednání agresora nedosáhne intenzity trestného činu, nebo je-li stupeň jeho nebezpečnosti pro společnost nepatrný, avšak jde o zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti, je kvalifikováno jako přestupek a jako takové je postižitelné podle zákona č. 200/1999 Sb., o přestupcích.

Práva a povinnosti policie v jednání s pachatelem i obětí upravuje především **zákon č. 283/1991 Sb., o policii České republiky**.

Pokud jde o zákonná práva a povinnosti policistů, lze konstatovat, že teoreticky jsou již dnes taková, že policistům umožňují dokonale zdokumentovat incident a alespoň částečně zajistit bezpečí oběti, komunikovat s obětí a zahájit trestní stíhání násilníka.

V rámci svých pravomocí má policie povinnost jednat s pachatelem a s obětí tak, aby jim v souvislosti s policejním zákrokem nevznikla bezdůvodná újma a dále provést veškerá nezbytná opatření, existuje-li důvodné podezření z toho, že byl spáchán trestný čin nebo přestupek. Jsou-li splněny podmínky zákona, má policie dále právo požadovat náležitá vysvětlení, může násilníka zajistit, omezit jeho pohyb, je-li agresivní a odebrat mu zbraň. Dále může otevřít byt, použít zbraň, donucovací prostředky atd.

Poradenství obětem domácího násilí poskytují v praxi některé neziskové organizace podporované v rámci žádosti o dotaci ze státního rozpočtu.

V průběhu roku 2003 - 2004 byl realizován interdisciplinární projekt, zaměřený na mezioborovou spolupráci při prevenci, odhalování a stíhání případů domácího násilí a na pomoc jeho obětem. Na řešení projektu participovaly resorty ministerstva vnitra, spravedlnosti, práce a sociálních věcí, zdravotnictví, školství, mládeže a tělovýchovy a tři nevládní neziskové organizace. **Jedním z výstupů tohoto projektu bylo přijetí usnesení vlády ze dne 25. 8. 2004 č. 794, kterým vláda schválila zprávu o realizaci shora uvedeného projektu a zároveň přijala další opatření.** Jednotlivým resortům následně uložila, aby v navrženém termínu zabezpečily v rámci své působnosti plnění přijatých opatření.

Mezi opatření spadající do působnosti MPSV ČR patří mimo jiné zavedení systému proškolení sociálních pracovníků přicházejících do kontaktu s oběťmi domácího násilí. K dosažení shora uvedeného má být do 31. 12. 2005 vypracován akční plán vzdělávání pro odborné pracovníky. MPSV má dále zajistit, aby byla v zákoně o sociálně právní ochraně dětí zakotvena povinnost mlčenlivosti o pobytu rodiče, který se stal obětí domácího násilí s nezletilými dětmi v azylových domech po celou dobu jejich pobytu v azylu a dále uložit tímto zákonem orgánům sociálně právní ochrany dětí povinnost povinně informovat policii v místě trvalého pobytu o existenci domácího násilí v rodině nezletilého dítěte, i za situace, kdy násilné jednání nevykazuje znaky trestného činu. MPSV má dále věnovat zvýšenou podporu a pozornost nevládním organizacím poskytujícím odbornou péči osobám dotčeným domácím násilím, stanovit podmínky pro jejich akreditaci a tím vytvořit předpoklady pro kontinuální psychosociální pomoc. V rámci dotační politiky má MPSV podporovat činnost azylových domů pro oběti domácího násilí a zohlednit ve věcném záměru zákona o sociálních službách nutnost specifikovat v prováděcí vyhlášce k tomuto zákonu azylové domy s utajenou adresou určené obětem domácího násilí. Dále by měly být realizovány kvalitní výzkumy zaměřené na domácí násilí z hlediska rozsahu způsobených škod – jde o sociální výdaje a vyčíslení ekonomických dopadů. MPSV by mělo prostřednictvím široké osvěty a prevence usilovat o snížení latence domácího násilí v ČR.

Většina shora uvedených opatření má být realizována do konce roku 2005.

V prosinci roku 2004 byl v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR předložen poslanecký návrh zákona, který by měl měnit některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. Tento návrh byl vypracován ve spolupráci s odborníky z řad neziskových organizací zabývajících se problematikou domácího násilí a reflektuje tudíž jejich postřehy z praxe.

Pravděpodobně nejvýznamnějším institutem, který by měl uvedený návrh zákona zakotvit, je institut „vykázání násilníka“, který doposud tvořil hlavní překážku účinného řešení situace obětí domácího násilí.

Vykázání násilníka by bylo dle návrhu zákona realizovatelné pomocí institutu předběžného opatření s možností prodloužení jeho účinnosti až jeden rok. Návrh zákona rovněž počítá vedle možnosti vykázat násilníka, rovněž s možností podat „zdržovací“ návrh, který by se týkal ochrany osobnosti oběti a ukládal by násilníkovi zdržet se určitého jednání škodlivého vůči oběti.

Na shora uvedená předběžná patření navazují v návrhu zákona příslušné novelizace občanského zákoníku v oblasti institutů společné domácnosti, společného nájmu manželů i společného nájmu osob nesezdaných a dále společně obývaného bytu/domu, který je ve společné jmění manželů.

Na shora uvedené navrhované novelizace soukromého práva navazuje rovněž i příslušná úprava veřejnoprávní oblasti, a to zejména zákona o policii. Touto novelou by policisté měli získat potřebné pravomoci k účinnějšímu zásahu proti pachatelům domácího násilí (vykázání apod.)

Novela zákona počítá rovněž s vytvořením intervenčních center, která by úzce spolupracovala s orgány činnými v trestním řízení a obětem domácího násilí poskytovala kompletní psychosociální a právní pomoc.

Otázka domácího násilí patří mezi stěžejní otázky problematiky rovnosti mužů a žen a jako součást problematiky potlačování násilí páchaného (především) na ženách patří v ČR k základním objektům zájmu příslušných resortů, včetně Ministerstva vnitra – v sekci tohoto ministerstva bylo zejména realizováno:

Modelový mezioborový projekt k vytvoření právního rámce a metodických postupů pro zavedení interdisciplinárních týmů spojujících zdravotní, sociální a policejní pomoc při odhalování a stíhání případů domácího násilí

V průběhu roku 2003 proběhlo šest setkání u kulatých stolů, která byla vedena snahou seznámit se s názory odborníků a představitelů politického a veřejného života na tento problém a společně hledat konstruktivní řešení. Výstupy z těchto jednání vedly k reálným krokům směřujícím k omezování domácího násilí, nasměrovaly další úsilí k zajištění maximální možné ochrany obětí domácího násilí, ke konkrétní pomoci rodinám postiženým domácím násilím a k vyjádření jasného oficiálního postoje státu v tom smyslu, že domácí násilí není věcí soukromou. Hlavním cílem uvedeného projektu bylo vyvolat diskusi o mezioborovém přístupu mezi orgány státní správy, místní samosprávou, nestátními organizacemi a profesními komorami tak, aby reakce na domácí násilí přestala mít charakter náhodné spolupráce, a dospět k formulování krátkodobé a dlouhodobé strategie reakce na domácí násilí. Výstupy projektu byly konkretizovány v Informaci o realizaci modelového mezioborového projektu k vytvoření právního rámce a metodických postupů pro zavedení interdisciplinárních týmů spojujících zdravotní, sociální a policejní pomoc při odhalování a stíhání případů domácího násilí, kterou vláda ČR vzala na vědomí již vše zmíněným **usnesením č. 794 ze dne 25. srpna 2004.**

Z uvedeného usnesení vlády vyplynul pro Ministerstvo vnitra ČR úkol vypracovat metodiku policejního postupu na místě činu a pro přijímání trestního oznámení v případech domácího násilí, včetně povinnosti policistů posuzovat vážnost či stupeň ohrožení oběti a implikovat nové metodiky zaměřené na tyto případy do systému výcviku a školení policistů. Opatřením v tomto směru bylo vydání **Metodického pokynu ředitele Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia ČR, kterým se upravuje postup Policie ČR při oznámení, prověřování a vyšetřování případů domácího násilí** ze dne 10. září 2004. Jeho prostřednictvím jsou policisté relevantní formou seznámeni s nejdůležitějšími

aspekty fenoménu domácího násilí a je jim poskytnut základní návod, jak tyto specifické situace detekovat a jak v nich postupovat.

Vláda rovněž vzala na vědomí **Doporučení Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů ve věci přijetí právní úpravy zajišťující účinnou ochranu před domácím násilím** (usnesení vlády č. 667 ze dne 30. června 2004)

Vedení informačních a osvětových kampaní

Pracovníci odboru prevence kriminality Ministerstva vnitra, do jehož gesce náleží mj. pomoc obětem sociálně patologických jevů ve společnosti, se podílejí spolu s nevládními organizacemi na přípravě informačních, osvětových a odborných materiálů. Většina z nich je umístěna na internetové stránce Ministerstva vnitra věnované problematice domácího násilí. Tato stránka je zaměřena nejen na konkrétní rady postiženým, ale poskytuje rovněž informace o sociálních, psychologických a legislativních aspektech tohoto problému pro odbornou veřejnost (lékaři, sociální pracovníci, policisté). Odbor prevence kriminality MV společně s časopisem *Policista* připravil dva informační bulletiny „Za zavřenými dveřmi“ určené nejširší veřejnosti. Tyto bulletiny jsou věnovány překonávání obecně rozšířených mýtů o příčinách domácího násilí. Přinášejí nejen poznatky odborníků z neziskových organizací, ale i stanoviska psychologů, manželských poradců, vyšetřovatelů a dalších specialistů ke skutečným případům. Prostřednictvím Tiskového servisu, který přináší příspěvky českých i zahraničních autorů, materiály Bílého kruhu bezpečí a dalších nevládních organizací, zahraniční zkušenosti s řešením realizovaných projektů, se podařilo oslovit široký záběr médií od televize až po regionální tisk a poutat dlouhodobě jejich zájem o problematiku domácího násilí. Odbor prevence kriminality MV spolupracoval na mediální kampani proti domácímu násilí realizované Úřadem zmocněnce pro lidská práva, Ministerstvem práce a sociálních věcí a Ministerstvem vnitra ve spolupráci s nevládními organizacemi. Kampaň byla zaměřena na mladé lidi ve věku 15 až 25 let a byla koncipována preventivně se zaměřením na nebezpečné vzory chování vyskytující se v případech domácího násilí.

Podpora programů ke zvýšení citlivosti příslušníků Policie ČR při rozpoznávání domácího násilí

Ministerstvo vnitra, konkrétně odbor bezpečnostní politiky, ve sledovaném období rovněž hledalo způsoby, jak v rámci resortu zlepšit situaci obětí domácího násilí za stávajícího právního stavu. Pozornost byla zaměřena na potřebu **standardizovaných postupů příslušníků policie**, kteří přicházejí do kontaktu s oběťmi domácího násilí. Příslušná metodika policejní intervence v případech domácího násilí významnou měrou přispěje k zefektivnění postupu a k efektivnější aplikaci právních předpisů (stávajících i budoucích). Rovněž precizní zdokumentování, evidence a průběžná analýza informací je v případě fenoménu domácího násilí záležitostí zásadního významu, neboť jen tak je možné získat ucelený obraz o jevu, který je charakterizován dlouhodobým vývojem a postupnou eskalací. Významným pokrokem v tomto směru bylo vydání výše uvedeného Metodického pokynu ředitele Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia ČR, kterým se upravuje postup Policie ČR při oznámení, prověřování a vyšetřování případů domácího násilí.

Odbor bezpečnostní politiky MV působí na praxi Policie ČR cestou výkladových stanovisek k vybraným otázkám. V těchto stanoviscích kontinuálně zastává a prosazuje názor, že v případech domácího násilí je nezbytná a většinou přímo životně důležitá rychlá operativní reakce ze strany orgánů činných v trestním řízení, především Policie ČR. Proto se snaží vést policisty k odpovědnému a kreativnímu postupu v případech domácího násilí, při

jejichž řešení by měli na základě dostatečných informací zohlednit jejich specifika. Výkladová stanoviska působí na policejní praxi ve směru aktivního využívání stávajících právních nástrojů k postihu osob dopouštějících se domácího násilí (např. stanovisko odboru bezpečnostní politiky MV ČR k postupu Policie ČR dle § 14 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů /oprávnění policisty zajistit osobu/ v případech domácího násilí z listopadu 2004). Výkladová stanoviska jsou prostřednictvím Policejního prezidia ČR poskytována k využití v policejní praxi a jejich dodržování je průběžně monitorováno.

V dubnu 2003 byl ve spolupráci Ministerstva vnitra a nevládní organizace Bílý kruh bezpečí realizován pilotní kurz „Jednání policistů s obětí trestného činu“, jehož cílem bylo seznámení příslušníků Policie ČR se specifiky jednání s pachateli a oběťmi domácího násilí a osvojení si postupů, které obětem zaručí bezpečí bez rizika vzniku sekundární viktimizace.

Program prevence kriminality na místní úrovni

Jednou z priorit Republikového výboru pro prevenci kriminality v oblasti finanční podpory projektů sociální prevence jsou i projekty krizových a poradenských zařízení pro oběti trestné činnosti, zejm. ze zvláště zranitelných skupin, předkládané převážně nevládními organizacemi, v poslední době rovněž subjekty místní samosprávy.

Pilotní program interdisciplinární spolupráce v případech domácího násilí realizovaný Městským ředitelstvím Policie ČR Ostrava ve spolupráci s nevládní organizací Bílý kruh bezpečí – realizovaný od počátku roku 2003

Do sítě spolupracujících institucí je kromě Policie ČR zapojena rovněž městská policie, přestupková oddělení a přestupkové komise obecních úřadů, orgány sociálně právní ochrany dětí, krizové centrum pro děti a rodinu, manželská a předmanželská poradna, fakultní nemocnice s poliklinikou (sociální služba), praktičtí lékaři, azylový charitní domov sv. Zdislavy pro matky s dětmi a DONA Centrum BKB (telefonická linka pomoci). Cílem projektu je zvýšit informovanost obětí i spolupracujících institucí o vzájemných kompetencích a zkoordinování služeb nabízených jednotlivými institucemi. V ideálním případě by měl být projekt rozšířen i do dalších měst v ČR. V současné době (leden 2005) probíhá evaluace projektu.

Výbor žádal prokázání toho, že nepřiměřená výše přídavku na dítě (Základní přídavek na dítě představuje přiměřený doplněk příjmů tehdy, když zajišťuje významný podíl měsíčního průměrného standardizovaného (ekvivalizovaného) čistého příjmu, v České republice činí podíl přídavku na dítě na příjmu v jednotlivých příjmových skupinách 3,4 %, 2,8 %, resp. 1,4 % tohoto příjmu) je vynahrazena jinými existujícími formami rodinných dávek, zejména u rodin s nízkými příjmy nebo v obtížných sociálních poměrech.

Upozorňujeme, že v oblasti přídavku na dítě ČR plní plně požadavky Evropského zákoníku sociálního zabezpečení. Rovněž vyhovuje minimálním standardům Úmluvy MOP č. 102.

Uvádíme příklad pomoci rodinám, ze kterého je patrné, že existující formy rodinných dávek v České republice, které byly detailně popsány v dosud předložených zprávách o plnění (včetně této zprávy), vždy zabezpečují potřeby rodin v obtížných sociálních poměrech.

Jedná se o úplnou rodinu (otec, matka, dítě ve věku 2 let, dítě ve věku 4 let). Matka pobírá rodičovský příspěvek, otec pracuje za minimální mzdu, tuto rodinu tak lze považovat za nízko-příjmovou.

Měsíčně:

Minimální mzda - 7 182 Kč hrubého
6 286 Kč čistého

	Kč	% z příjmu z výdělečné činnosti
příjem z výdělečné činnosti	6 286	
dávkový příspěvek ze SSP:		
rodičovský příspěvek	3 635	57,8
přídavky na děti	1 101	17,5
sociální příspěvek	1 290	20,5
příspěvek na bydlení	1 178	18,7
<i>dávky SSP celkem</i>	<i>7 204</i>	<i>114,6</i>
příjem rodiny včetně SSP	13 490	
daňový bonus	826	
příjem rodiny celkem	14 316	

Výbor žádal, aby v příští zprávě bylo uvedeno, do jaké míry je dostupná péče o děti ve věku do 3 let (v roce 2001 cca 270 000 dětí).

V roce 2003 bylo v ČR funkčně provozovaných 60 jeslí - tj. zařízení pro předškolní děti do 3 let, nejčastěji formou městských jeslí, dále jako oddělení jeslí při mateřské či základní škole a oddělení jeslí při pečovatelské službě či nemocnici. Zřizovateli jeslí byly obce (95%) a jiné právnické či fyzické osoby (5%). Jesle navštěvovalo podle dostupných údajů z roku 2004 1912 dětí s tím, že jejich kapacita byla 1 678 míst. Počet dětí,

kteřá navštřvovala jesle v roce 2003 představuje přibližně 1% populace dětí ve věku 1 – 2 roky včetně. Mimo to mateřské školy (předškolní zařízení určené pro děti ve věku 3 – 6 let) navštřvovalo ve stejném roce také 25% dětí z populace dvouletých.

Z výsledků empirického šetření „Bydlení mladé generace 2003“, provedeného Výzkumným ústavem práce a sociálních věcí vyplývá, že 88% rodičů deklarovalo spokojenost s dostupností zařízení v rozsahu 30 min. pěšky a s délkou možného denního pobytu dítěte v zařízení předškolní péče pro děti od 3 do 6 let. Jedna čtvrtina rodičů dětí příslušného věku, jejichž dítě zařízení předškolní péče nenavštřvuje, uvedlo jako důvod svého rozhodnutí nedostupnost tohoto zařízení nebo neúměrnost výše poplatků.

Výbor se tázal jak je zajištěno zohledňování názorů rodin při formulaci rodinné politiky prostřednictvím konzultací této problematiky s nevládními organizacemi zastupujícími rodiny.

Od roku 2004 probíhá na půdě MPSV ČR setkávání koordinační skupiny osobností a organizací zabývajících se rodinnou tematikou, jejímiž členy byli i zástupci nevládních organizací. Cílem setkávání této koordinační skupiny, vytvořené k 10. výročí Mezinárodního roku rodiny, je vedení odborných diskusí na různá témata vážící se k rodině, generování podnětů a nápadů pro aktivity v rámci rodinné politiky, iniciace pro-rodinných opatření a projektů a zároveň přispění k lepší koordinaci těchto aktivit.

Koordinační skupina sestává ze sedmi pracovních skupin zaměřených na dílčí oblasti týkající se rodinné problematiky (skupina analytická, náhradní rodinná péče, domácí násilí, mediální skupina, rodinné poradenství, slučitelnost rodiny a zaměstnání – rovné příležitosti, skupina koncepční). Výstupy ze shora uvedené aktivity byly použity při přípravě Národní zprávy o rodině a budou zohledněny při přípravě koncepce rodinné politiky ČR. Takto započaté setkávání ziskového a neziskového sektoru má vést i k zamyšlení nad tím, jaký význam má rodina pro společnost, jak se společnost o rodiny stará a co jim nabízí, potažmo, jak se rodinám věnuje stát a jak neziskový sektor. **Do práce v koordinační skupině a v jednotlivých pracovních skupinách se zapojilo 25 neziskových organizací.**

Otevřením prostoru pro diskusi o budoucnosti rodinné politiky v ČR mezi zástupci státu a politické reprezentace, samospráv, neziskového sektoru a odborné veřejnosti bylo **v listopadu 2004 uskutečnění dvoudenní mezinárodní konference „Perspektivy rodinné politiky v České republice“**. Uspořádalo ji Ministerstvo práce a sociálních věcí k příležitosti 10. výročí Mezinárodního roku rodiny a rovněž jako symbolické zahájení příprav tvorby koncepce státní rodinné politiky.

K problematice bydlení:

Pro upřesnění upozorňujeme, že příspěvek na bydlení není majetkově testován, jak je uváděno v Závěrech, ale pouze příjmově testován.

ČLÁNEK 19: PRÁVO MIGRUJÍCÍCH PRACOVNÍKŮ A JEJICH RODIN NA OCHRANU A POMOC

Článek 19, odstavec 9

„Aby zajistily účinný výkon práva migrujících pracovníků a jejich rodinných příslušníků na ochranu a pomoc na území kterékoli jiné smluvní strany, smluvní strany se zavazují:

že dovolí v rámci legislativních omezení transferovat takovou část výdělků a úspor migrujících pracovníků, jakou si přejí.“

Aktualizace a upřesnění:

Potvrzujeme sdělení z předchozích zpráv, sice, že z pohledu zákona a. 219/1995 Sb., devizového zákona ve znění pozdějších předpisů, nejsou stanovena omezení ani regulace pro převedení výdělků a úspor migrujících pracovníků a jejich rodin.

Pokud by tyto výdělků a úspory, dále jen peněžní prostředky byly převáděny hotovostně, pak fyzická osoba překračující hranice je povinna podle § 5 odst. 5 zákona č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a o změně a doplnění souvisejících zákonů, provedeného vyhláškou MF č. 343/2004 Sb., ze dne 18. května 2004, kterou se stanoví vzor tiskopisu podle § 5 odst. 5 zákona č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a o změně a doplnění souvisejících zákonů, oznámit celnímu úřadu převoz peněžních prostředků v úhrnné hodnotě převyšující 15 000,- EUR.

Pokud by finanční prostředky byly převáděny bezhotovostně, je fyzická osoba povinna označit účel peněžních úhrad. Jedná se o zcela standardní ustanovení, které nemá povahu restriktivní, ale slouží pro potřeby sestavování platební bilance České republiky (vyhláška MF č. 514/2002 Sb., kterou se stanoví podmínky pro označování účelu peněžních úhrad, potřebných pro sestavování platební bilance České republiky).

Ve svých Závěrech k předchozí zprávě k článku 19 požadoval Výbor pro sociální práva zodpovědět následující dotazy:

Výbor žádal, aby bylo v příští zprávě uvedeno, zda ohlašovací povinnost a povinnost předložit zvláštní povolení a doklady o účelu platby nebo převodu v praxi omezují právo migrujících pracovníků na převod výdělků a úspor.

K otázce, kromě upřesnění k čl. 19 odst. 9 viz výše, uvádíme, že § 7 devizového zákona, který ukládá povinnost předložit zvláštní povolení, je ve vztahu k ustanovení § 32 devizového zákona, který upravuje nouzový stav v devizovém hospodářství, jenž vyhláší za vážného ohrožení platební schopnosti vůči zahraničí a vážnému ohrožení měnové rovnováhy České republiky vláda České republiky. Tedy, jedná se o tzv. krizové ustanovení, které se za normální situace nevyužívá.

Podle našeho názoru je tato devizová regulace pro krizové situace také zcela v souladu s ESCH.